

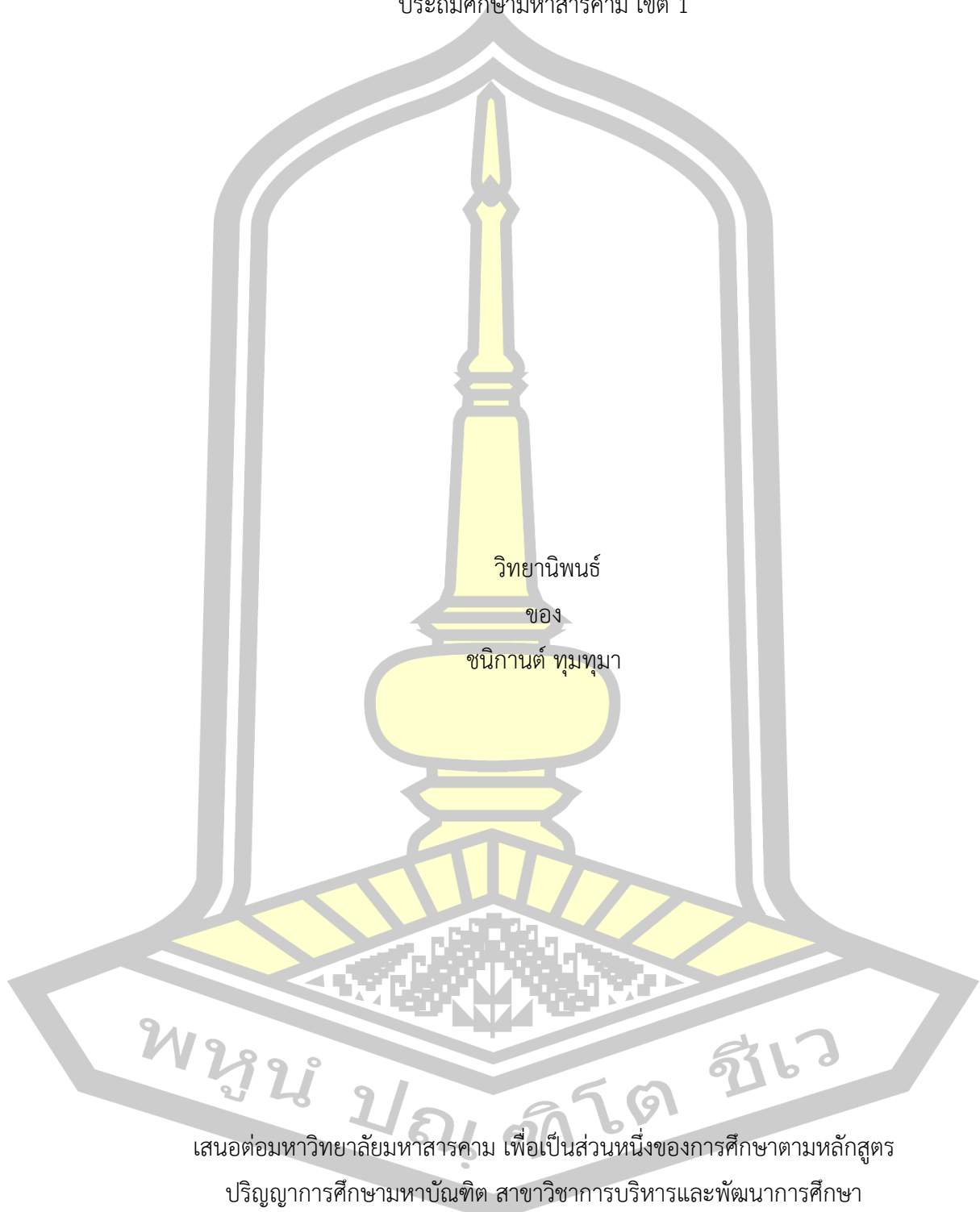
แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจักษ์ศึกษามหาสารคาม เขต 1

วิทยานิพนธ์
ของ
ชนิกานต์ ทุ่มทุมมา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
พฤษภาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

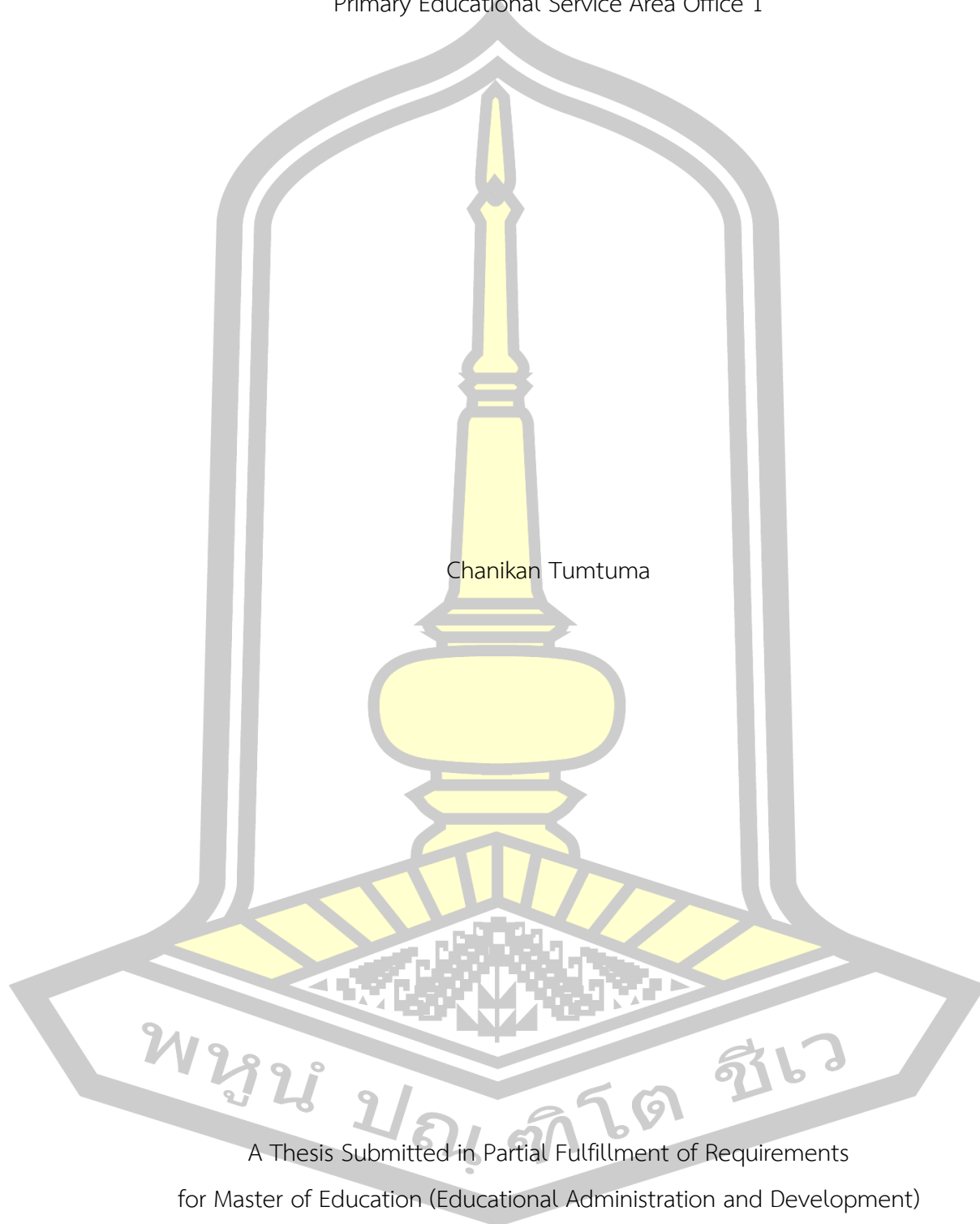

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Guidelines for the Effective Curriculum Administration Under Mahasarakham
Primary Educational Service Area Office 1

Chanikan Tumtuma

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

May 2024

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทศิริสิริ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1		
ผู้วิจัย	ชนิกานต์ ทุมพุม		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทศิริสิริ		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 202 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

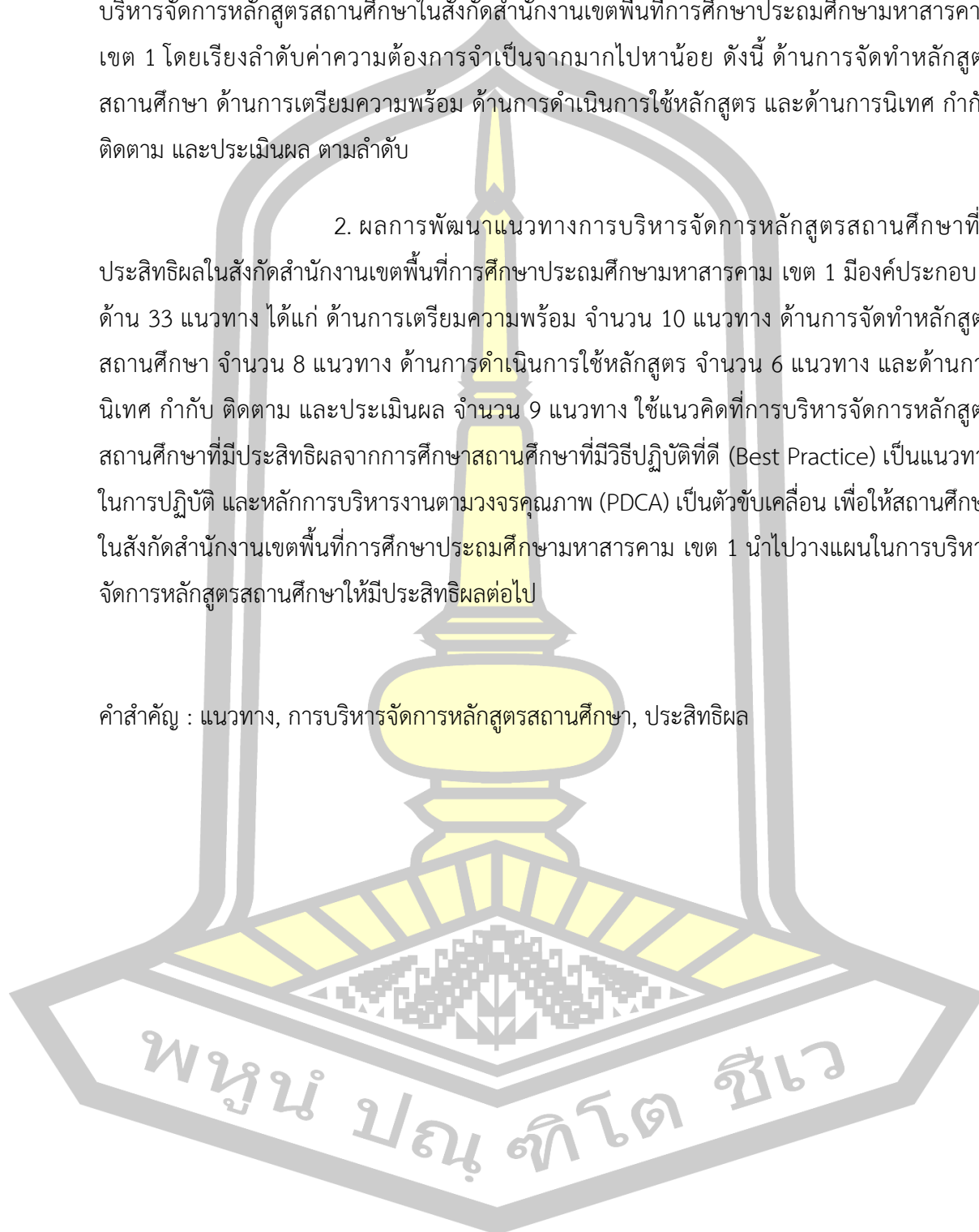
ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยเรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน 33 แนวทาง ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อม จำนวน 10 แนวทาง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 8 แนวทาง ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร จำนวน 6 แนวทาง และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล จำนวน 9 แนวทาง ใช้แนวคิดที่การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และหลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นำไปวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลต่อไป

คำสำคัญ : แนวทาง, การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา, ประสิทธิภาพ

TITLE	The Guidelines for the Effective Curriculum Administration Under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1		
AUTHOR	Chanikan Tumtuma		
ADVISORS	Associate Professor Pacharawit Chansirisira , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Mahasarakham University	YEAR	2024

ABSTRACT

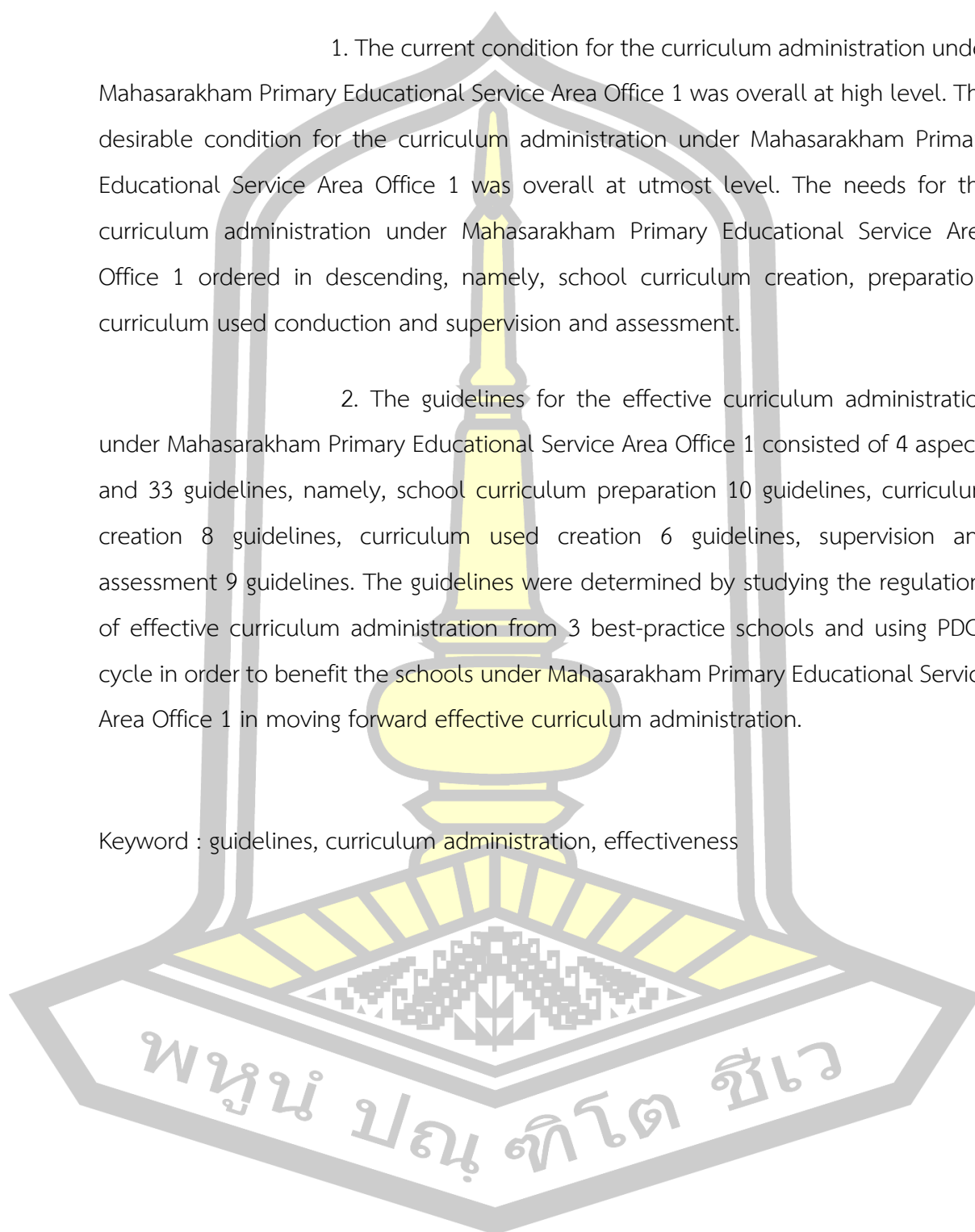
This research was aimed 1) to study a current condition, a desirable condition, and the need for the curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 and 2) to develop the guidelines for the curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1. For the method of the study, mixed methods research was performed in 2 phases as follows. Phase 1: The current condition, the desirable condition, and the need for the curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 were studied. The sample group consisted of 202 people, using the Krejcie and Morgan to determine the size and chosen by stratified random sampling. The research tools were a questionnaire. The statistics used in data analysis were index of *index of item objective congruence*, index of discrimination, reliability, percentage, mean, standard deviation, and PNI modified. Phase 2: The development of the guidelines for the effective curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 was studied by interviewing 3 best-practice schools chosen by purposive sampling. The research tools were the structured interview form, and suitability and feasibility evaluation scale which were evaluated by 7 specialists. The statistics used in the quantitative data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results were as follows:

1. The current condition for the curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 was overall at high level. The desirable condition for the curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 was overall at utmost level. The needs for the curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 ordered in descending, namely, school curriculum creation, preparation, curriculum used conduction and supervision and assessment.

2. The guidelines for the effective curriculum administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 4 aspects and 33 guidelines, namely, school curriculum preparation 10 guidelines, curriculum creation 8 guidelines, curriculum used creation 6 guidelines, supervision and assessment 9 guidelines. The guidelines were determined by studying the regulations of effective curriculum administration from 3 best-practice schools and using PDCA cycle in order to benefit the schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 in moving forward effective curriculum administration.

Keyword : guidelines, curriculum administration, effectiveness

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้แนวความคิด คำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนทางการวิจัย จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา และคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาที่เริ่มศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตฯ ทุกท่านที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ในเรื่องเอกสารต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและได้ให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรมทุกท่าน

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.ชำนาญ ทุมทุมมา บิดา นางมยุรี ทุมทุมมา มารดา และครอบครัวทุมทุมมา ตลอดจนเพื่อนนิสิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ. 35 ที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษา อบรม สั่งสอน ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ชนิกานต์ ทุมทุมมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 คำถามของการวิจัย.....	3
1.3 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
1.4 ความสำคัญของการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 การบริหารและการบริหารการศึกษา.....	9
2.2 หลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา.....	27
2.3 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	51
2.4 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ.....	75
2.5 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.....	84
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	90

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	96
ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.....	98
ระยะที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	104
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	145
5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	145
5.2 สรุปผล	145
5.3 อภิปรายผล	147
5.4 ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม.....	151
ภาคผนวก	158
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	159
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	162
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	179
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	184
ประวัติผู้เขียน	202

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ McGregor (McGregor Theory X, Theory Y).....	25
ตาราง 2 วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร.....	33
ตาราง 3 สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร.....	34
ตาราง 4 วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา.....	46
ตาราง 5 สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา.....	47
ตาราง 6 วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	54
ตาราง 7 สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	55
ตาราง 8 จำแนกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	99
ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	110
ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม.....	111
ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม.....	112
ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	115
ตาราง 13 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร.....	118
ตาราง 14 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล.....	120

ตาราง 15 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเตรียมความพร้อม	124
ตาราง 16 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	127
ตาราง 17 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	129
ตาราง 18 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผล	131
ตาราง 19 สังเคราะห์องค์ประกอบของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.....	133
ตาราง 20 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	138
ตาราง 21 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม	139
ตาราง 22 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	140
ตาราง 23 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	141
ตาราง 24 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล.....	143
ตาราง 25 ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	180

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 182

ตาราง 27 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1..... 183

ตาราง 28 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 183

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.....	5
ภาพประกอบ 2 แผนภูมิการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	60
ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงกระบวนการหลักสูตร	64
ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนกระบวนการนิเทศ	66
ภาพประกอบ 5 แสดงกระบวนการบริหารตามวงจรเดมมิ่ง.....	81
ภาพประกอบ 6 การแสดงกระบวนการบริหารตามวงจรเดมมิ่ง ในกรณีที่ปัญหาเกิดขึ้นในหน่วยงาน แต่ ไม่ได้รับการแก้ไขตามเป้าหมาย.....	82
ภาพประกอบ 7 วงล้อเดมมิ่ง.....	83
ภาพประกอบ 8 แสดง วงจร PDCA กับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	83
ภาพประกอบ 9 ระยะเวลาวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	97

พูน ปณ จิโต ชีเว

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

หลักสูตรถือเป็นหัวใจของการศึกษาเพราะหลักสูตรเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา เมื่อเริ่มต้น การศึกษา ครูและผู้บริหารต้องเข้าใจหลักสูตรก่อน เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้อง กับหลักสูตรการสอนและดำเนินการตามกรอบของหลักการ ผู้บริหารเองต้องบริหารเพื่อให้หลักสูตร และการสอนดำเนินไปด้วยดี หลักสูตรจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา (ประสพ เนิ่งเฉลิม, 2554) แม้ว่าหลักสูตรปัจจุบันจะใช้หลักสูตรระดับชาติที่เป็นแบบเดียวกันก็ตาม แต่ ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจะแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรม การศึกษาของแต่ละสถานศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างของสถานศึกษานั้น เช่น บุคลากร

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แม้กระทั่งผู้เรียนก็มีส่วนที่จะทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

การพัฒนาและการใช้หลักสูตรจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ในยุคปัจจุบันมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรมากนักน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ (กรมวิชาการ, 2545) การบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ การวางแผน (Plan) การทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (Corrective Action) (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2554) เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้หลักสูตรสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ขาดการวิเคราะห์การจัดทำ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การนำไปใช้จริง การวางแผนนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนนั้น จะทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน และทำให้หลักสูตรสถานศึกษาไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 195 โรงเรียน ซึ่งได้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งใช้เทคนิค SWOT Analysis พบว่ามีจุดอ่อน คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติ (Ordinary National Education Test: O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ประกอบกับผลรายงานการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประจำปี 2565 ที่พบว่า จุดที่ควรพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นผลสะท้อนปัญหาของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่พบว่า จุดที่ควรพัฒนาในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ คือ การพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และระบบการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2565)

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหา และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

เพื่อใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป

1.2 คำถามของการวิจัย

1.2.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับใด

1.2.2 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ควรเป็นอย่างไร

1.3 ความมุ่งหมายของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.3.2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.4 ความสำคัญของการวิจัย

1.4.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล

1.4.2 ได้แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าองค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 คือ การเตรียมความพร้อม

ด้านที่ 2 คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 3 คือ การดำเนินการใช้หลักสูตร

ด้านที่ 4 คือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

1.5.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 195 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 195 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 รวมทั้งหมด 390 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2565)

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 101 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 101 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 รวมทั้งหมด 202 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan จากนั้นใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบเกณฑ์ร้อยละกับขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 3 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

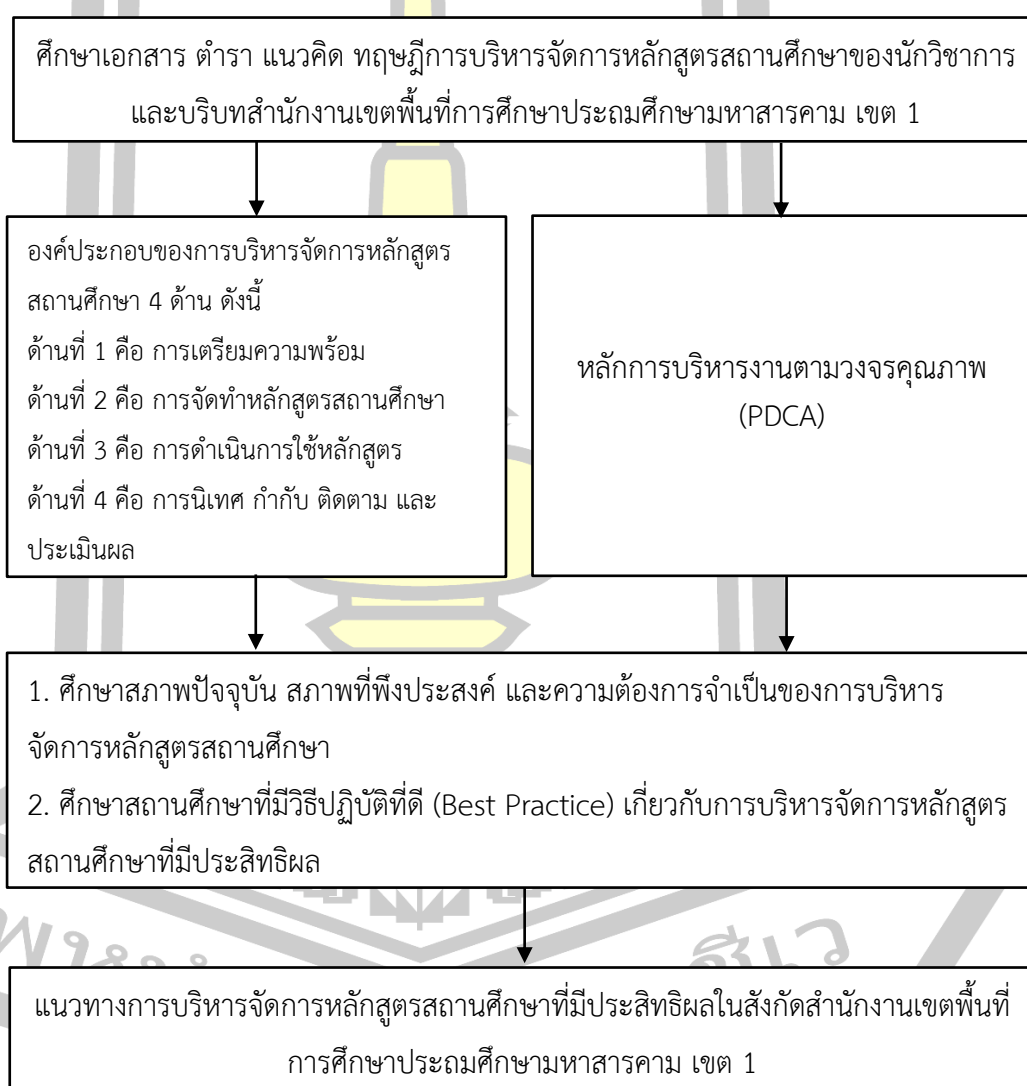
การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังนี้

1.6.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้ยึดตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของ กมล ภูประเสริฐ (2544), กรมวิชาการ (2545), สุวรรณียะหะกร และคณะ (2552), ทนัท ธาตุทอง (2553), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553), สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) และยงยุทธ สิมสัพิมพ์ (2555) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการใช้หลักสูตร และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

1.6.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้ยึดตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ของ วรภัทร ภูเจริญ (2541), สุนน อมรวิวัฒน์ (2544), กรมวิชาการ (2544), กรมวิชาการ (2545), สันติ บุญภิรมย์ (2552), เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2554), สุธาสนิ โพธิจันทร์ (2558), สัมมา รัตนีย์ (2560) และ Deming (1986) ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยข้างต้น นำมาใช้สำหรับเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง วิธีปฏิบัติที่ใช้ในการกำหนดแนวทางในการดำเนินการของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการใช้หลักสูตร และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

1) การเตรียมความพร้อม หมายถึง การดำเนินงานก่อนที่จะใช้หลักสูตรในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร โดยการเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครูผู้สอน ความพร้อมในการสอน ด้านอาคารสถานที่ โดยมีตรวจสอบ ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมใช้งาน ด้านงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานหลักสูตร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการสอนด้านทักษะปฏิบัติ เพื่อช่วยให้สถานศึกษามีความพร้อม และลดอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตร

2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และตรงกับความต้องการของผู้เรียน

3) การดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง การวางแผนและจัดการนำเอาหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องรู้และเข้าใจ ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรอย่างละเอียด รวมทั้งจัดทำวัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และการกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดผลการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และหลังการสอนควรมีการประเมินผล ในการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำข้อบกพร่อง และปัญหาที่พบมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรต่อไป

4) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล หมายถึง กระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อจะพิจารณาว่าการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ และนำผลที่ได้ไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

1.7.2 การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) หมายถึง กระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่อง มีระบบและมีการวางแผนพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การวางแผน (Plan: P) การปฏิบัติตามแผน (Do: D) การตรวจสอบ (Check: C) และการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน และ (Action: A) มีระบบและมีการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.7.3 สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริงในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

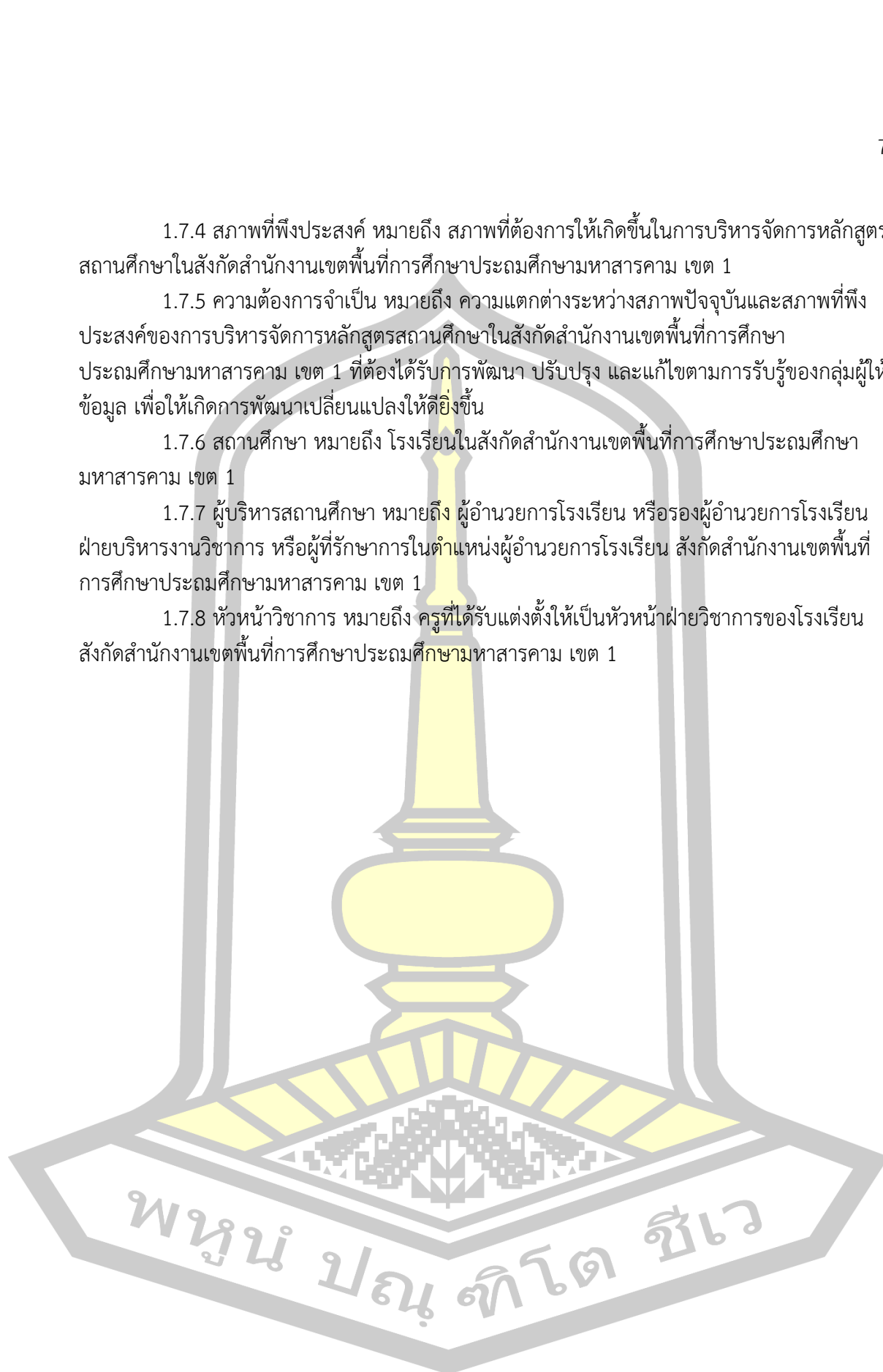
1.7.4 สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.7.5 ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขตามการรับรู้ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ดียิ่งขึ้น

1.7.6 สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.7.7 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายบริหารงานวิชาการ หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.7.8 หัวหน้าวิชาการ หมายถึง ครูที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 การบริหารและการบริหารการศึกษา

- 2.1.1 ความหมายของการบริหาร
- 2.1.2 ความสำคัญของการบริหาร
- 2.1.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา
- 2.1.4 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
- 2.1.5 แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารและการบริหารการศึกษา

2.2 หลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา

- 2.2.1 ความหมายของหลักสูตร
- 2.2.2 ความสำคัญของหลักสูตร
- 2.2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
- 2.2.4 ระดับของหลักสูตร
- 2.2.5 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2.6 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2.7 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

- 2.3.1 ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3.2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3.3 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2.4 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

- 2.4.1 ความหมายของแนวทาง
- 2.4.2 คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง
- 2.4.3 ความหมายของประสิทธิผล
- 2.4.4 ความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษา
- 2.4.5 ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา
- 2.4.6 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

2.5 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.6.1 งานวิจัยในประเทศ
- 2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 การบริหารและการบริหารการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

ภิญโญ สาธร (สันติ บุญภิรมย์, 2552 อ้างอิงมาจาก ภิญโญ สาธร, 2526) ได้กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ

ภาวิตา ธาราศรีสิทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร (จตุรงค์ ธนะสีลังกูร, 2563 อ้างอิงมาจาก ภาวิตา ธาราศรีสิทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร, 2542) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความ ต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัย ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ ตนดำเนินชีวิตอยู่

หวน พินธุพันธ์ (จตุรงค์ ธนะสีลังกูร, 2563 อ้างอิงมาจาก หวน พินธุพันธ์, 2543) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

วิโรจน์ สารัตนะ (สัมมา รัตนิตย์, 2560 อ้างอิงมาจาก วิโรจน์ สารัตนะ, 2545) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ ทางการบริหารที่สำคัญคือการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม

วิทยา ด้านธำรงกุล (สัมมา รัตนิตย์, 2560 อ้างอิงมาจาก วิทยา ด้านธำรงกุล, 2546) ได้กล่าวว่า การบริหาร (Management) หรือการจัดการ หรือการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผนการจัดการองค์การ การนำและบังคับบัญชา และการควบคุมทรัพยากร ต่าง ๆ ขององค์การเพื่อการบรรลุในเป้าหมายที่กำหนดไว้

นรินทร์ แจ่มจำรัส (จตุรงค์ ธนะสีลังกูร, 2563 อ้างอิงมาจาก นรินทร์ แจ่มจำรัส, 2549) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง กรอบแนวความคิด ความรู้ และการกำหนด แนวทางในการจัดการรวมทั้งเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

สุนทร โคตรบรรเทา (2551) ได้สรุปความหมายของการบริหารหรือการจัดการว่า หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การ

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้สรุปความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563) ได้สรุปความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคลากรในองค์การร่วมกันดำเนินการอย่างมีกระบวนการและขั้นตอน โดยมีการจัดสรรและใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างคุ้มค่า เพื่อให้ภารกิจขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Cento (จตุรงค์ ธนะสีลังกูร, 2563 อ้างอิงมาจาก Cento, 1999) ได้ให้ความหมายของ การบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงาน

ร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบ และรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

Deddler (จตุรงค์ ธนะสีสังกูร, 2563 อ้างอิงมาจาก Deddler, 2004) ได้กล่าวว่า การบริหาร คือ การที่ผู้บริหารวางแผน จัดองค์กร การนำ และการควบคุมการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรทฤษฎีการบริหารการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ หรือกระบวนการดำเนินงานร่วมตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและขั้นตอนซึ่งต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การนำ การบังคับบัญชา และการควบคุมทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเข้ามามีส่วนในการดำเนินการ เพื่อการทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 ความสำคัญของการบริหาร

สมาน อัครวุฒิ (2551) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินงานขององค์กร แม้ว่าในความจริงแล้วผู้ปฏิบัติเป็นกำลังหลักในการดำเนินงานก็ตาม แต่หากองค์กรขาดผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหารแล้ว องค์กรก็ขาดแกนยึดเหนี่ยวและขาดพลังขับเคลื่อนที่สำคัญไป ทำให้องค์กรเกิดความอ่อนแอ และนำไปสู่การล่มสลายได้ในที่สุด

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวว่า การบริหารมีคุณค่ายิ่งต่องานกิจกรรมหรือภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จไปด้วยดีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้การบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อาจกล่าวได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

- 1) ช่วยให้เกิดการลงมือปฏิบัติงาน เนื่องจากการบริหารมีกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญยิ่งคือการตัดสินใจ
- 2) ช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันของบุคคล เพื่อให้งานที่ปฏิบัติได้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
- 3) ช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคคลและกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้รวดเร็ว เนื่องจากต้องมีการแบ่งงานกันทำและการทำงานประสานสัมพันธ์กัน
- 4) ช่วยให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม เนื่องด้วยการบริหารเป็นกรรมวิธีที่บุคคลได้นำไปใช้ในทางการบริหาร
- 5) ช่วยก่อให้เกิดการประหยัด เนื่องด้วยการปฏิบัติงานจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เข้าไปสนับสนุน ช่วยให้งานได้ประสบความสำเร็จ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ เช่น การใช้งบประมาณ แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เวลา เป็นต้น เพราะก่อนจะให้อะไรก็ต้องมีการวางแผนก่อนว่าจะใช้อย่างไร เท่าไร และในเวลาใดจึงจะเหมาะสม

6) ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายความว่าการทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการทำงานที่ลงทุนน้อยที่สุดในปัจจัยทางการบริหาร แต่ได้ผลตอบแทนสูงสุด และทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการทำงาน

ที่มีประสิทธิภาพ คือ เมื่อการทำงานเสร็จแล้วผลงานปรากฏออกมาตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

7) ช่วยก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสามัคคี เนื่องด้วยการบริหาร คือ การแบ่งงานกันทำตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มารวมกลุ่มกันทำงาน มีการจัดสรรอย่างทั่วถึง ทั้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติและรวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึงอีกด้วย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่รู้สึกแตกแยกต่อกัน

8) ช่วยให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะการบริหารมีเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

9) ช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมา หมายความว่า การบริหารเป็นการปฏิบัติงานที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของฝ่ายการเมือง หากการบริหารดำเนินการตอบสนองนโยบายฝ่ายการเมือง แล้วการเมืองให้การสนับสนุนงบประมาณมากขึ้น จึงทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทั้งในระบบบริหารและระบบปฏิบัติการ

สัมมา รัตนิตย์ (2560) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญ เนื่องจากการบริหารเป็นกระบวนการ หรือกลไกการดำเนินงาน หรือกิจกรรมขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยนำเทคโนโลยี และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด โดยจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการร่วมแรงและความตั้งใจของกลุ่มบุคคลทุกคนในองค์กร โดยมีจุดหมายเดียวกัน คือ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมในการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่น และยิ่งเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะยึดถือร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยการบริหารที่มีคุณภาพเพื่อนำพาองค์กรหรือสถาบันให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563) กล่าวว่า การบริหารคือกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนและนำองค์การหรือหน่วยงานให้สามารถดำเนินภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารจึงเป็นพื้นฐานที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ และความสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทขององค์การ

Stephen P. Robbins (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555 อ้างอิงมาจาก Stephen P. Robbins, 1978) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนนับแต่การกำหนดเป้าหมาย จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ประสานงาน กำกับ ติดตาม และนิเทศ

2) เพื่อให้บุคลากรทำงานเต็มศักยภาพ มิใช่ผู้บริหารทำแต่เพียงลำพัง

3) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ผลออกมาตามที่ต้องการ โดยใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้สามารถดำเนินงาน ทำกิจกรรมต่าง ๆ และปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ โดยการ

ร่วมมือร่วมใจกันของบุคคลในองค์กร ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรู้ และความสามารถนำไปประยุกต์หลักในการบริหารให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้ เพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด

2.1.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (สันติ บุญภิรมย์, 2552 อ้างอิงมาจากปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง, 2544) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา คือ การให้ความรู้แก่เยาวชน เป็นหน้าที่สำคัญของครูอาจารย์ที่จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2547) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ 3 ลักษณะ โดยสรุปความหมายไว้ดังนี้ การบริหารการศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยทำให้เกิดความร่วมมือกันทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชน ทั่วไป การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยวิธีจัดการองค์การ การสั่งการ และการอำนวยความสะดวก นโยบายของรัฐ การบริหารการศึกษา หมายถึง การนำการควบคุมระบบ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ ทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดีตรงตามความต้องการของสังคม โดยการใช้กระบวนการต่าง ๆ และเทคนิควิธีที่หลากหลาย ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้สรุปความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ตามรูปแบบของการศึกษาประเภทต่าง ๆ เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ โดยส่วนรวม

ธีระ รุญเจริญ (2553) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรรินธร นามวรรณ (2554) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารกิจการทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) ได้สรุปความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้บริหารร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และพัสดุ

ครูภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั้นเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

สัมมา รัตนิตย์ (2560) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ และมีการสั่งการควบคุมและจัดการ เพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ผลผลิตหรือผู้เรียนต้องมีคุณภาพสูงสุด และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

Good (สัมมา รัตนิตย์, 2560 อ้างอิงมาจาก Good, 1983) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหารการศึกษาเป็นการวินิจฉัย การสั่งการ การควบคุม และการจัดการเรื่องเกี่ยวกับงาน หรือกิจการในโรงเรียน รวมทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียน โดยมุ่งให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้

Campbell (สัมมา รัตนิตย์, 2560 อ้างอิงมาจาก Campbell, 1983) ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

Fenwick (สัมมา รัตนิตย์, 2560 อ้างอิงมาจาก Fenwick, 1992) ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การบริหารระบบโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องบริหารด้วยระบบ ไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้ และไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป ในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยการใช้กระบวนการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และเทคนิควิธีที่หลากหลาย มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การสั่งการควบคุมและการจัดการ เพื่อจุดมุ่งหมายสูงสุดคือพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.4 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

จันทรานี สงวนนาม (2545) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารมีความสำคัญ คือ เพื่อความอยู่รอดขององค์กร การเรียนรู้เรื่องการบริหารองค์กรจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของงาน บุคลากร ตลอดจนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

ธีระ รุญเจริญ (2550) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษาในแง่ของกระบวนการทำงานจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพราะในแต่ละระดับต่างก็มีบทบาท อำนาจหน้าที่ต่างกัน ระดับกระทรวงจะกำหนดนโยบาย มาตรฐาน การประเมินผล การจัดการศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่หน่วยปฏิบัติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานทุกระดับ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษา และระดับ

สถานศึกษาเป็นหน่วยจัดการศึกษาอย่างแท้จริงเพราะคุณภาพการศึกษาจะเป็นอย่างไรอยู่ที่การบริหารจัดการในระดับนี้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินการทางการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

- 1) ช่วยให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษา กล่าวคือจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนหรือการเตรียมคนได้ถูกต้องตามความต้องการ
- 2) ช่วยให้ค้นหาวิธีการทำงานที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เรียกว่า การทำงานที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ช่วยให้การงานได้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด เรียกว่าการทำงานที่มีประสิทธิผล
- 4) ช่วยให้เกิดการประหยัด ทั้งนี้เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานได้แล้ว ก็ไม่ก่อให้เกิดความสับสนในการทำงาน แล้วหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด ซึ่งผลที่ได้จากการทำงานตรงตามที่ได้กำหนดไว้ในขั้นต้น จึงสามารถทำให้งานสำเร็จในระยะเวลาที่เหมาะสมและหมายรวมถึงการใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างประหยัดด้วย
- 5) ช่วยให้เกิดการตรวจสอบผลการปฏิบัติ กล่าวคือ การปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และทฤษฎี ที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานที่เรียกว่า ผลงานมีคุณภาพ
- 6) ช่วยก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องด้วยผู้บริหารมีหน้าที่ในการตรวจตราดูแลสนับสนุนการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งการให้คุณให้โทษต่อเจ้าหน้าที่ได้อย่างทั่วถึงอีกด้วย
- 7) ช่วยก่อให้เกิดพลังในการปฏิบัติงาน เนื่องด้วยการบริหารเป็นการระดมทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุดก็คือคน เมื่อคนมารวมมือกันในการปฏิบัติก็จะเกิดพลัง สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จได้โดยเร็ว
- 8) ช่วยสร้างคนให้มีความสามารถในการบริหาร หมายความว่า ในการบริหารงานผู้บริหารไม่สามารถบริหารงานให้สำเร็จได้โดยเพียงลำพัง จึงต้องแต่งตั้งผู้บริหารระดับรองลงไป เพื่อมาช่วยปฏิบัติงานให้กับผู้บริหาร จึงเป็นโอกาสในการสร้างคนให้มีความสามารถในการบริหารต่อไป
- 9) ช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน หมายถึง ในการปฏิบัติงานทุกลักษณะงานย่อมเกิดปัญหาไม่มากก็น้อยตามธรรมชาติของงาน บางกรณีปัญหาของงานอาจจะเกิดขึ้นก่อนการปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติ หรือหลังการปฏิบัติงานแล้ว เพราะการแก้ปัญหาถือว่าเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้น การแก้ปัญหาที่ดีที่สุด คือ การแก้โดยวิธีทางการบริหารเท่านั้นจึงจะลุล่วงไปด้วยดี

ครุฑิต มาลัยวงศ์ (2557) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของ

การศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็มีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทาง ในทางตรงกันข้าม หากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่งและทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้วก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

สัมมา ธรณีย์ (2560) กล่าวว่า การบริหารศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษา บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการบริหารศึกษามีความสำคัญในการช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยผู้บริหารต้องอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา และต้องมีการกำหนดแบบแผน เทคนิคต่าง ๆ รวมทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.1.5 แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารและการบริหารการศึกษา

สมาน อัสวภูมิ (2551) กล่าวว่า การบริหารไม่ว่าจะเป็นการบริหารเชิงกิจการทางธุรกิจหรือกิจการทางรัฐกิจ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย สามารถที่จะใช้ศาสตร์การบริหารร่วมกันได้ ต่างกันที่ภารกิจและองค์ประกอบพื้นฐานขององค์การ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านบุคลากรและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารต้องเข้าใจและประยุกต์ใช้ที่ศาสตร์เหล่านั้นให้เหมาะสมกับสภาพองค์การที่ตนบริหาร โดยมีแนวความคิดที่สำคัญสามารถสรุปได้ ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารนั้น เป็นการชี้ให้เห็นว่า การบริหารเป็นศาสตร์ มีองค์ความรู้ที่สามารถทำการศึกษาริเรียนรู้ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจตามลำดับขององค์ความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ซึ่งมีทั้งศาสตร์ที่เริ่มก่อนตั้งหรือศาสตร์พื้นฐานและได้รับการพัฒนามาเป็นศาสตร์ในระดับสูง ดังนั้นแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร จึงแบ่งได้เป็นยุคต่าง ๆ ดังนี้

1) ยุคการบริหารแบบดั้งเดิม (ก่อน ค.ศ. 1900) ยุคการบริหารแบบดั้งเดิม เป็นการรวมกลุ่มในการกระทำการกิจกรรมในด้านการเมือง การศาสนา การทหาร และธุรกิจเอกชน มีขนาดเล็ก ไม่มีความซับซ้อน ผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารคือหัวหน้า ซึ่งอาจเรียกชื่อต่าง ๆ กันออกไป เช่น จักรพรรดิ กษัตริย์ และมีอำนาจเด็ดขาดที่จะกระทำการอะไรก็ได้กับคน กลุ่มคน รวมถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ในเขตปกครองของตนเองคือทหาร ดังนั้นในระบบของทหารลำดับชั้น ยศลดหลั่นกันลงไป เช่น จอมพล แม่ทัพ นายกอง และพลทหาร จึงได้นำแนวทางการบริหารมาใช้ในรูปของสายการบังคับบัญชาเป็นลำดับชั้น

2) ยุคการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (ค.ศ. 1900 - 1935) เป็นยุคที่สองสำหรับการพัฒนาทางการบริหาร ซึ่งการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ หมายถึง การนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการทำงานในองค์กร หน่วยงาน หรือบริษัท โดยวิเคราะห์แก้ปัญหา รวมถึงการค้นหาวិธีการ

ทำงานที่มีประสิทธิภาพจากหลากหลายวิธีให้คงเหลือวิธีการเดียวที่ดีที่สุด ซึ่งมีนักบริหารที่มีบทบาทสำคัญในยุคนี้ ดังนี้

2.1) Henry R. Towne ในปี ค.ศ. 1880 ได้เสนอบทความทางการบริหารเรื่อง วิศวกรคือนักเศรษฐศาสตร์ต่อที่ประชุมสมาคมวิศวกรเครื่องกลแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา เนื้อหาของบทความดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการว่ามีความสำคัญไม่น้อยกว่าการผลิต และในบทความทางการบริหารดังกล่าว เมื่อศึกษา วิเคราะห์และพบว่า ในการผลิตสินค้าได้มากน้อย มีคุณภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการให้ได้มาซึ่งปัจจัยการผลิตและสินค้า เป็นกระบวนการสุดท้ายของกรรมวิธีในการอุตสาหกรรม ถ้าการจัดการดีผลผลิตก็ดีตามไปด้วย

2.2) Frederick W. Taylor นักบริหารชาวอเมริกัน ได้สานต่อแนวคิดของ Henry R. Towne โดยนำวิธีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ไปใช้กับการบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรม จนได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีหลักการ 6 ประการ ดังนี้

2.2.1) หลักเรื่องเวลา หมายถึง มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน สำหรับใช้ในการผลิตชิ้นงานและนำมาตั้งเป็นเวลามาตรฐาน ในการผลิตชิ้นงานเดียวกัน รวมถึงมีการกำหนดเวลา ในการผลิตชิ้นงานในปริมาณที่ต้องการทั้งหมดใช้เวลาในการผลิตนานเท่าใด เพื่อกำหนดเป็น หลักเกณฑ์ในการทำงานที่แน่นอน

2.2.2) หลักการกำหนดอัตราค่าจ้าง หมายถึง การกำหนดการจ่ายค่าจ้าง แรงงานตามจำนวนในการผลิตชิ้นงาน ถ้าหากชิ้นงานที่ผลิตได้มีปริมาณมาก การจ่ายเงินค่าจ้างก็สูงตามไปด้วย ในทางกลับกัน ถ้ามีการผลิตชิ้นงานออกมาในปริมาณน้อย การจ่ายค่าจ้างก็ต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้หลักในข้อที่หนึ่งกับหลักในข้อที่สองต้องมีความสอดคล้องกันอีกด้วย คือ มีการควบคุมซึ่งกันและกัน

2.2.3) หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติการ หมายถึง ในการดำเนินงานทุกประเภท มีบุคคลอยู่สองฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ซึ่งทำหน้าที่ในการวางแผน ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้ได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ และฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณงาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนของงาน

2.2.4) หลักการทำงานแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ฝ่ายบริหารเป็นคนกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่มีความเห็นว่าเป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดให้กับฝ่ายปฏิบัติการ รับผิดชอบปฏิบัติตามที่กำหนดไว้

2.2.5) หลักการควบคุมโดยฝ่ายบริหาร หมายถึง การให้ฝ่ายบริหาร ดำเนินการควบคุมฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งเป็นคณงานที่ทำหน้าที่ในการผลิตโดยตรง

2.2.6) หลักการจัดระเบียบในการปฏิบัติงาน หมายถึง การแบ่งงานออกเป็นหมวดหมู่ เป็นส่วนงาน เป็นฝ่ายงาน ตามหน้าที่ในการผลิตชิ้นงานนั้น ๆ พร้อมทั้งจัดให้มีผู้ชำนาญงานประจำอยู่ในแต่ละฝ่ายงานด้วย รวมถึงจัดให้มีการประสานงานในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผล และให้คณงานมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานอีกด้วย

2.3) Henry Fayol ได้กำหนดหลักการบริหารที่เรียกว่า A General Approach to Administration ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานในการบริหารมืองค์ประกอบต่าง ๆ อยู่ 5 ประการ ดังนี้

2.3.1) การวางแผน หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์งานในอนาคต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วนำมาประกอบในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า

2.3.2) การจัดหน่วยงาน หมายถึง การแบ่งหน้าที่ในหน่วยงาน

2.2.3) การบังคับบัญชา หมายถึง การบังคับบัญชาในลักษณะของการสั่งการ การอำนวยการให้คนงานปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้แล้ว

2.3.4) การประสานงาน หมายถึง การให้การปฏิบัติงานในหลายกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานดำเนินไปอย่างเหมาะสมภายในเวลาที่กำหนด

2.3.5) การควบคุม หมายถึง การดูแล ได้แก่ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งที่ได้วางไว้แล้ว

ในขณะเดียวกัน Henry Fayol ก็ได้เสนอแนวคิดในการบริหารงานและการบริหารงานทางด้านอุตสาหกรรมไว้ 14 ประการ ที่เรียกกันในปัจจุบันว่า หลักการบริหารฟายอล ซึ่งในขณะนั้นฟายอลเป็นบุคคลแรกที่นำคำว่า หลักการ (Principle) มาใช้ในระดับทางการบริหารแทนคำว่า กฎหรือกฎเกณฑ์ (Rule or Law) โดยมีหลักการบริหารทั่วไปของฟายอล 14 ประการ ดังนี้

(1) หลักการแบ่งงาน คือ หน่วยงานต้องมีการแบ่งแยกออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ให้ทำงานกันไปตามความถนัดของคนงาน เพื่อก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน

(2) หลักอำนาจหน้าที่ คือ ในองค์การ ผู้บริหารมีสิทธิ์เบ็ดเสร็จในการให้คุณให้โทษกับคนงาน ตามขอบเขตหน้าที่ของตนเอง เนื่องด้วยผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำงานของคนงาน

(3) หลักวินัย คือ ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงาน ต้องใช้ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งนำมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์การ และต่อบุคลากรขององค์การ

(4) หลักเอกภาพในการควบคุมบังคับบัญชา คือ ในองค์การแต่ละแห่งมีหัวหน้าสูงสุดเพียงคนเดียวเท่านั้น หรือที่เรียกว่า หัวหน้าฝ่ายบริหารทำหน้าที่ในการควบคุมบังคับบัญชาคนงานและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานขององค์กรเพียงผู้เดียว

(5) หลักเอกภาพในการอำนวยการ คือ ผู้บริหารต้องทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานของคนงาน ในเรื่องของวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

(6) หลักประโยชน์ส่วนตนต้องเป็นรองจากประโยชน์ขององค์การ คือ ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานจะตัดสินใจใด ๆ ในองค์การต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่องค์การได้รับเป็นอันดับแรกก่อน แล้วจึงมาคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลในภายหลัง

(7) หลักผลประโยชน์ตอบแทน คือ คนงานต้องได้รับการตอบแทน การปฏิบัติงานออกมาเป็นค่าจ้างตามความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบของคนงานกับปริมาณและคุณภาพของงาน

(8) หลักการรวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง คือ การอนุมัติ อนุญาต การจัดสรรทรัพยากรทางการบริหารขึ้นอยู่กับหัวหน้าสูงสุดแต่เพียงผู้เดียว

(9) หลักสายการบังคับบัญชา คือ มีการบังคับบัญชาในการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นของการบังคับบัญชาจากระดับบนสุดถึงระดับล่างสุด และต้องระบุด้วยว่าตำแหน่งใดมี

อำนาจในการปกครองดูแลฝ่ายงานใด รวมทั้งขอบเขตของการบังคับบัญชาเป็นการบอกอย่างชัดเจนว่าใครเป็นหัวหน้าใครบ้าง จำนวนคนงานเท่าไร

(10) หลักการออกคำสั่ง คือ ฝ่ายบริหารต้องมีคำสั่งอย่างชัดเจนให้กับฝ่ายงานปฏิบัติงานรับไปดำเนินการปฏิบัติจัดทำให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นทุกประการ

(11) หลักการเสมอภาค คือ การให้โอกาสกับคนงานทุกคนอย่างทั่วถึงในการปฏิบัติงาน ให้คนงานได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งมีการเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง เป็นความก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

(12) หลักความมั่นคงในการทำงาน คือ ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานทุกคนต่างมีความรู้สึกว่าตนเองสามารถทำงานในตำแหน่งหน้าที่ได้นาน กล่าวคือ มีความแน่นอนในหน้าที่การงาน พร้อมทั้งมีรายได้ที่แน่นอนอีกด้วย

(13) หลักความคิดริเริ่มในการทำงาน คือ ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานต้องพยายามค้นหาวิธีการใหม่นำมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์การตลอดไป

(14) หลักความสามัคคี คือ ฝ่ายบริหารต้องพยายามบุคลาการทุกฝ่ายมองเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานในองค์การ

2.4) Luther H. Gulick and Lyndall Urwick ได้ร่วมกันตั้งคำถามว่า What is the work of the chief executive? และ What does he do? ซึ่งหมายความว่า งานของหัวหน้าฝ่ายบริหารคืออะไร และเขาทำอะไร ทั้งสองคนนี้ตอบว่า POSDCoRB ซึ่งเป็นกระบวนการในการบริหารงานในองค์การ 7 ประการ ดังนี้

2.4.1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือโครงการไว้ พร้อมระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติการ

2.4.2) การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การจัดเค้าโครงของการบริหาร

2.4.3) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคล มีกระบวนการ ได้แก่ การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนา การบำรุงขวัญ การจัดสวัสดิการ การเลื่อนชั้น การลดชั้น การเลื่อนตำแหน่ง และการพิจารณาให้ออกจากงาน

2.4.4) การอำนวยการ (Directing) หมายถึง ลักษณะของงานที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการในงานที่ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรอบคอบ รวมถึงการติดตามดูแลให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้

2.4.5) การประสานงาน (Co-ordinating) หมายถึง การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การ

2.4.6) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การแจ้งผลการปฏิบัติงานไปยังหน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2.4.7) การจัดทำงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณทางการเงิน ในส่วนของการเสนอขอตั้งงบประมาณขององค์การ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ พร้อมทั้งการตรวจสอบ ควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นประโยชน์ต่องานที่ทำให้มากที่สุด

3) ยุคการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (ค.ศ.1935 - 1950) มีสาระสำคัญว่าการบริหารที่คิดแต่เพียงว่าคนงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตชิ้นงาน แต่คนงานนั้นต่างมีความรู้สึก มีชีวิตจิตใจ

มีความต้องการทั้งทางกายและทางจิตใจ กล่าวคือ นอกจากจะคำนึงถึงผลผลิตของงานและกำไร แต่เพียงอย่างเดียวนั้นมิได้อีกต่อไป จึงต้องคำนึงถึงคนงาน เขาเหล่านั้นมีคุณค่า มีประโยชน์ไม่น้อยไปกว่าชิ้นงานและผลกำไรที่เจ้าของกิจการได้รับเท่านั้น ซึ่งมีนักบริหารที่มีบทบาทสำคัญในยุคนี้ ดังนี้

3.1) Mary Parker Follett ได้นำแนวคิดทางด้านมนุษยสัมพันธ์มาใช้ในการบริหาร โดยเขียนหนังสือชื่อว่า Creative Experience แปลว่า ประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งพยายามชี้ให้เห็นความสำคัญของการบริหารงานที่ต้องอาศัยจิตวิทยาศึกษาให้รู้จักจิตใจคนและการทำให้เกิดความเห็นร่วมกันในหน่วยงานเสียก่อน การบริหารงานจึงจะนำไปสู่เป้าหมายได้ดี ซึ่งมีหลักการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์สองหลักการ ดังนี้

3.1.1) หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในองค์กรหรือหน่วยงาน ผู้บริหารสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ตามแนวทางของฟอลเลตต์ คือ

- (1) มุ่งให้คนงานแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรี
- (2) มุ่งให้คนงานแต่ละฝ่ายได้แสดงข้อคิดเห็นอย่างเสรีเช่นเดียวกัน
- (3) ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการประมวล

ความคิดของคนงานและฝ่ายงานเข้าด้วยกัน

3.1.2) หลักความขัดแย้งและความเห็นร่วม ในหลักของความเห็นร่วม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกองค์การมีความปรารถนา ส่วนหลักของความขัดแย้ง ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่นเดียวกัน ฟอลเลตต์จึงได้เสนอแนวทางแก้ไขความขัดแย้ง ดังนี้

(1) วิธี Domination หมายถึง เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารตัดสินใจเด็ดขาดให้ฝ่ายหนึ่งมีชัยชนะเด็ดขาดไป และอีกฝ่ายหนึ่งก็เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ โดยผู้บริหรต้องชี้ให้ชัดเจนว่าชนะด้วยเหตุผลและหลักการใดที่ทำให้ฝ่ายพ่ายแพ้ยอมรับได้อย่างสุดดี พร้อมทั้งไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมา

(2) วิธี Compromise หมายถึง การประนีประนอมข้อขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายด้วยการเสียสละ ทำให้ต่างฝ่ายไม่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง

(3) วิธี Integration หมายถึง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายได้ผลประโยชน์และมีความพึงพอใจร่วมกัน

3.2) Elton Mayo and others ได้ทำการศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพในการทำงานของคนงานในสภาพต่าง ๆ ซึ่งการทดลองนี้ ได้มีการทดลองหลายประเภทและใช้เวลาในการทดลองหลายปี จากที่มีการแบ่งกลุ่มทดลองหลายประเภทและหลายรูปแบบก่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มคนที่เรียกว่า Informal Group เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อองค์การ ซึ่งสามารถสรุปผลการทดลองได้ ดังนี้

3.2.1) ถึงแม้ว่าเงินจะเป็นสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจ แต่ก็มีใช้เครื่องจูงใจสำคัญ แต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจ เช่น การยกย่อง ขวัญกำลังใจ ก็มีผลต่อการจูงใจไม่น้อยไปกว่าเงิน

3.2.2) ปริมาณหรือระดับผลผลิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพทางกายภาพเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับวินัยและมาตรฐานของการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการของคนงาน

3.2.3) รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจในการทำงาน เพราะทำให้เกิดความถึงพอใจและมีความสุข

3.2.4) กลุ่มออร์ปัย มีอิทธิพลต่อการทำงานและการบริหารองค์การอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อเกิดการร่วมตัวกัน จะก่อให้เกิดพลังกลุ่ม และติดต่อกับฝ่ายบริหารในฐานะองค์การออร์ปัย

3.2.5) การควบคุมที่มีขอบเขตแคบ ๆ มิได้เป็นสาเหตุที่ทำให้การควบคุมมีประสิทธิภาพ

3.2.6) หัวหน้าที่ไม่เป็นทางการมีความสำคัญไม่น้อยกว่าหัวหน้าที่เป็นทางการ

4) ยุคการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (ค.ศ.1950 – 1970) เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ โดยการประสานศาสตร์ในแต่ละวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เข้าใจความเป็นมนุษย์ได้มากที่สุด ศาสตร์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ เรียกได้ว่าเป็น ยุคทฤษฎีการบริหาร เนื่องด้วยมีการนำทฤษฎีมาใช้เป็นจำนวนมากเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร ซึ่งมีนักบริหารที่มีบทบาทสำคัญในยุคนี้ ดังนี้

4.1) Chester I. Barnard ได้ให้แนวคิดทางการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ไว้ในหนังสือของเขาชื่อว่า The Function of the Executive ไว้ว่า องค์การเกิดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดทำในสิ่งที่บุคคลคนเดียวทำไม่ได้ โดยกล่าวถึงองค์การไว้ 2 แบบ ดังนี้

4.1.1) องค์การออร์ปัย หมายถึง องค์การที่มีระบบการประสานงานในความร่วมมือระหว่างบุคคล มีวัตถุประสงค์ และมีความแน่นอน โดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ส่วนตัวประการใด

4.1.2) องค์การออร์ปัย หมายถึง องค์การที่มีระบบประสานงานในความร่วมมือระหว่างบุคคล เกิดขึ้นโดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และในองค์การยังมีพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้น ได้แก่ การแลกเปลี่ยนในเรื่องราวความรู้ ทศนคติ ความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ของบุคคล พร้อมทั้งเกิดความเคารพนับถือบุคคลที่มีลักษณะเด่นในองค์การ มีความสัมพันธ์กันในลักษณะเชิงส่วนตัว

4.2) Robert R. Blake and Jane S. Mouton สนใจศึกษาพฤติกรรมของผู้นำในการบริหารงานในลักษณะตาข่ายการจัดการ โดยมีความเชื่อว่า การนำในลักษณะนี้เป็นแบบที่ดีของความเป็นผู้นำ มีหลักการพิจารณาเกี่ยวกับผู้นำในการจัดการ 2 ประเภท ดังนี้

4.2.1) การจัดการแบบมุ่งผลงาน เป็นการดำเนินการในลักษณะของแกนนอน คือ ความสำเร็จของงานมีผลปรากฏชัดเจน รวมถึงผลผลิตตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ ค่าใช้จ่าย และกำไร

4.2.2) การจัดการแบบมุ่งคน เป็นการดำเนินการในลักษณะของแกนตั้ง สร้างความเป็นกันเอง ช่วยเหลือพนักงานให้ทำงานเต็มความสามารถ

4.3) Herbert A. Simon ได้แต่งหนังสือทางการบริหารชื่อ Administrative Behavior หนังสือดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงเรื่องการตัดสินใจ ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารงาน ซิโมนได้เสนอกระบวนการตัดสินใจ ดังนี้

4.3.1) การตัดสินใจต้องพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ ทาง

4.3.2) ทำนายไว้ล่วงหน้าถึงผลที่จะเกิดขึ้น

4.3.3) ประเมินผลทางเลือกและประโยชน์ที่จะได้รับจากทางเลือกนั้น ๆ

4.3.4) เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

5) ยุคการบริหารเชิงคุณภาพ (ค.ศ.1970 - ปัจจุบัน) เป็นยุคการบริหารในสมัยปัจจุบัน ผู้บริหารต่างมุ่งเน้นคุณภาพ ผลผลิตหรือการบริการที่มุ่งเน้นลูกค้า

5.1) Edward Deming มีแนวความคิดการบริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพ คือ การควบคุมคุณภาพ โดยอาศัยหลักสถิติในการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและการบริหารเป็นที่น่าพอใจของผู้บริโภคหรือผู้รับบริการ

5.2) Michael Hammer and James Champy มีแนวความคิดทางการบริหารเรื่อง การรื้อระบบ เป็นการพิจารณาหลักการพื้นฐานของธุรกิจและการคิดหลักการขึ้นใหม่ ปรับกระบวนการธุรกิจใหม่เพื่อให้บรรลุถึงผลลัพธ์คือเป้าหมายขององค์กร โดยใช้ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานใน 4 ด้าน คือ ต้นทุน คุณภาพ การบริการ และความเร็ว หลักการดำเนินงานตามแนวความคิดการปรับรื้อระบบประกอบด้วย 4 สาระ ดังนี้

5.2.1) คิดทบทวนใหม่

5.2.2) ออกแบบกระบวนการใหม่

5.2.3) เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใหม่

5.2.4) อบรมพนักงานใหม่

5.3) Harry Costin ได้เสนอแนวความคิดทางการบริหารในเรื่องคุณภาพ โดยระบุคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ ไม่ต้องแยกส่วนของงาน แต่ให้มีคุณภาพทั่วทั้งองค์การ เรียกว่าการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ Total Quality Control (TQC) ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการควบคุมเป็นการจัดการ จึงใช้คำว่า Total Quality Management (TQM) หมายความว่า ทุกคน ทุกฝ่าย ทุกแผนก ทุกเวลา ต้องทำงานเพื่อคุณภาพโดยต่างฝ่ายต่างก็เป็นลูกค้าซึ่งกันและกัน

5.4) Malcolm Baldrige ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพ โดยมี 4 องค์ประกอบและครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ จำนวน 7 หมวด และข้อบัญญัติ 16 ประการ ดังนี้

5.4.1) การประกันคุณภาพที่กำหนดไว้มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

(1) ผู้ผลักดัน

(2) ระบบ

(3) การวัดความก้าวหน้า

(4) เป้าหมายที่ต้องการ

5.4.2) ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ จำนวน 7 หมวด ดังนี้

(1) ภาวะผู้นำ

(2) สารสนเทศและการวิเคราะห์

(3) การวางแผนกลยุทธ์

(4) การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

(5) การจัดการกระบวนการ

(6) ผลการดำเนินงาน

(7) การมุ่งเน้นต่อความพึงพอใจของลูกค้า

5.4.3) แนวทางในการบริหารองค์การ เพื่อนำสู่การประกันคุณภาพตามข้อบัญญัติ 16 ประการ ดังนี้

- (1) ความเป็นผู้นำ
- (2) การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- (3) มีการกำหนดแผนกลยุทธ์
- (4) การให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคล
- (5) การมีส่วนร่วมของพนักงาน
- (6) มีระบบการพัฒนาบุคลากรที่ดี
- (7) มีระบบการประกาศเกียรติคุณและให้รางวัล
- (8) มีการบริหารงานที่เหมาะสม
- (9) การบริหารกระบวนการ
- (10) คุณภาพของผู้จัดทำวัตถุประสงค์
- (11) การวิเคราะห์เปรียบเทียบคู่แข่ง
- (12) เน้นที่ความสำคัญของลูกค้า
- (13) ความเอาใจใส่ต่อลูกค้า
- (14) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริหาร
- (15) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
- (16) มีการประเมินผลระบบอยู่เสมอ

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) กล่าวว่า แนวความคิดทางทฤษฎีองค์การได้แบ่งแนวความคิดออกเป็นหลายแบบ หลายสำนัก และหลายระดับ แล้วแต่จะพิจารณาในมิติใดขึ้นอยู่กับผู้พิจารณาและวัตถุประสงค์ที่นำไปใช้ แนวความคิดที่สำคัญสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) แนวความคิดที่ใช้หลักวิทยาศาสตร์ เป็นแนวความคิดในระยะ ค.ศ. 1800 – 1940 เน้นเป้าหมายและผลผลิตขององค์การเป็นสำคัญ การจัดการองค์การเป็นไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน มององค์การเป็นความสัมพันธ์ของหน่วยงานย่อย ซึ่งต้องมีความชำนาญเฉพาะด้าน ดังนั้นจึงเน้นไปที่การแบ่งงานและโครงสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยใช้หลักวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้

2) แนวความคิดที่ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมของบุคคล เป็นแนวความคิดในช่วง ค.ศ. 1940 – 1960 ซึ่งเป็นช่วงที่นักจิตวิทยามององค์การเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ทำงาน รวมทั้งบรรยากาศในการทำงาน แสวงหาวิธีจูงใจให้คนทำงานองค์การเป็นกลุ่มบุคคล

3) แนวความคิดที่เน้นเรื่องระบบ นับจาก ค.ศ. 1960 เป็นต้นมาแนวความคิดในเรื่ององค์การได้พัฒนาไปในเชิงระบบ มององค์การในภาพรวมทั้งปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลลัพธ์ มิได้มองส่วนหนึ่งส่วนใดโดยเฉพาะ จึงเป็นการมองรับที่ซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวและต้องได้รับการพัฒนาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

สัมมา รัตนิตย์ (2560) กล่าวว่า ทฤษฎีทางการบริหารตั้งแต่ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ในระยะเริ่มแรกมีลักษณะเป็นเพียงแนวคิดหรือข้อเสนอที่ยังไม่

ชัดเจน ต่อมาช่วงปลายศตวรรษที่ 18 จึงเริ่มมีการพัฒนาศาสตร์ทางการบริหารขึ้นอย่างมีหลักการ เป็นแบบดั้งเดิม จากนั้นจึงมีวิวัฒนาการสู่การบริหารเชิงพฤติกรรม การบริหารเชิงระบบ การบริหารเชิงสถานการณ์ การบริหารเชิงกลยุทธ์ สู่การบริหารตามแนวโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ตามลำดับ ดังนี้

1) ทฤษฎีการบริหารยุคดั้งเดิม ที่ปฏิบัติงานตามหัวหน้าสั่งหรือกำหนดตามแบบแผนที่เคยปฏิบัติกันมาหรือตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้สืบทอดกันมา

2) ทฤษฎีการบริหารแบบทฤษฎีหลัก ที่เน้นประสิทธิภาพ ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์การทำงาน โดยพยายามหาวิธีที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน มีหลักการและกระบวนการบริหารที่ชัดเจน มีการจัดองค์การและระบบการทำงานแบบเป็นทางการชัดเจน จำแนกเป็น 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งหาวิธีที่ดีที่สุดในการทำงาน ทฤษฎีการบริหารจัดการมุ่งกำหนดหลักการทางการบริหารไว้ และเชื่อว่าหากมีการฝึกอบรมก็จะสามารถทำให้เป็นนักบริหารที่มีความสามารถได้ และทฤษฎีการบริหารแบบราชการที่มุ่งเน้นความเป็นเหตุเป็นผลในองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์การ

3) ทฤษฎีการบริหารแนวมนุษยสัมพันธ์ อันเป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของเอลตัน เมโย (Elton Mayo) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่ปฏิบัติงานกันกับผลิิตในการทำงาน การบริหารจึงปรับเปลี่ยนมาเน้นในเรื่องของคนและคุณค่าของความเป็นคนในการทำงาน ใช้จิตวิทยามาช่วยในการทำงานและใช้พฤติกรรมสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน

4) ทฤษฎีการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์และวิทยาการจัดการ เป็นการบริหารที่ประยุกต์ใช้หลักการของพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ในการทำงาน โดยเน้นและให้ความสนใจเรื่องพฤติกรรมบุคคล กลุ่มและองค์การในการทำงานในองค์การเป็นพิเศษ ได้แก่ บุคคลและองค์การ การตัดสินใจ แรงจูงใจ การสื่อสาร ภาวะผู้นำ บรรยากาศขององค์การ วัฒนธรรมองค์การ องค์การแห่งการเรียนรู้ ฯลฯ ตลอดจนมีการพัฒนาโมเดลและเทคนิคการบริหารแบบต่าง ๆ การประยุกต์ใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์และโมเดลในการบริหารหรือวิทยาการจัดการ

5) ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ เป็นการบริหารที่พิจารณาองค์การและการทำงานโดยภาพรวมหรือการบริหารแบบองค์รวม โดยพิจารณาหน่วยงานหรือองค์การเป็นระบบสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก ใช้ทฤษฎีระบบในการพิจารณาการดำเนินงาน โดยประยุกต์ใช้ระบบ และเทคนิคระบบ ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบจากแต่ละส่วนแล้วปรับปรุงทุกส่วนเข้าสู่สภาพโดยรวม พัฒนาการทำงานแบบระบบที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ ตลอดจนพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหาร

6) ทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ เป็นการบริหารโดยยึดหลักการวิเคราะห์งาน การวิเคราะห์คน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดแบบการบริหารหรือวิธีการทำงานที่เหมาะสมของผู้บริหาร โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ

7) ทฤษฎีการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นการบริหารที่ต้องเข้าใจสถานการณ์ในอนาคต โดยการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และข้อจำกัดของหน่วยงานปัจจุบัน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์

หรือสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เด่นชัด โดยเน้นคุณภาพการแข่งขัน การประสบความสำเร็จแบบเอาดีเอาเด่น มีการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม มีการวางแผนและบริหารตามแนวกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้

8) ทฤษฎีการบริหารแนวโลกาภิวัตน์ เป็นการบริหารองค์กรที่มีการแข่งขันสูง มุ่งผลสำเร็จ โดยรวดเร็ว เป็นการบริหารที่ดำเนินการตามแนวมาตรฐานสากลต่าง ๆ เช่น ISO 9000 ISO 14000 ระบบประกันคุณภาพ (SQC, TQM, QS ฯลฯ) และการประกันคุณภาพ (QA) ที่ถูกกำหนดขึ้น

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563) กล่าวว่า สำหรับในวงการศึกษา มีทฤษฎีสำคัญที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้อย่างมาก ซึ่งสรุปสาระสำคัญของทฤษฎีทางการบริหาร โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ.1987 - 1945 ยุคนักทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1) กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของ Taylor กล่าวว่า ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ คือ จัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์กรได้ เจ้าของตำรับ the one best way คือ ประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

1.1.1) เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด

1.1.2) ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี

1.1.3) หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน

1.2) กลุ่มการบริหารจัดการ หรือทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการของ Fayol บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหาร ทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงานได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ไม่มองด้านจิตวิทยา ซึ่งได้เสนอแนวคิดในหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป 14 ประการ แต่มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1) หลักการทำงานเฉพาะทาง คือ การแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง

1.2.2) หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับสูงสุด

1.2.3) หลักเอกภาพของบังคับบัญชา

1.2.4) หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล ผู้ดูแล 1 คน ต่อ 6 คน ที่จะอยู่ใต้การดูแลถึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

1.2.5) การสื่อสารแนวดิ่ง การสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง

1.2.6) หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญช้ายืดยาวหลายระดับมากเกินไป

1.2.7) หลักการแบ่งความรับผิดชอบ สายบังคับบัญชาและสายเสนาธิการ

1.3) ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ มาจากแนวคิดของ เวเบอร์ กล่าวถึงหลักการบริหารราชการ ประกอบด้วย

1.3.1) หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย

1.3.2) การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์

1.3.3) การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง

1.3.4) มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

2) ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ.1945 - 1958 ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) โดย Follett ได้นำจิตวิทยามาใช้และได้เสนอการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

2.1) Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลงให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ ซึ่งอาจไม่ดีนัก

2.2) Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม

2.3) Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า โดยได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง คือชนะทั้งสองฝ่าย

3) ระยะที่ 3 ระหว่าง ค.ศ.1958 - ปัจจุบัน ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (หรือ การศึกษาพฤติกรรมศาสตร์) ยึดหลักระบบงาน ความสัมพันธ์ของคน และพฤติกรรมขององค์กร ซึ่งมีแนวคิดหลักการ ทฤษฎีที่หลาย ๆ คนได้แสดงไว้ ดังต่อไปนี้

3.1) Barnard เขียนหนังสือชื่อ The Function of the Executive ที่กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหาร โดยให้ความสำคัญต่อบุคคล ระบบความร่วมมือองค์กร และเป้าหมายขององค์กรกับความต้องการของบุคคลในองค์กรต้องสมดุลกัน

3.2) ทฤษฎีของ Maslow ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ ตั้งแต่ความต้องการทางด้านกายภาพความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพนับถือ และประการสุดท้าย การบรรลุศักยภาพของตนเอง คือ มีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการตอบสนองตามลำดับขั้น

3.3) ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของ McGregor (McGregor Theory X, Theory Y) ได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ดังตารางที่ปรากฏ

ตาราง 1 ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ McGregor (McGregor Theory X, Theory Y)

ทฤษฎี X	ทฤษฎี Y
คนส่วนใหญ่ขี้เกียจทำงาน หลีกเลี่ยงเมื่อมีโอกาส	คนส่วนใหญ่ไม่ได้ขี้เกียจ โดยธรรมชาติ กระตือรือร้นในการทำงาน
ชอบรับคำสั่ง ขาดความทะเยอทะยาน	ตัดสินใจทำงานได้เอง ควบคุมตัวเองได้มุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
ไม่ต้องการรับผิดชอบ	มีความรับผิดชอบและแสวงหาความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น
ผู้บริหารต้องบังคับควบคุมให้ทำงานอย่างเคร่งครัด	ผู้บริหารจะให้อิสระในการทำงาน โดยควบคุมเพียงห่าง ๆ กว้าง ๆ

3.3.1) ทฤษฎี X (The Traditional View of Selection and Control)

ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐาน ดังนี้

- (1) คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
- (2) คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้สั่งการ
- (3) คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร
- (4) คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
- (5) คนมักโกง และหลอกง่าย

ผลการมองธรรมชาติของคนเช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐาน ดังนี้

- (1) คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบและขยัน
- (2) คนไม่เกลียดคร้านและไว้วางใจได้
- (3) คนมีความคิดริเริ่มทำงาน ถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
- (4) คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน จากความเชื่อที่แตกต่างกันทำให้เกิดระบบการบริหารที่ต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสระ

3.4) ทฤษฎี Z (Z Theory) อูชิ ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UXLA ได้รวมเอาหลักของทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดนี้ คือ โครงการต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 3.4.1) การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
- 3.4.2) การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.4.3) การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 3.4.4) การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารและการบริหารการศึกษาเป็นการนำเสนอกรอบความคิดในการบริหารจัดการเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนได้ผลผลิตที่มีประสิทธิผล ซึ่งสามารถแบ่งแนวคิดและทฤษฎีของการบริหารได้เป็นหลายแบบขึ้นอยู่กับผู้พิจารณา และมีการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยในช่วงนั้น ๆ โดยสามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญได้ ดังนี้ ยุคการบริหารแบบดั้งเดิม ยุคการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ยุคการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ ยุคการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์และวิทยาการจัดการ และยุคการบริหารเชิงคุณภาพ

2.2 หลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของหลักสูตร

สัจด์ อุทรานนท์ (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2554 อ้างอิงมาจาก สัจด์ อุทรานนท์, 2532) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ในลักษณะรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาสาระที่จัดลำดับความยากง่ายหรือมีขั้นตอนอย่างดีแล้ว หลักสูตรประกอบขึ้นด้วยประสบการณ์ ในการเรียนที่วางแผนไว้ล่วงหน้า โดยมีเป้าหมายให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ และ หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์การศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน

สงบ ลักษณะ (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2554 อ้างอิงมาจาก สงบ ลักษณะ, 2542) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่จัดให้ผู้เรียนได้รับ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงปรารถนา ทั้งพฤติกรรม ความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมต่าง ๆ โดยกำหนดแนวทาง จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาสาระ และ กิจกรรมที่กำหนดให้โรงเรียนปฏิบัติตาม

อึ้ง บัวศรี (ชนันท์ ธาตุทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก อึ้ง บัวศรี, 2542) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อสรุปถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

ชนันท์ ธาตุทอง (2553) ได้สรุปความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ ความรู้ต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ที่มีลักษณะเป็นกิจกรรม โครงการหรือแผน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีคุณลักษณะตามความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2553) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรจึงเป็นเสมือนแผนที่ กำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมาย และมีการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน ในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

สมทรง สิทธิ (2561) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทางการศึกษาหรือแผนการจัดการศึกษาที่ถูกกำหนดทิศทางไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนซึ่งสามารถเกิดขึ้นทั้งภายในห้องเรียน ภายนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ เกิดทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนดไว้

Taba (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก Taba, 1962) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

Saylor and Alexander (พินัท ธาตุทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander, 1981) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายที่วางไว้ โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

Oliva (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก Oliva, 2009) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง แผนงานหรือโปรแกรมการจัดประสบการณ์ทุกอย่างที่ผู้เรียนจะได้รับภายใต้การดูแลของโรงเรียนเพื่อใช้ในการปฏิบัติจริง ซึ่งอาจประกอบด้วยจำนวนแผนการต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นตามรูปแบบและขอบเขตที่หลากหลาย บอกถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นได้ทั้งหน่วยการเรียนรู้ (Unit) รายวิชา (Course) ลำดับของวิชาต่าง ๆ (Sequence of Course) โดยแผนการหรือโปรแกรมต่าง ๆ สามารถจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน หรือนอกโรงเรียน

Kostelnik, Soderman and Whiren (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก Oliva, 2011) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดไว้สำหรับนักเรียน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สามารถจัดได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียนและที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักการศึกษา บุคคลในครอบครัว และบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

Glatthorn et al (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก Glatthorn et al, 2016) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง การวางแผนแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ละระดับ ซึ่งออกมาในรูปของเอกสารเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมและสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึง แผนงาน มวลประสบการณ์ ความรู้ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ให้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ และได้รับมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ภายใต้การดูแลของโรงเรียน โดยมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

2.2.2 ความสำคัญของหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (พินัท ธาตุทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก สันต์ ธรรมบำรุง, 2527) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ 9 ประการ ดังนี้

- 1) หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง
- 2) หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ
- 3) หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาล หรือเป็นธรรมนูญในการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
- 4) หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาอีกด้วย

5) หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุม ดูแล ติดตามให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย

6) หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

7) หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปใด

8) หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังคนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล

9) หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

พงษ์ศักดิ์ ภูภาบขาว (ชนัท ธาตุทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก พงษ์ศักดิ์ ภูภาบขาว, 2527) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ 6 ประการ ดังนี้

1) หลักสูตรย่อมเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู

2) หลักสูตรย่อมเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

3) หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าเด็กควรได้รับสิ่งใดบ้างที่เป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรงและแก่สังคม

4) หลักสูตรย่อมกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

5) หลักสูตรย่อมกำหนดวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและผาสุก

6) หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะ และเจตคติในอันที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศ

อึ้ง บัศรี (ชนัท ธาตุทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก อึ้ง บัศรี, 2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กอย่างไร และสามารถให้ความรู้ เสริมสร้างทักษะ และทัศนคติในด้านใดบ้าง สิ่งต่าง ๆ ที่ประมวลไว้ในหลักสูตรเป็นเสมือนแนวทางที่ช่วยให้เราทราบได้ทันทีว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กนั้นเน้นหนักไปในทางใด มีผลต่อตัวเด็กและสังคมมากน้อยเพียงใด

ชวลิต ชูกำแหง (2551) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า

1) หลักสูตรเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของประชาชนในประเทศ ซึ่งคนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับในประเทศ หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของคนที่ยังจบการศึกษาในระดับนั้น ๆ

2) หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา ถ้าประเทศหรือการศึกษาระดับใดมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ จะสะท้อนถึงการศึกษามีประสิทธิภาพตามมา

3) หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษา ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลติดตามผลของการศึกษาได้ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคน

4) หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครู เนื่องจากตัวหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้สะท้อนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

5) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความรู้ ตลอดจนการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนซึ่งการศึกษาในแต่ละระดับจะมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป

6) หลักสูตรเป็นเครื่องทำนายอนาคตการศึกษาของชาติ อนาคตการศึกษาของชาติย่อมมาจากหลักสูตรที่มีวิสัยทัศน์ที่มีการวางกรอบเนื้อหาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ฉันทิ ธาตุทอง (2553) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา 3 ระดับคือ

1) ระดับประเทศ เป็นการชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาโดยภาพรวม และเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นแนวโน้มสังคมกับการจัดการศึกษาในอนาคต

2) ระดับสถานศึกษา ซึ่งนับได้ว่าเป็นหลักสูตรเป็นหัวใจและจุดเด่นของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ๆ

3) ระดับห้องเรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรง โดยมีรายละเอียดและเอกสารประกอบที่กำหนดแนวทางว่าจะสอนใคร เรื่องใด เพื่ออะไร

Conley (ฉันทิ ธาตุทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก Conley, 1973) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นสื่อกลางของการศึกษาที่จะนำไปสู่การพัฒนาความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนตามจุดหมายของการศึกษา โดยตอบสนองตามระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน สามารถพัฒนาในทุกระดับของวัย

Saylor and Alexander (ฉันทิ ธาตุทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander, 1974) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นเสมือนแผนการเดินทางและตารางที่ยืดหยุ่นได้ ในการดำเนินการศึกษาหลักสูตรจะถูกสร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา วิชาการบริหารโรงเรียนและวิชาต่าง ๆ ทางด้านการศึกษาระดับชั้นต่าง ๆ รวมกัน อย่างไรก็ตาม หลักสูตรเป็นผลผลิตของสังคมในแต่ละช่วงระยะเวลาและเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม โดยที่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สามารถแบ่งได้เป็นสองส่วน คือ

1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง

2) ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เช่น พัฒนาการของความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ หรือการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าหลักสูตรมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางของการจัดการศึกษาให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งยังสามารถแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กไปในทิศทางใด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาให้เด็กมีความสุข มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติสู่การพัฒนากำลังคนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป

2.2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

สุมิตร คุณานุกรม (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก สุมิตร คุณานุกรม, 2520) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาหลักสูตรในแง่ขององค์ประกอบ คือ

- 1) ความมุ่งหมาย (Objective)
- 2) เนื้อหา (Content)
- 3) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)
- 4) การประเมินผล (Evaluation)

อึ้ง บั้วศรี (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก อึ้ง บั้วศรี, 2542) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies)
- 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims)
- 3) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures)
- 4) จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objective)
- 5) เนื้อหา (Content)
- 6) จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives)
- 7) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instruction Strategies)
- 8) การประเมินผล (Evaluation)
- 9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and

Instruction media)

บุญชม ศรีสะอาด (2546) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) จุดประสงค์
- 2) สาระความรู้ประสบการณ์
- 3) กระบวนการเรียนการสอน
- 4) การประเมินผล

นิรมล ศตวุฒิ (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก นิรมล ศตวุฒิ, 2553) ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

- 1) หลักการ
- 2) จุดมุ่งหมาย
- 3) จุดประสงค์ของกลุ่มวิชาและรายวิชา
- 4) โครงสร้างของหลักสูตร
- 5) เนื้อหาความรู้
- 6) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 7) แนวทางประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

8) แนวทางการใช้หลักสูตร

สมทรง สิทธิ (2561) ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

- 1) หลักการของหลักสูตร
- 2) จุดหมายของหลักสูตร
- 3) โครงสร้างหลักสูตร
- 4) เนื้อหาสาระของหลักสูตร
- 5) แนวทางการจัดการเรียนการสอน
- 6) การวัดและประเมินผล
- 7) แนวทางการใช้หลักสูตร

Taba (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก Taba, 1977) ได้เสนอว่าหลักสูตรทุกหลักสูตรไม่ว่าจะออกแบบเป็นหลักสูตรลักษณะใดก็ตามจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- 1) จุดประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
- 2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
- 3) กระบวนการสอนและการเรียนหรือการนำหลักสูตรไปใช้
- 4) โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

Ralph Tyler (สายหยุด ภูปุย, 2556 อ้างอิงมาจาก Ralph Tyler, 1949)

- 1) จุดมุ่งหมาย
- 2) ประสบการณ์
- 3) วิธีการจัดประสบการณ์
- 4) วิธีการประเมิน

Nolet and McLaughlin (ชวลิต ชูกำแหง, 2551 อ้างอิงมาจาก Nolet and McLaughlin, 2000) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรจะต้องประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ

- 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2) ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร
- 3) ความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร

Ornstein and Hunkins (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก Ornstein and Hunkins, 2004) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 องค์ประกอบดังนี้

- 1) เป้าหมาย (Aims) จุดมุ่งหมาย (Purpose) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ของหลักสูตร
- 2) เนื้อหาสาระ (Subject Matter)
- 3) ประสบการณ์การเรียนรู้ในหลักสูตร (Learning Experience)
- 4) วิธีการประเมินหลักสูตร (Evaluation Approaches)

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสามารถได้วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ดังปรากฏตาราง 2

ตาราง 2 วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบ \ นักวิชาการ	ศุมนิทร คุณานุกรม (2520)	อึ้ง บัวศรี (2542)	บุญชม ศรีสะอาด (2546)	นิรมล ศตวุฒิ (2553)	สมทรง ลิทิต (2561)	Taba (1977)	Ralph Tyler (1999)	Nolet and McLaughlin (2000)	Ornstein and Hunkins (2004)	ความถี่
1. จุดมุ่งหมาย	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	7
2. เนื้อหา	✓	✓		✓	✓	✓			✓	6
3. ความรู้			✓	✓						2
4. ประสบการณ์			✓				✓		✓	3
5. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา		✓								1
6. การนำหลักสูตรไปใช้	✓			✓	✓	✓				4
7. การวัดผลและประเมินผล	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	7
8. แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				✓						1
9. การประเมินผลการสอนตามหลักสูตร						✓				1
10. โครงสร้างหลักสูตร		✓		✓	✓					3
11. จุดประสงค์ของการเรียนรู้		✓			✓					2
12. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน		✓								1
13. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน		✓								1
14. จุดประสงค์			✓		✓	✓			✓	4
15. กระบวนการเรียนการสอน			✓	✓	✓	✓				4
16. วิธีการจัดประสบการณ์							✓			1
17. หลักการ				✓	✓					2
18. จุดประสงค์ของกลุ่มวิชาและรายวิชา		✓		✓		✓				3

ตาราง 2 (ต่อ)

นักวิชาการ องค์ประกอบ	สุมิตร คุณานุกรม (2520)	อึ้ง บั้วศรี (2542)	บุญชม ศรีสะอาด (2546)	นิรมล ศตวุฒิ (2553)	สมทรง สิทธิ (2561)	Taba (1977)	Ralph Tyler (1999)	Nolet and Mclaughlin (2000)	Ornstein and Hunkins (2004)	ความถี่
19. จำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา						✓				1
20. ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร								✓		1
21. ความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร								✓		1

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร จากการศึกษาเอกสารของ สุมิตร คุณานุกรม (2520), อึ้ง บั้วศรี (2542), บุญชม ศรีสะอาด (2546), นิรมล ศตวุฒิ (2553), สมทรง สิทธิ (2561), สมทรง สิทธิ (2561), Taba (1977), Ralph Tyler (1999), Nolet and Mclaughlin (2000) และ Ornstein and Hunkins (2004) ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่โดยยึดเอาความถี่ 3 อันดับแรก หลังจากนั้นผนวกรวมองค์ประกอบที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบของหลักสูตรได้ 3 ด้าน ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร	องค์ประกอบที่ผนวกรวมกัน
1. จุดมุ่งหมาย	1.1 เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา 1.2 จุดประสงค์ 1.3 จุดประสงค์ของการเรียนรู้ 1.4 จุดประสงค์ของกลุ่มวิชาและรายวิชา

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของหลักสูตร	องค์ประกอบที่ผนวกรวมกัน
2. เนื้อหา	2.1 ความรู้ 2.2 ประสบการณ์ 2.3 โครงสร้างหลักสูตร 2.4 หลักการ 2.5 จำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 2.6 ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร 2.7 ความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร 2.8 การนำหลักสูตรไปใช้ 2.9 กระบวนการเรียนการสอน 2.10 วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 2.11 วิธีการจัดประสบการณ์ 2.12 ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
3. การวัดผลและประเมินผล	3.1 แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.2 การประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

จากตาราง 3 พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 3 ด้าน คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และการวัดผลและประเมินผล ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

จุดมุ่งหมาย

อึ้ง บั้วศรี (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก อึ้ง บั้วศรี, 2542) กล่าวว่า จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลรวมส่วนที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

สมชาย รัตนทองคำ (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก สมชาย รัตนทองคำ, 2550) กล่าวว่า คำศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการกำหนดผลหรือความคาดหวังที่ต้องการจากหลักสูตร มักจะใช้แตกต่างกันในหลายระดับ ดังนี้

1) เป้าประสงค์ (Goals) หมายถึง เป้าหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดในการจัดการศึกษาเป็นเป้าหมายกว้าง ๆ หรือเป็นอุดมการณ์ ดังนั้น คำนี้นิยมใช้ในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา

2) จุดหมาย (Aims) เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ที่กำหนดให้เห็นถึงผลลัพธ์สุดท้ายในการจัดการศึกษา บางครั้งจะเห็นใช้ในความหมายเดียวกันกับคำว่า เป้าประสงค์ (Goals) ดังนั้นจึงมักใช้ในการกำหนดจุดหมายของการจัดการศึกษาในระดับชาติ

3) ความมุ่งหมายหรือจุดหมาย (Purposes) หมายถึง ความคาดหวังที่รองลงมาจากความคาดหวังในระดับชาติ มีความชัดเจนและมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น แต่ยังไม่มีความละเอียด

มากพอถึงขั้นปฏิบัติได้ ใช้แสดงถึงผลที่จะต้องการจากการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

4) เป้าหมาย (Targets) เป็นคำที่ใช้ในการกำหนดถึงเป้าหมายในการจัดโครงการต่าง ๆ ที่มีการกำหนดทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของผลงานที่ต้องการ ตัวอย่างเช่น การตั้งเป้าหมายโครงการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ตั้งเป้าหมายให้มีผู้เข้าร่วมอบรม 200 คน เป็นต้น

5) จุดประสงค์ หรือวัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นความคาดหวังของครูที่ต้องการให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ ซึ่งจะมีความเฉพาะเจาะจง แสดงถึงความสามารถของผู้เรียนที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ในการเรียนเนื้อหานั้น ๆ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) โดยทั่วไปจุดมุ่งหมายทางการศึกษามีหลายระดับ และมีคำใช้กันหลายคำ เช่น Educational Aims, Education Objectives และแต่ละคำก็มีขอบเขตของการใช้ที่แตกต่างกัน นักการศึกษาอเมริกันได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาออกเป็น 3 ระดับใหญ่ คือ

1) Educational Aims หมายถึง ความมุ่งหมายของการศึกษา เป็นความหมายที่กว้างที่สุด เป็นความหมายระดับชาติที่สะท้อนถึงปรัชญา และค่านิยมทางการศึกษาของประเทศ เป็นจุดมุ่งหมายปลายทางสูงสุดที่ยึดเป็นหลักในการจัดการศึกษา และจัดหลักสูตร เช่น The Aims of American Schooling

2) Educational Goal หมายถึง เป้าประสงค์ของการศึกษา เป็นจุดมุ่งหมายที่รองลงมาจากความมุ่งหมายของการศึกษา Educational Aims เป้าประสงค์ของการศึกษานี้ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา

3) Educational Objectives หมายถึง จุดประสงค์ของการศึกษา เป็นจุดมุ่งหมายที่มีความหมายและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ชัดเจนขึ้นและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ซึ่งโรงเรียนหรือผู้ใช้หลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นจุดมุ่งหมายที่รองลงมาจากเป้าประสงค์ของการศึกษา (Educational Goal)

สำหรับการศึกษาของไทย ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาลำดับคลึงกับของสหรัฐอเมริกาแต่ใช้คำศัพท์ในระดับต่างกัน คือ

1) จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับชาติ ใช้คำว่า เป้าประสงค์ (Goal) เป็นจุดมุ่งหมายระดับสูงสุดที่สะท้อนถึงปรัชญาและอุดมการณ์ของชาติในการจัดการศึกษา มีความหมายเหมือนกับ Educational Aims

2) จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับการศึกษา หรือประเภทของการศึกษาใช้คำว่า จุดมุ่งหมาย (Purpose) เป็นจุดมุ่งหมายปลายทางที่มุ่งหวังในระดับรองลงมาจากเป้าประสงค์เป็นผลที่ต้องการจากการศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา

3) จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับหลักสูตร ใช้คำว่า จุดหมาย (Aims) เป็นความมุ่งหมายรองลงมาจากจุดมุ่งหมาย เป็นผลหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ๆ เช่น จุดหมายของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุดหมายของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์

4) จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับกลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์ ใช้คำว่า จุดประสงค์ทั่วไป (Subject Area Objectives) จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ จึงเป็นผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อเรียนจบกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในระดับชั้นหรือหลักสูตรนั้น ๆ เป็นจุดมุ่งหมายที่มีความชัดเจน ละเอียด ถึงขั้นปฏิบัติได้ นับว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและผู้เรียนมากที่สุด

5) จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับรายวิชาใช้คำว่า จุดประสงค์ (รายวิชา) (Course) คือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบรายวิชานั้น ๆ

6) จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับการเรียนการสอน ใช้คำว่า จุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Instructional Objectives or Behavioral Objectives) คือ สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้หนึ่ง ๆ หรือบทเรียนหนึ่ง นิยมใช้กิจกรรมที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมแสดงออกที่สามารถวัดได้ชัดเจน

นิรมล ศตวุฒิ (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก นิรมล ศตวุฒิ, 2553) กล่าวว่า จุดมุ่งหมาย แสดงความคาดหวังของหลักสูตรว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนี้แล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไร

ชวลิต ชูกำแพง (2559) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ผลหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ๆ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีหลายระดับจากระดับกว้างลงมาสู่ระดับแคบ (ชวลิต ชูกำแพง, 2559 อ้างอิงมาจาก Peter F. Oliva, 2009) ตามประเภทของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับชาติ ใช้คำว่าเป้าประสงค์ (curriculum goals) ซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรระดับชาติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (ชวลิต ชูกำแพง, 2559 อ้างอิงมาจาก Kenneth T.Henson, 1995) ทั้งนี้การใช้คำดังกล่าวอาจจะแตกต่างกันออกไปตามประเภทของหลักสูตร ตัวอย่างเช่นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน (standard-base curriculum) คำว่า เป้าประสงค์ดังกล่าวก็คือมาตรฐานการเรียนรู้นั่นเอง แต่ถ้าเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับรายวิชา จะใช้คำว่าจุดประสงค์รายวิชา (course objectives) เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจบรายวิชานั้น ๆ แล้ว ส่วนหลักสูตรในระดับห้องเรียน หรือระดับการเรียนการสอนซึ่งปรากฏในแผนการสอน ใช้คำว่า จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavioral objective) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องกำหนดพฤติกรรมแสดงออกและสามารถวัดได้อย่างชัดเจน

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า จุดหมายของหลักสูตร เป็นผลโดยรวมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งหมายถึงพฤติกรรมและคุณสมบัติต่าง ๆ ที่จะเกิดกับผู้เรียน โดยแสดงถึงความคาดหวังของหลักสูตรว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนี้จะมีลักษณะอย่างไรมีความรู้ และความสามารถทำอะไรได้ การกำหนดจุดหมายของหลักสูตรจำเป็นต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงพื้นฐานทางสังคมสอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ การกำหนดจุดหมายของหลักสูตรเป็นการระบุถึงผลหรือพฤติกรรมที่จะเกิดกับผู้เรียนแบบตรง ๆ ไม่มีการระบุถึงเกณฑ์ว่าจะต้องเกิดมากน้อยเพียงใด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อเรียนจบหลักสูตร ซึ่งมักใช้คำที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับของหลักสูตร ดังนี้

1) เป้าประสงค์ (Goal) ใช้กับจุดมุ่งหมายระดับชาติ หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดในการจัดการศึกษาแบบกว้าง ๆ

2) จุดมุ่งหมาย (Purpose) ใช้กับระดับโรงเรียนหรือสถาบัน ที่มีความชัดเจนและมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการจากการศึกษาในระดับต่าง ๆ

3) จุดประสงค์รายวิชา (Objectives) ใช้หลักสูตรในระดับรายวิชา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น เมื่อเรียนจบรายวิชานั้น ๆ

4) จุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Instructional Objectives or Behavioral Objectives) ใช้กับพฤติกรรมแสดงออกและสามารถวัดได้อย่างชัดเจน หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเมื่อเรียนจบบทเรียนนั้น ๆ

เนื้อหา

สัจด์ อุทรานนท์ (ประสาธต์ เนื่องเฉลิม, 2554 อ้างอิงมาจาก สัจด์ อุทรานนท์, 2532) กล่าวว่า เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้จะเป็นสื่อกลาง (means) ที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ เนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อาจแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา ความคิดรวบยอดและหลักการ การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ เจตคติและค่านิยม และทักษะทางกาย

อึ้ง บัศวรี (ประสาธต์ เนื่องเฉลิม, 2554 อ้างอิงมาจาก อึ้ง บัศวรี, 2542) กล่าวว่า เนื้อหา (Content) เป็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีรวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) กล่าวว่า เนื้อหา (Content) เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว กิจกรรมขั้นตอนต่อไปคือการเลือกเนื้อหาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

นิรมล ศตวุฒิ (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก นิรมล ศตวุฒิ, 2553) กล่าวว่า เนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะได้รับการลงมือทำหรือปฏิบัติ

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตร เป็นส่วนที่มีความจำเป็น เพราะคือส่วนที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเป็นการกำหนดขอบเขตของความรู้ที่จะจัดให้ผู้เรียนเพื่อให้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรต้องมีความสมบูรณ์ โดยผนวกทั้งความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม แนวคิด และทัศนคติเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาในทุก ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน

Ornstein and Hunkins (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก Ornstein and Hunkins, 2004) กล่าวว่า เนื้อหาสาระ (Subject Matter) เป็นข้อมูลความรู้หรือเป็นเนื้อหาที่นักเรียนจะต้องเรียนในหลักสูตร

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าเนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และได้รับการพัฒนาโดยต้องมีการกำหนดขอบเขต จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรม เนื้อหาสาระ ประสบการณ์ต่าง ๆ ค่านิยม แนวคิด ทศนคติ รวมทั้งกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดเรียนรู้ ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ และได้รับพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การวัดผลและประเมินผล

ธำรง บัวศรี (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2554 อ้างอิงมาจาก ธำรง บัวศรี, 2542) กล่าวว่า การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียน การสอนและหลักสูตร

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) คือ การหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหญ่และมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินจำเป็นต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนการตรวจสอบหลักสูตรเมื่อนำไปสู่การใช้จริงว่าบรรลุผลตามจุดหมายหรือเป้าหมายหรือไม่ ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงเป็นการกำหนดแนวทาง วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเสนอขอบเขตของข้อมูล สารสนเทศที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งจะบ่งบอกไปถึงผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรว่ามีมากน้อยเพียงใด หรืออยู่ในระดับใด ซึ่งข้อมูลจากการประเมินผลนี้จะเป็แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัตินั้นบรรลุจุดหมายหรือไม่ หลักสูตรเกิดสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินผลนี้จะเป็แนวทางไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

Ornstein and Hunkins (สมทรง สิทธิ, 2561 อ้างอิงมาจาก Ornstein and Hunkins, 2004) กล่าวว่า วิธีการประเมินหลักสูตร (Evaluation Approaches) เป็นกระบวนการที่จะสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่บ่งบอกถึงคุณภาพของหลักสูตร

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการวัดผลและประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การกำหนดแนวทาง วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอบเขตของข้อมูลในการทำให้ทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า คุณภาพของหลักสูตร และความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะสะท้อนได้ว่าหลักสูตรที่ใช้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามที่หลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ และนำผลจากการประเมินที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

2.2.4 ระดับของหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด (2546) กล่าวว่า หลักสูตรมีหลายระดับ เช่น หลักสูตรระดับชาติ หลักสูตรระดับท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรระดับห้องเรียน

1) หลักสูตรระดับชาติ หรือหลักสูตรแม่บท เป็นหลักสูตรแกนที่เขียนไว้กว้าง และบรรจุมสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน

2) หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สารการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่น มุ่งการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

3) หลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้จริง โดยนำหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้มาปรับให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาขึ้นเอง เช่น หลักสูตรท้องถิ่นที่ทำเพื่อใช้ในสถานศึกษา

4) หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุด ผู้ที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรระดับนี้ได้แก่ ครู ซึ่งจะนำหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษามาพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

สายหยุด ญูปย (2556) กล่าวว่า หลักสูตรมีระดับซึ่งสามารถแบ่งระดับของหลักสูตรออกได้เป็น 4 ระดับดังนี้

1) หลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทในระดับการศึกษาต่าง ๆ เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, หลักสูตรระดับอุดมศึกษา

2) หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการกำหนดระดับชาติและพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตามลักษณะทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและลักษณะพิเศษของท้องถิ่น

3) หลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้จริง โดยนำหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้เป็นหลักสูตรของโรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน

4) หลักสูตรระดับห้องเรียน การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นการนำหลักสูตรมาพัฒนาสู่การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ บุคคลที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรระดับนี้ คือ ครูผู้สอน

ชวลิต ชูกำแพง (2559) กล่าวว่า หลักสูตรมีหลายระดับซึ่งสามารถแบ่งระดับความไว้ได้ดังนี้

1) หลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่เขียนไว้กว้าง ๆ และบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน ตัวอย่างได้แก่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เด็กไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนสาระความรู้พื้นฐานเหมือนกัน

2) หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สารการเรียนรู้จะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่น มุ่งการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์จริง ตัวอย่างหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรอบรมต่าง ๆ ของชุมชนที่จะขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐเพื่อส่งเสริมความสามารถของคนในชุมชนและสอดคล้องกับลักษณะของท้องถิ่นนั้น เช่น หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชน

3) หลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้จริง โดยนำหลักสูตรเพื่อชาติมาปรับให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องนำมาทุกมาตรฐาน และสามารถเพิ่มสาระที่ศาสนามีความเห็นว่าสอดคล้องและจำเป็น

4) หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นหลักสูตรที่สำคัญอันนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน จึงเป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง ลักษณะของ

หลักสูตรดังกล่าวจะปรากฏในรูปของการเขียนโครงการสอน แผนการสอน การปฏิบัติการสอนจริง รวมทั้งมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับในห้องเรียน

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า หลักสูตรสามารถจำแนกได้หลายระดับ มีนักการศึกษา จำแนกไว้ สรุปได้ 4 ระดับ ดังนี้

1) หลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตรที่จัดทำตามแนวคิด ความเชื่อ และแนวนโยบาย การจัดการศึกษาของชาติ มีการกำหนดขอบเขต และเนื้อหาความรู้ไว้อย่างกว้าง ๆ โดยกำหนดในสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องรู้และสามารถทำได้ในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ หลักสูตรระดับชาติจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางให้กับสถานศึกษาต่าง ๆ นำไปปรับใช้ในการจัดทำหลักสูตรของตนเอง การจัดทำหลักสูตรระดับชาติเป็นหน้าที่ของหน่วยงานกลางที่ดูแลรับผิดชอบ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นต้น

2) หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความจำเป็น และความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ การจัดเนื้อหาสาระในหลักสูตรจะพิจารณาจากเรื่องที่จำเป็นและนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการดำรงชีวิตจริง หน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรระดับนี้ได้แก่ หน่วยงานระดับเขตพื้นที่ หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตัวอย่างหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ซึ่งหลักสูตรเหล่านี้จะจัดสร้างขึ้นตามความต้องการของชุมชน

3) หลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่นำเอาหลักสูตรระดับชาติมาเป็นแนวทางในการจัดทำและให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในบริบทนั้น ๆ ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับกรอบที่กำหนดไว้ในหลักสูตรระดับชาติด้วย โดยส่วนใดที่สถานศึกษาเห็นควรเห็นว่าควรเพิ่มเติมก็สามารถทำได้ ดังนั้นภายใต้หลักสูตรระดับสถานศึกษาจึงสามารถกำหนดสาระความรู้ทั้งที่เป็นไปตามหลักสูตรระดับชาติกำหนด และที่เป็นเอกลักษณ์หรือความต้องการของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นภายใต้กรอบมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4) หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นการนำเอาหลักสูตรสถานศึกษาสู่การประยุกต์กับนักเรียนโดยตรง ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาในหลักสูตร หลักสูตรระดับห้องเรียนจึงประกอบไปด้วย โครงการสอนต่าง ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการสอน สื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมเสริม และมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน บุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรระดับนี้คือ ครูผู้สอน โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าหลักสูตรสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ ได้แก่ หลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตรแม่บท เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางให้กับสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่จัดทำเพื่อให้สอดคล้องตามสภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นหรือ โดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต หลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยต้องนำหลักสูตรระดับชาติมาเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำ และหลักสูตรระดับห้องเรียน

เป็นการนำหลักสูตรนำเอาหลักสูตรสถานศึกษามาประยุกต์กับนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง และบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.2.5 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2554 อ้างอิงมาจาก กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้และมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่สถานศึกษาแต่ละแห่งได้วางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ (ชาติรี มณีโกศล, 2560 อ้างอิงมาจาก กรมวิชาการ, 2545) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเองรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชาติรี มณีโกศล, 2560 อ้างอิงมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางในการจัดประมวลความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจัดทำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ชาติรี มณีโกศล, 2560 อ้างอิงมาจาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา คือ แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ซึ่งจัดทำโดยคณะบุคคลของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในชุมชน สังคมอย่างมีความสุข

สายหยุด ภูปุย (2556) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางในการจัดประมวลความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจัดทำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลในรอบโรงเรียน โดยนำเสนอสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจากหลักสูตรระดับท้องถิ่น และมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน มาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และสังคมโลกอย่างมีความสุข

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผน แนวทาง หรือข้อกำหนดในการจัดการการศึกษา ทั้งมวลความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยต้องจัดทำสาระ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยคณะบุคคลของสถานศึกษา

และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน รู้จักตนเอง และมีชีวิตอยู่ในชุมชนสังคมอย่างมีความสุข

2.2.6 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

สุวรรณ ยะหะกร และคณะ (2552) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องเป็น
หลักสูตรที่พัฒนามาจากข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาและชุมชนสอดคล้องกับ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการระดมทรัพยากรทั้งสถานศึกษาและชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่า
เป็นศักยภาพพบปะของหลักสูตรสถานศึกษามีหลายประการ คือ

1) เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี
คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจ และความต้องการ
ของผู้เรียนสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2) เป็นเอกสารที่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต่าง ๆ มีไว้ใช้ประโยชน์ในกรณีที่
ต้องการศึกษาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3) เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมินสภาพภายนอก เพื่อประเมินให้สอดคล้อง
กับสภาพการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ชาตรี มณีโกศล,
2560 อ้างอิงมาจาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553)
ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาว่า

1) เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนให้มี
คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจความต้องการของ
ผู้เรียน สถานศึกษาและเป็นไปตามสภาพปัญหาของชุมชนสังคม

2) เป็นเอกสารที่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต่าง ๆ ใช้ประโยชน์ในกรณีที่ต้องการ
ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3) เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายนอก

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรคำนึงถึงความสำคัญ
2 ประเด็น คือ

1) หลักสูตรสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญของการจัดการศึกษาของประเทศ ส่วนสำคัญที่ต้องยึด คือ
ตัวชี้วัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงจะมีคุณภาพที่จะต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งประเทศ
เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับหนึ่งนั้น ๆ

2) หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ หลักสูตรจะต้อง
ตอบสนองความถนัดความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็น
การช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาถึงขีดสุด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญที่เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษา
ต้องปฏิบัติ โดยต้องเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาให้
ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจความ

ต้องการของผู้เรียน และเป็นไปตามสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม เป็นเอกสารที่ให้บุคคลภายนอก หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายนอก

2.2.7 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ (สุวรรณ ียะกร และคณะ, 2552 อ้างอิงมาจาก กรมวิชาการ, 2545) การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาควรประกอบด้วย ส่วนสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย
- 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) โครงสร้างหลักสูตร
- 4) รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 5) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 6) การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้
- 7) การวัดและประเมินผล
- 8) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ทันท ชาติทอง (2553) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ ดังนี้

- 1) วิสัยทัศน์
- 2) ภารกิจ
- 3) เป้าหมาย
- 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะที่สำคัญ
- 5) โครงสร้างหลักสูตร
- 6) คำอธิบายรายวิชา
- 7) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 8) การจัดและการส่งเสริมการเรียนรู้
- 9) การวัดและประเมินผล
- 10) การบริหารจัดการหลักสูตร

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นเอกสารสำคัญที่ครูจะใช้สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้จากการเรียนรู้การสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาควรมีข้อมูลที่ชัดเจนในการนำไปสู่ การปฏิบัติ องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

- 1) ส่วนนำ
- 2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) คำอธิบายรายวิชา
- 4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 5) เกณฑ์การจบการศึกษา

ประสาธ เนืองเฉลิม (2554) กล่าวว่า การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับภาพรวมของสถานศึกษา) ควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) วิสัยทัศน์
- 2) พันธกิจ
- 3) เป้าหมาย
- 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 5) โครงสร้าง
- 6) คำอธิบายรายวิชา (8 กลุ่ม)
- 7) หน่วยการเรียนรู้
- 8) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 9) ระเบียบการวัดผลและประเมินผล
- 10) คณะอนุกรรมการเลือกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 11) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า จากกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทุกขั้นตอน เมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาต้องเรียบเรียงเพื่อรวมเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ควรประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) วิสัยทัศน์
- 2) พันธกิจ
- 3) เป้าหมาย/จุดหมาย
- 4) สมรรถนะที่จำเป็น
- 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 6) โครงสร้างหลักสูตร
- 7) คำอธิบายรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระ
- 8) หน่วยการเรียนรู้
- 9) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 10) ระเบียบการวัดและประเมินผล
- 11) คณะอนุกรรมการแต่ละกลุ่มสาระ
- 12) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ชาติรี มณีโกศล (2560) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย

- 1) ความนำ
- 2) วิสัยทัศน์
- 3) สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน
- 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 5) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาจาก นักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสามารถได้วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ดังปรากฏตาราง 4

ตาราง 4 วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

นักวิชาการ องค์ประกอบ	กรมวิชาการ (2545)	ทนต์ ธาตุทอง (2553)	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554)	ประสาท เนืองเฉลิม (2554)	ชาตรี มณีโกศล (2560)	สมทรง สิทธิ (2561)	ความถี่
1. วิสัยทัศน์	✓	✓		✓	✓	✓	5
2. พันธกิจ	✓	✓		✓		✓	4
3. เป้าหมาย	✓	✓		✓		✓	4
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	✓	✓		✓	✓	✓	5
5. สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน		✓			✓	✓	3
6 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
7. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	✓						1
8. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	✓	✓	✓	✓		✓	5
9. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้	✓	✓					2
10. การวัดและประเมินผล	✓	✓					2
11. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓					2
12. ส่วนนำ			✓		✓		2
13. คำอธิบายรายวิชา		✓	✓	✓		✓	4
14. หน่วยการเรียนรู้				✓		✓	2
15. ระเบียบการวัดผลและประเมินผล				✓		✓	2
16. เกณฑ์การจบการศึกษา			✓				1
17. คณะอนุกรรมการเลือกกลุ่มสาระการเรียนรู้				✓		✓	2

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา จากการศึกษาศึกษาเอกสาร ของ กรมวิชาการ (2545), ทนต์ ธาตุทอง (2553), สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554), ประสาท เนืองเฉลิม (2554), ชาตรี มณีโกศล (2560) และสมทรง สิทธิ (2561) ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่

โดยยึดเอาความถี่ 3 อันดับแรก หลังจากนั้นผนวกรวมองค์ประกอบที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือ สอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบของหลักสูตรได้ 4 ด้าน ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบของหลักสูตร	องค์ประกอบที่ผนวกรวมกัน
1. วิสัยทัศน์	1.1 ส่วนนำ 1.2 พันธกิจ 1.3 เป้าหมาย
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	2.1 สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน
3. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	3.1 รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3.2 คำอธิบายรายวิชา 3.3 หน่วยการเรียนรู้ 3.4 การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ 3.5 การวัดและประเมินผล 3.6 ระเบียบการวัดผลและประเมินผล 3.7 เกณฑ์การจบการศึกษา 3.8 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3.9 คณะอนุกรรมการเลือกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3.10 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	-

จากตาราง 5 พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

วิสัยทัศน์

ชวลิต ชูกำแหง (2551) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เป็นการคิดไปข้างหน้ามีเอกลักษณ์ สามารถสร้างศรัทธา และจุดประกายความคิดในสภาพการพัฒนาสูงสุด

ทนัท ธาตุทอง (2553) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง การสร้างภาพในอนาคตที่พึงประสงค์ โดยผ่านกระบวนการคิด การสังเคราะห์ วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นทิศทาง เป้าหมาย ขอบข่าย ภาระงาน ที่ต้องกระทำในอนาคต เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและประสบความสำเร็จ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลาง ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ หลักสูตรไว้ในระดับชาติ เพื่อให้สถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งใช้เป็นทิศทางในการจัดการศึกษาของตน เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมาย เดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากสถานศึกษามีความต้องการหรือจุดที่ต้องการเน้นเพิ่มเติม ก็สามารถปรับ เพื่อแสดงจุดเน้นเพิ่มเติมให้ชัดเจนในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้

ชาติรี มณีโกศล (2560) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ เป็นการเขียนเพื่อแสดงเป้าหมายสำหรับการ จัดการศึกษาในอนาคตของสถานศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างพ่อ แม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชนในชุมชน หน่วยงานและภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ ความเชื่อ หรือ ความคาดหวังของศาสนาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ทิศทางเป้าหมาย ขอบข่าย และภาระงานที่ต้องการทำในการวางแผนการจัดการศึกษา สามารถสร้างศรัทธา และ จุดประกายความคิดในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเพื่อไปสู่ความสำเร็จ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ เป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ และเป้าหมาย ของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ หลักสูตรไว้ในระดับชาติ เพื่อเป็นทิศทางในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา และเพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างพ่อ แม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชนในชุมชน หน่วยงานและภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงจุดเน้นเพิ่มเติมในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ชัดเจน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ทนต์ ธาตุทอง (2553) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หมายถึง คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามที่สถานศึกษากำหนดขึ้น โดยมีความ สอดคล้องกับสภาพปัญหาเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติมจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางนั้น เป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทุกคนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ

ชาติรี มณีโกศล (2560) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษา มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นลักษณะเฉพาะ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความจำเป็นที่เกิดขึ้นในสังคม และหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยสถานศึกษาสามารถเพิ่มคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดเน้นของสถานศึกษาได้

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ซึ่งสถานศึกษาสามารถ กำหนดตามความต้องการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนและสังคม และ ให้สอดคล้อง ครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ 8 ด้าน ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องให้ครบและ

ครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ประการ ส่วนสถานศึกษาจะเพิ่มเติมเข้าไปอีกมากกว่า 8 ข้อ ก็สามารถทำได้ หากเห็นว่าบริบทของโรงเรียน ชุมชนและนักเรียนของท่านจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีก

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี สอดคล้องกับสภาพปัญหา ชุมชน และสังคมเพื่อต้องการปลูกฝังให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย และ 8. มีจิตสาธารณะ ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่น ๆ ได้

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ทนต์ ธาตุทอง (2553) กล่าวว่า โครงสร้างหลักสูตร หมายถึง การกำหนดมวล ประสพการณ์ เนื้อหาสาระ หรือรายวิชาที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่อยู่ใน สถานศึกษา

ชาติรี มณีโกศล (2560) กล่าวว่า โครงสร้างหลักสูตรเป็นการนำเสนอโครงสร้างหลักสูตร ของโรงเรียนในแต่ละระดับชั้น ในการจัดทำโครงสร้างต้องพิจารณาข้อมูลจากหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนระดับท้องถิ่น ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตาม ความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่า โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นขอบเขต เนื้อหาสาระ หรือรายวิชา ตลอดจนมวลประสพการณ์ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่ ศึกษาในหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง เนื้อหาสาระ หรือ รายวิชา มวลประสพการณ์และจำนวนเวลาในแต่ละภาคเรียน หรือแต่ละชั้นปี

สุวรรณี ยะหะกร และคณะ (2552) กล่าวว่า การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สถานศึกษาและกำหนดไว้ สถานศึกษาต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน เพื่อสถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการ เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ครบ 8 กลุ่ม สาระรายปีหรือรายภาค ทั้งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเพิ่มเติมความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น

2) มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน

3) เวลาเรียนแต่ละกลุ่มสาระ หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปีหรือ รายภาค

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการกำหนดขอบเขต มวลประสพการณ์ เนื้อหาสาระ หรือรายวิชาที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอด

ระยะเวลาที่ศึกษาในหลักสูตรในแต่ละภาคเรียน หรือแต่ละชั้นปี ซึ่งหลักสูตรแกนกลางศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้
8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยสถานศึกษาสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของ
สถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กรมวิชาการ (สุวรรณี ยะหะกร และคณะ, 2552 อ้างอิงมาจาก กรมวิชาการ, 2545)
กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย รูปแบบ กระบวนการ
วิธีการที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมาย และมีคุณค่า
ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ร่วมสร้างเสริมเจตคติ
คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก และเข้าใจตนเอง
สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมปรับตัว และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (พนิต ธารุดทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก กระทรวงศึกษาธิการ,
2542) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อ
ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม
จริยธรรม มีวินัยปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมสามารถจัดการตนเองได้
และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์
สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ แก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียน และ
อาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็น
กิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ
ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมี
เหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ
ความถนัด และความสนใจในผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์
แผนงาน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความ
เหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน
ประกอบไปด้วย

2.1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชา
ทหาร

2.2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

2.3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน
บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสมัครใจในลักษณะอาสาสมัคร
เพื่อแสดงถึงความรักความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสา
พัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ 1. กิจกรรมแนะแนว 2. กิจกรรมนักเรียน และ 3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยพิจารณาจากโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเป้าหมายและจุดเน้นของท้องถิ่น พร้อมทั้งพิจารณาความต้องการของจุดเน้นของสถานศึกษาเพื่อจัดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมง จำนวนเวลาที่กำหนดเป็นเวลารวมในการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์นั้น หลักสูตรแกนกลางระบุให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้ปฏิบัติกิจกรรมดังนี้ ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) รวม 3 ปีจำนวน 45 ชั่วโมง และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ 1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง 2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบ และ 3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

2.3 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2.3.1 ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ทนต์ ธาตุทอง (2553) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แนวทางการดำเนินการและวิธีนำองค์ประกอบในหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

ชาติรี มณีโกศล (2560) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อสะท้อนนโยบายการส่งเสริม สนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะต้องดำเนินการขับเคลื่อน ซึ่งผู้บริหารและครูจะต้องรู้และเข้าใจแนวทางในการบริหารจัดการ และขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการกำหนดแนวทางวิธีการดำเนินการของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารและคณะครูต้องมีความรู้และเข้าใจแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

2.3.2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2544) กล่าวว่าภารกิจของการบริหารหลักสูตร มีดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมเอกสารและวัสดุต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรให้สมบูรณ์ และเพียงพอต่อการดำเนินงานด้านหลักสูตร

2) การรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชน

3) การทำความเข้าใจหลักสูตรและภารกิจที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร

4) การจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

5) การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

6) การชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชน ในท้องถิ่นทราบ

7) การเตรียมการใช้หลักสูตร

8) การวางแผนทางการติดตาม กำกับการใช้หลักสูตร

9) การวางแผนทางการประเมินการใช้หลักสูตร

กรมวิชากร (2545) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ภารกิจ คือ

1) การเตรียมความพร้อม

2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

4) การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

6) การสรุปผลการดำเนินงาน

7) การปรับปรุงพัฒนา

สุวรรณี ยะหะกร และคณะ (2552) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

2) จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

4) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

6) สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา

ชนันท์ ธาตุทอง (2553) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็น กระบวนการนำองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีภารกิจที่สำคัญ 7 ประการ คือ

1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

- 2) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) การวางแผนและเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้
- 4) ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
- 6) สรุปการดำเนินงาน
- 7) ปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การกระบวนการบริหารงาน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นเตรียมการ
- 2) ขั้นดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร
- 3) การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้กำหนดกรอบในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

- 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การส่งเสริม และสนับสนุน
- 3) การกำกับ ดูแลคุณภาพ

ยงยุทธ สิมสัพิมพ์ (2555) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) การจัดหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การส่งเสริม สนับสนุน ระดับสถานศึกษา
- 3) การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ดังปรากฏตาราง 6

ตาราง 6 วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบ นักวิชาการ								ความถี่
	กมล ภูประเสริฐ (2544)	กรมวิชาการ (2545)	สุวรรณี ยะหะกร และคณะ (2552)	ชนันท์ ธาตุทอง (2553)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553)	ยงยุทธ สิมสีพิมพ์ (2555)	
1. การรวบรวมเอกสารและวัสดุต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรให้สมบูรณ์ และเพียงพอต่อการดำเนินงานด้านหลักสูตร	✓							1
2. การรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชน	✓							1
4. การจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	✓							1
5. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓				✓	✓	4
6. การชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นทราบ	✓							1
7. การเตรียมการใช้หลักสูตร	✓		✓	✓				3
8. การวางแผนทางการติดตาม กำกับการใช้หลักสูตร	✓							1
9. การวางแผนทางการประเมินการใช้หลักสูตร	✓							1
10. การเตรียมความพร้อม		✓	✓	✓	✓			4
11. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร		✓	✓	✓				3
12. การดำเนินการใช้หลักสูตร		✓	✓	✓	✓			4
13. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล		✓	✓	✓	✓	✓	✓	6

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ นักวิชาการ								ความถี่
	กมล ภูประเสริฐ (2544)	กรมวิชาการ (2545)	สุวรรณี ยะหะกร และคณะ (2552)	พนัท ธาตุทอง (2553)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553)	ยงยุทธ สิมสัพิมพ์ (2555)	
14. การสรุปผลการดำเนินงาน		✓	✓	✓				3
15. การปรับปรุงพัฒนา		✓	✓	✓				3
16. การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา			✓	✓				2
17. การส่งเสริม และสนับสนุน						✓	✓	2

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจากการศึกษาเอกสารของ กมล ภูประเสริฐ (2544), กรมวิชาการ (2545), สุวรรณี ยะหะกร และคณะ (2552), พนัท ธาตุทอง (2553), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553), สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) และยงยุทธ สิมสัพิมพ์ (2555) ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่โดยยึดเอาความถี่ 3 อันดับแรก หลังจากนั้นผนวกรวมองค์ประกอบที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบของหลักสูตรได้ 4 ด้าน ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 สัเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	องค์ประกอบที่ผนวกรวมกัน
1. การเตรียมความพร้อม	1.1 การรวบรวมเอกสารและวัสดุต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรให้สมบูรณ์ และเพียงพอต่อการดำเนินงานด้านหลักสูตร

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษา	องค์ประกอบที่ผนวกรวมกัน
	1.2 การรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับ ชุมชน 1.3 การทำความเข้าใจหลักสูตรและภารกิจที่ต้อง ปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร 1.4 การชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรใน สถานศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่น ทราบ
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.1 การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 2.2 การจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น
3. การดำเนินการใช้หลักสูตร	3.1 การเตรียมการใช้หลักสูตร 3.2 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 3.3 การสรุปผลการดำเนินงาน 3.4 การปรับปรุงพัฒนา
4. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.1 การวางแผนทางการติดตาม กำกับการใช้ หลักสูตร 4.2 การวางแผนทางการประเมินการใช้หลักสูตร 4.3 การส่งเสริม และสนับสนุน

จากตาราง 7 พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ผู้วิจัยได้นำเสนอ
รายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

การเตรียมความพร้อม

กมล ภูประเสริฐ (2544) กล่าวว่า การเตรียมการใช้หลักสูตร จะช่วยให้สถานศึกษามี
ความรู้ ทั้งในด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งบุคคลในชุมชนที่จะร่วมดำเนินการ
ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาดูอุปสรรคข้อขัดข้องในการใช้หลักสูตรตั้งแต่ต้น สถานศึกษาอาจตั้งเป็น
คณะทำงานรับผิดชอบงานเป็นชุด ๆ หรือจัดประชุมปฏิบัติการตามความเหมาะสม การเตรียมการใช้
หลักสูตรควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1) การเตรียมด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดบุคลากรเข้าดำเนินการสอนหรือปฏิบัติ
หน้าที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในขั้นแรกของการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่

ทั้งตามหลักสูตรเก่า และหลักสูตรใหม่ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความสับสนได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการสร้าง ความมั่นใจให้กับบุคลากรที่จะต้องใช้หลักสูตรใหม่ด้วย

2) การเตรียมอาคาร สถานที่ ซึ่งโดยปกติสถานศึกษาก็กดำเนินการในเรื่องนี้อยู่แล้ว แต่เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน การเรียนแบบโครงการ การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมจริง การเตรียมการในเรื่องอาคารสถานที่ไว้ก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานโดยเฉพาะการเรียนการสอนง่ายขึ้น ไม่ต้องใช้สถานการณ์ที่เป็นจริงภายนอกสถานศึกษา ทั้งหมดทุกเรื่อง

3) การเตรียมด้านวัสดุ อุปกรณ์ เป็นการเตรียมเครื่องใช้ที่จำเป็นไว้ล่วงหน้า ทั้งในแง่ของการซ่อมแซมของเก่า และที่จัดหาใหม่

สุวรรณีย์ ยะหะกร และคณะ (2552) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1) สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร

1.1) มีข้อมูลที่แสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2) มีเอกสารและหลักฐานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3) บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) พัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.1) มีคณะทำงานที่รับผิดชอบการศึกษาเอกสารหลักสูตร

2.2) มีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรในสถานศึกษา

2.3) มีบัญชีรายชื่อสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้

3) คณะกรรมการและอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1) จัดตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

3.2) คณะกรรมการและอนุกรรมการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา

4) จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

4.1) มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

4.2) มีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

5) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1) มีการนำเสนอข้อมูลของสถานศึกษา ชุมชน มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.2) มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา

6) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและขอความร่วมมือ

6.1) มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ความเคลื่อนไหวของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนทราบ

6.2) บุคลากรทุกฝ่ายอาสาที่จะช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร ไม่ให้เกิดการขัดข้องในระหว่างหลักสูตรกำลังดำเนินการ หรือระหว่างการเรียนรู้การสอน การเตรียมความพร้อมมีหลายเรื่อง ดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

การเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้สอน เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับผู้เรียน สิ่งที่ต้องทำในการเตรียมความพร้อมทางด้านครูผู้สอนก็คือ การสำรวจจำนวนครูผู้สอน ความพร้อมในการสอน โดยเฉพาะความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดเตรียมเนื้อหาหลักสูตร รวมทั้งทักษะในการสอน การประเมินผลการเรียน รวมทั้งการให้ความเข้าใจกับผู้สอนให้มีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร

การเตรียมผู้นิเทศการสอนและนักแนะแนวการศึกษา บุคลากรเหล่านี้ มีส่วนส่งเสริมให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปบุคลากรที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ มีความเข้าใจเรื่องหลักสูตร ก็จะช่วยครูในด้านการเรียนการสอนได้ดีในการพัฒนาคุณภาพการสอน

การเตรียมผู้บริหาร โดยทั่วไปผู้บริหารมีหลายระดับ หากเป็นผู้บริหารสถานศึกษาก็มีผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนก ตลอดจนหัวหน้างานอื่น ๆ ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรไม่ยิ่งหย่อนกว่าครูและผู้นิเทศการสอน เพราะเป็นผู้กำกับ ดูแลหลักสูตรให้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรตรวจสอบสภาพและปัญหาของสถานศึกษา ในความดูแลของตนเพื่อจะได้พัฒนาและแก้ไขได้ถูกต้อง การประชุมสัมมนาผู้บริหารเรื่องบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร จึงเป็นสิ่งจำเป็น รวมทั้งแนวคิดและเทคนิคของงานบริหารหลักสูตร

2) การเตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุฝึก สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับวัสดุ ในการสอนด้านทักษะปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านวิชาชีพ วัสดุฝึกในโรงประลองและห้องปฏิบัติการเป็นสิ่งจำเป็นที่จัดต้องเตรียมจัดซื้อ และจัดการไว้ล่วงหน้าก่อนการสอน มิฉะนั้นอาจเกิดการจัดซื้อและขาดแคลนในเวลาสอน จึงควรจะได้วางแผนการได้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุ

การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการสอนหลักสูตรใหม่ ย่อมต้องการสิ่งใหม่ ๆ การจัดหาไว้พร้อมเกี่ยวกับสื่อการสอน เช่น แผ่นใส เทป ตลอดจนอุปกรณ์ในการใช้สื่อจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงสภาพของสถานศึกษา เช่น ห้องที่จะใช้สื่อ ความสามารถของครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ ช่างเทคนิคที่จะช่วยบริการการใช้สื่อด้วย

การเตรียมอาคารสถานที่ อาคารสถานที่ที่เป็นห้องเรียนบรรยาย ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงประลอง ควรจัดทำให้พร้อม ถ้าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงอาคารสถานที่เหล่านั้น เช่น ห้องปฏิบัติก็ต้องจัดทำล่วงหน้าก่อนนำหลักสูตรไปใช้

การเตรียมงบประมาณ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นมาก งบประมาณจะเป็นตัวบ่งชี้ที่จะทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จหรือไม่ นอกจากจะใช้ในด้าน ค่าจ้างค่าตอบแทน และยังเป็นค่าใช้จ่ายสอยในการพัฒนาวัสดุ หลักสูตร คู่มือครู คู่มือนักเรียน เอกสาร และอุปกรณ์การสอน สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสนับสนุนต่อการสอน

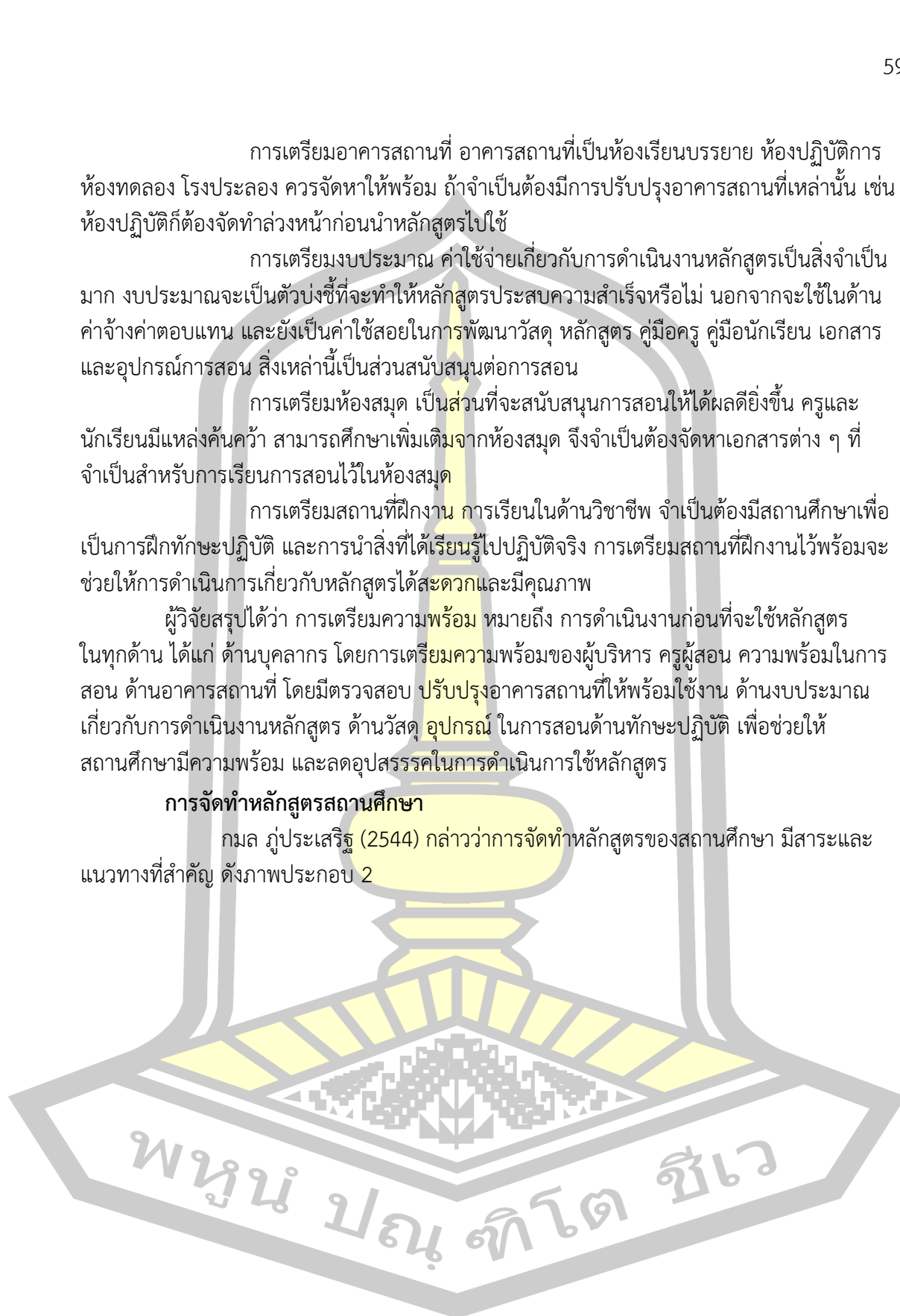
การเตรียมห้องสมุด เป็นส่วนที่จะสนับสนุนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ครูและนักเรียนมีแหล่งค้นคว้า สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากห้องสมุด จึงจำเป็นต้องจัดหาเอกสารต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนไว้ในห้องสมุด

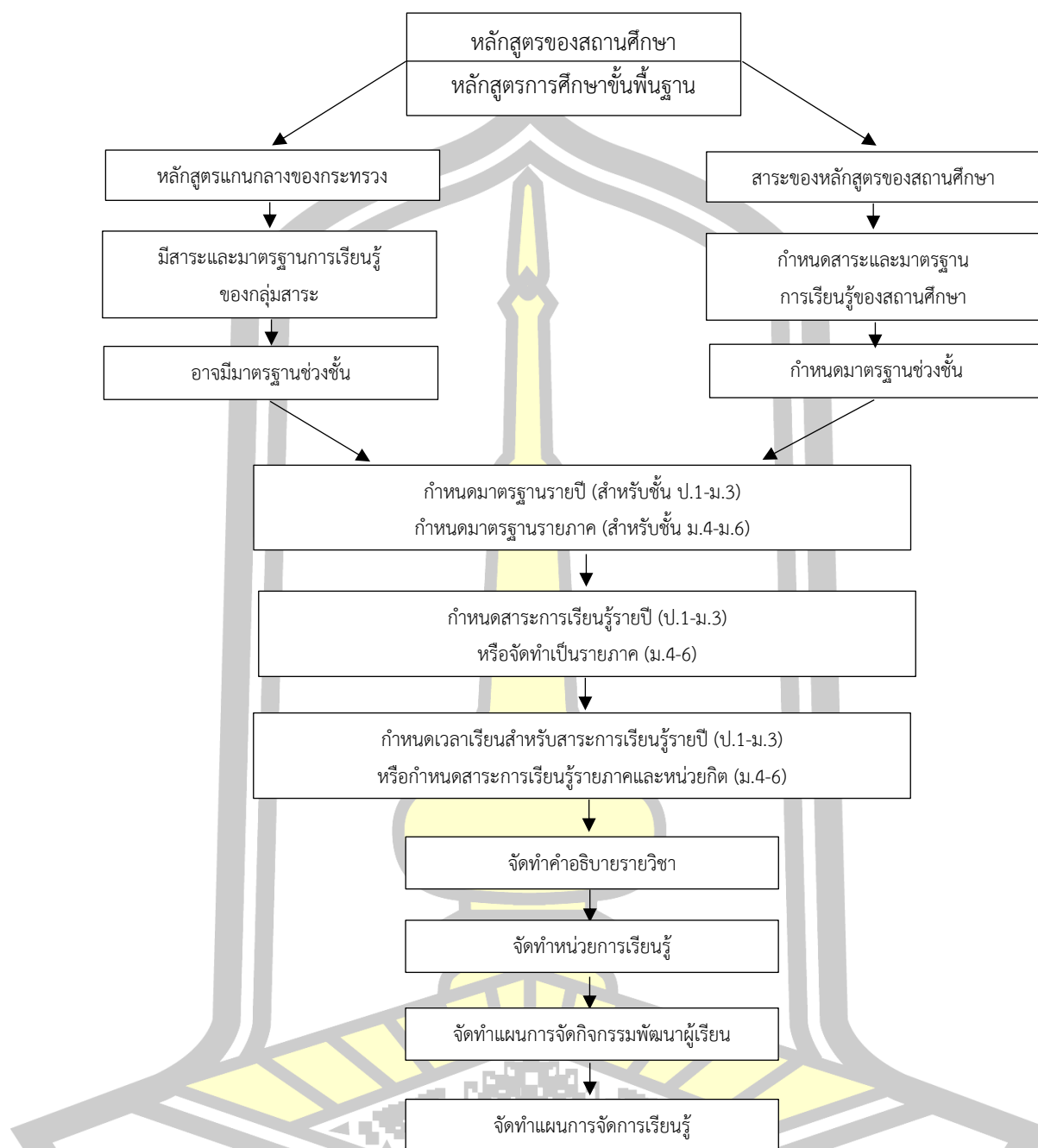
การเตรียมสถานที่ฝึกงาน การเรียนในด้านวิชาชีพ จำเป็นต้องมีสถานศึกษาเพื่อเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติ และการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจริง การเตรียมสถานที่ฝึกงานไว้พร้อมจะช่วยให้การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรได้สะดวกและมีคุณภาพ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อม หมายถึง การดำเนินงานก่อนที่จะใช้หลักสูตร ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร โดยการเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครูผู้สอน ความพร้อมในการสอน ด้านอาคารสถานที่ โดยมีตรวจสอบ ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมใช้งาน ด้านงบประมาณ เกี่ยวกับการดำเนินงานหลักสูตร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการสอนด้านทักษะปฏิบัติ เพื่อช่วยให้สถานศึกษามีความพร้อม และลดอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตร

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2544) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา มีสาระและแนวทางที่สำคัญ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2545) กล่าวถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 3) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 4) กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน

- 5) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
- 6) จัดทำคำอธิบายรายวิชา
- 7) จัดทำหน่วยการเรียนรู้
- 8) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 9) กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 10) กำหนดสื่อการวัดผลและประเมินผล
- 11) กำหนดการวัดผลและประเมินผล
- 12) บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้

สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยทั่วไปมีการดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

1) การดำเนินการระดับสถานศึกษา ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งพิจารณาเกี่ยวกับเอกสารบันทึกและรายงานผลการเรียน ซึ่งต้องใช้ร่วมกันในสถานศึกษานั้น ๆ

2) การดำเนินการระดับชั้นเรียน ดำเนินการโดยครูผู้สอนแต่ละคนในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่ครูผู้สอนรายวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกัน อาจพิจารณาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ หรืองานที่มอบหมาย อาจมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ หรืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ สื่อการสอน หรือวิธีการวัดประเมินผลอาจต้องปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยทั่วไปนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือคณะทำงานซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

2.1) แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงาน คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2.2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเน้นความต้องการของชุมชนและของสถานศึกษาแต่ละแห่งตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

2.3) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา พร้อมกันนี้ที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารระเบียบการวัดผล ประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

2.4) ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหลักสูตร เมื่อจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้วก่อนจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปในการเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีการพิจารณาคุณภาพ ความถูกต้อง เหมาะสม โดยสถานศึกษาทำได้หลายวิธี เช่น การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหรือการรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.5) คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดและประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ให้จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม หรือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้เกี่ยวข้อง

2.6) ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

2.7) วิจัย และติดตามผลหลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

สมทรง สิทธิ (2561) กล่าวว่ากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอน คือ

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์
- 2) การกำหนดภารกิจหรือพันธกิจ
- 3) การกำหนดเป้าหมาย
- 4) การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะที่สำคัญ
- 5) การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
- 6) การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- 7) การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 8) การกำหนดการวัด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และตรงกับความต้องการของผู้เรียน

การดำเนินการใช้หลักสูตร

ทนต์ ธาตุทอง (2553) กล่าวว่า ในการใช้หลักสูตร นับว่าเป็นกระบวนการวางแผนและการจัดการเพื่อนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอน ภายหลังจัดทำเอกสารหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว มีงานหลักที่สำคัญ คือ

- 1) การวางแผนการใช้หลักสูตร ต้องเร็วที่สุด ผู้เรียนหลักสูตรเดิมได้รับผลกระทบ น้อยที่สุด ไม่เป็นปัญหากับการดำเนินงานของหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเดิม
- 2) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะส่วนที่ เป็นการเปลี่ยนแปลงว่าคืออะไร สำคัญอย่างไร ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นอย่างไร
- 3) การเตรียมบุคลากร เป็นการให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตาม แนวคิดของหลักสูตร
- 4) การจัดสภาพแวดล้อม ต้องจัดให้เอื้อกับการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักสูตร ทั้งในระดับสถานศึกษาและชุมชน โดยจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและระหว่างหน่วยงาน

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอน กระบวนการในขั้นนี้มีความสำคัญเพราะเป็นการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ถือเป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอน การดำเนินการประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนด หน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การ กำหนดสื่อ และการกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดผล ประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ต่าง ๆ การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ต่าง ๆ การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

อำภา บุญช่วย (2537) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของ หลักสูตร เป็นการนำเอาหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ถ้าจะเขียนเป็นรูป แผนภูมิจะมีลักษณะดัง ภาพประกอบ 3

การสอน การแบ่งกลุ่มการทำงาน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดผลการศึกษา เป็นต้น หลังการสอน ควรมีการประเมินผลขั้นตอนต่าง ๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้ เพื่อจะหาข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรต่อไป

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง การวางแผนและจัดการนำเอาหลักสูตร ไปสู่การจัดการเรียนการสอน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องรู้และเข้าใจ ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตร อย่างละเอียด รวมทั้งจัดหาวัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และการกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดผลการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และหลังการสอนควรมี การประเมินผล ในการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำข้อบกพร่อง และปัญหาที่พบมาปรับปรุงแก้ไข หลักสูตรต่อไป

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

กรมวิชาการ (2545) กล่าวถึงการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาว่า กรอบแนวคิดการนิเทศ ประกอบด้วย

- 1) ใช้ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร
- สถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นเป้าหมายในการนิเทศ
- 2) นิเทศแบบมีส่วนร่วม
- 3) นิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาชั้น พื้นฐานของสถานศึกษาในภารกิจต่าง ๆ (7 ภารกิจ)
- 4) สสำรวจสภาพ/ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา สำหรับการนิเทศเพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน

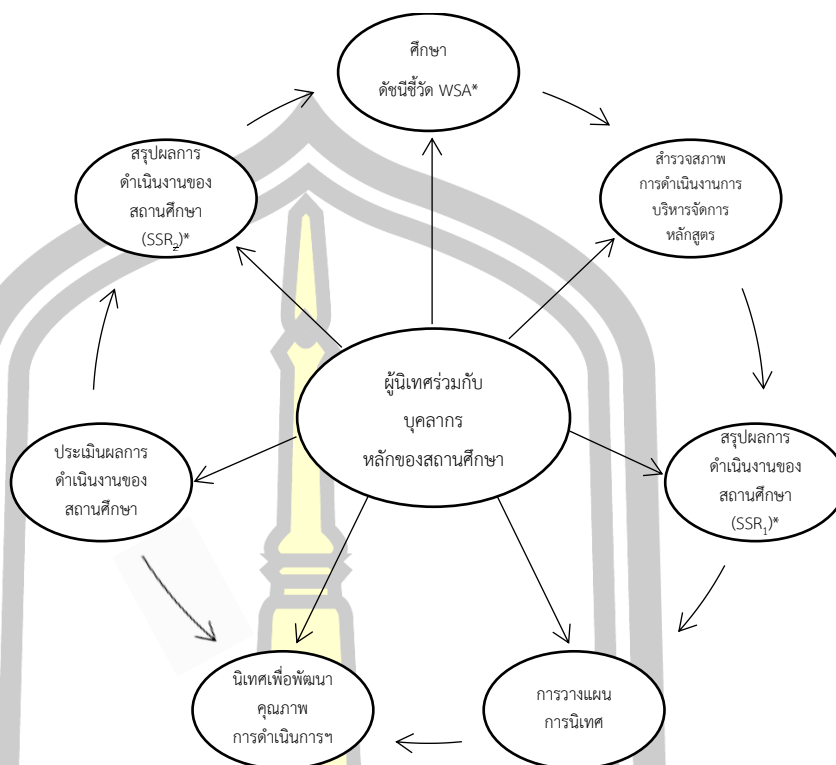
ขอบข่ายการนิเทศ

การกำหนดขอบข่ายการนิเทศ จะพิจารณาจากตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการ ดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาว่าตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จได้ คาดหวังว่าในการดำเนินการในแต่ละภารกิจที่ได้กำหนดไว้นั้นต้องการให้เกิดอะไรบ้าง และเมื่อ ต้องการให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นแล้ว สถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง

ดังนั้น ขอบข่ายการนิเทศ คือ สิ่งที่ผู้นิเทศจะต้องไปให้คำแนะนำ คำปรึกษาและ ช่วยเหลือเพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร การศึกษาชั้นพื้นฐานในภารกิจต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้

กระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารหลักสูตร

จากกรอบแนวคิดการนิเทศดังกล่าว สามารถกำหนดขั้นตอนกระบวนการนิเทศ ได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

*WSA = Whole School Approach

*SSR = Self Study Report

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนกระบวนการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา เนื่องจากการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการกำหนดตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ ดังนั้น ในการนิเทศ ติดตามผลและประเมินผล จึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ ซึ่งเป้าหมายหลักของการนิเทศ คณะผู้บริหาร จะต้องศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ รวมทั้งขอขยายการนิเทศด้วย

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจข้อมูลพื้นฐานหรือสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาการสำรวจข้อมูลพื้นฐานหรือสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาใน 7 ภารกิจตามที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้ทราบ ถึงจุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษาซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนิเทศโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1) สร้างเครื่องมือสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา คณะนิเทศจัดทำเครื่องมือสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำเอาขอบข่ายการดำเนินการในแต่ละภารกิจที่ได้กำหนดไว้

และได้มีการศึกษาวิเคราะห์แล้วในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำเป็นเครื่องมือในการสำรวจสภาพการดำเนินการฯ ของสถานศึกษา

2.2) ดำเนินการสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา คณะผู้บริหารร่วมกับบุคลากรหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาดำเนินการสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละภารกิจ (7 ภารกิจ) สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การสำรวจโดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์บุคลากรต่าง ๆ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วยการระดมสมองจากการประชุมบุคลากรของสถานศึกษา การตรวจสอบเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ

2.3) บันทึกผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา คณะผู้นิเทศและบุคลากรหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาประชุมร่วมกัน เพื่อสรุปผลการสำรวจฯ เพื่อจำแนกสภาพการดำเนินการของสถานศึกษาในแต่ละภารกิจ

ขั้นตอนที่ 3 สรุปสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

คณะผู้นิเทศและบุคลากรหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษา ร่วมกันสรุปสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในแต่ละภารกิจ โดยใช้ชี้ให้เห็นถึงสภาพการดำเนินงานในภารกิจต่าง ๆ มีประเด็นใดบ้างที่สถานศึกษาได้ดำเนินการไปแล้ว ประเด็นใดบ้างที่กำลังดำเนินการและประเด็นใดบ้างที่ยังไม่ได้ดำเนินการ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงจุดเด่น จุดแข็งในการดำเนินการของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนนิเทศ มีขั้นตอน ดังนี้

4.1) ร่วมกันสรุปถึงความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามภารกิจต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

4.2) ร่วมกันสรุปความต้องการ ความจำเป็นในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

4.3) ร่วมกันหาทางเลือกและวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

4.3.1) ร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา

4.3.2) ร่วมกันหาทางเลือกที่หลากหลาย

4.3.3) ผู้นิเทศนำเสนอทางเลือกที่ประสบความสำเร็จ

4.3.4) ผู้รับการนิเทศเลือกทางที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและสภาพความพร้อมของสถานศึกษา

4.3.5) ผู้รับการนิเทศระบุความต้องการและความคาดหวังจากผู้นิเทศ

4.3.6) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศวางแผนร่วมกันในการส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งกำหนดเวลาในการนิเทศ เช่น

(1) กำหนดจุดประสงค์ของการนิเทศ

(2) กำหนดกิจกรรมการนิเทศ (ภาระงาน)

(3) กำหนดสื่อ เครื่องมือการนิเทศ

(4) กำหนดวิธีการนิเทศ

(5) กำหนดเป้าหมายที่จะนิเทศ

ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา เมื่อได้มีการวางแผนการนิเทศและเตรียมการต่าง ๆ แล้ว ให้ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจจะปรับปรุง ยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศ

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

หลังจากที่ผู้นิเทศและบุคลากรหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษา ได้ดำเนินการนิเทศพัฒนาคุณภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของ สถานศึกษาในแต่ละภารกิจไปได้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ประมาณ 2 เดือน) ก็ดำเนินการประเมินผล โดยใช้เครื่องมือตรวจสอบสภาพการดำเนินการ (ฉบับเดิม) มาสำรวจสภาพการดำเนินการของ สถานศึกษาอีกครั้ง เพื่อประเมินว่าสถานศึกษาได้มีการพัฒนาการดำเนินการไปอย่างไรบ้าง มีจุดเด่น จุดอ่อนในการดำเนินงานประเด็นใดบ้าง มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการ อะไรบ้าง

วิธีการประเมินผลการดำเนินการ

6.1) รวบรวมข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมการปฏิบัติงานของ สถานศึกษา ซึ่งรวบรวม ข้อมูลดังกล่าวนี้ สามารถทำได้หลายวิธี เช่น

- 6.1.1) การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และบุคลากรของสถานศึกษา
- 6.1.2) การสัมภาษณ์
- 6.1.3) การร่วมอภิปราย
- 6.1.4) การใช้แบบประเมิน
- 6.1.5) การพิจารณาผลงานในภาพรวมของสถานศึกษา

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาจุดเด่น จุดอ่อนของการดำเนินงานที่ผ่านมา

6.3 หาทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุง พัฒนา

6.4 เลือกทางเลือกที่เหมาะสมในการปฏิบัติกรณิเทศในโอกาสต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการประเมิน

การสรุปผลการประเมิน เป็นการสรุปสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา หลังจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ได้ร่วมกันนิเทศเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามแผนและได้มีการ ประเมินผลเก็บข้อมูลต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว เป็นการสรุปเปรียบเทียบให้เห็นผลการพัฒนาการสำรวจ สภาพการดำเนินการของสถานศึกษาครั้งแรก

ในการดำเนินงานนิเทศการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการนิเทศ ในทุกขั้นตอนผู้นิเทศจะต้องบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทั้งปัจจัยกระบวนการและผลการนิเทศเพื่อการ รายงานผลการนิเทศของผู้นิเทศในโอกาสต่อไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนการสอนตาม หลักสูตร เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการจัดการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของ การประเมินผลเพื่อจะพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือเพื่อจะได้นำไปใช้ในการตัดสินใจ เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการติดตาม เช่น การตรวจเยี่ยมการสังเกตการณ์ในชั้นเรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การบันทึกรายงานหลังการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น สถานศึกษาควรจัดให้มีแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ดำเนินการให้กระบวนการนิเทศเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาบนพื้นฐานความรู้สึกลึกซึ้งที่เป็นกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยอมรับการเปลี่ยนสถานภาพระหว่างกันเป็นผู้ให้และผู้รับนิเทศ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดระบบการนิเทศ ติดตาม ที่เป็นกัลยาณมิตรดังกล่าวแล้ว ควรดำเนินการดังนี้

ร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับนิเทศ หรือกำกับ ติดตาม เพื่อเฝ้าระวังมิให้คุณภาพการจัดทำและใช้หลักสูตรเกิดปัญหา อุปสรรคและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน

สร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวกแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า มิได้เป็นกระบวนการจับผิด แต่เป็นกระบวนการดูแล ช่วยเหลือ เพื่อให้การใช้หลักสูตรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อน การนิเทศติดตามร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการใช้การนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบ ครบวงจร ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล หมายถึง กระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อจะพิจารณาว่าการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ และนำผลที่ได้ไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

2.3.3 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

สุวรรณี ยะหะ และคณะ (2552) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีคุณภาพและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมร่วมมือจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทราบบทบาทภารกิจหน้าที่ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จได้มีคุณภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1.1) จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.2) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสารตามหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.3) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
- 1.4) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ และความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 1.5) จัดให้มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ
- 1.6) ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

2) ครูผู้สอน

ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น บทบาทของครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนไป

บทบาทของครูผู้สอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 2.1) วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2) จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม
- 2.3) จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน
- 2.4) พัฒนาตนให้เป็นบุคลากรที่ใฝ่รู้ ทันต่อเหตุการณ์
- 2.5) เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครู และนักเรียน
- 2.6) จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม
- 2.7) จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ

2.8) จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

2.9) จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้านและชุมชน เพื่อการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3) ผู้เรียน

การจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาของรัฐที่มุ่งหวังพัฒนาให้คนไทยมีความสมบูรณ์และสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม การจะให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดีมีปัญญา และมีความสุขนั้น ตัวผู้เรียนเองจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเรียนรู้จากการเป็นผู้รับความรู้มาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง

บทบาทของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 3.1) มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครูวางแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
- 3.2) มีความรับผิดชอบใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ บริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ
- 3.3) ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 3.4) มีการประเมินและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง
- 3.5) รักษาสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
- 3.6) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4) ผู้ปกครอง

การปฏิรูปการศึกษาที่มีขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการเปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน บิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตลอดจนให้การศึกษาต่อ นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

บทบาทของผู้ปกครองตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 4.1) กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน
- 4.2) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมเนียมสถานศึกษา
- 4.3) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- 4.4) จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 4.5) อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

4.6) ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

4.7) ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

4.8) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.9) จัดให้บุตรธิดา หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

5) ประชาชน

การศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญส่งผลต่อคุณภาพของพลเมืองไทยในอนาคต คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมกับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตนเอง ตลอดจนการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมให้ทุก ๆ ส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น ประชาชนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

บทบาทของประชาชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและแผนพัฒนาการศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา

5.2) สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

5.3) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.4) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง

6) ชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้เปิดแนวทางให้แก่ชุมชนในการร่วมจัดทำหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น จึงได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

บทบาทของชุมชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.1) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา

6.2) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการของสถานศึกษา

6.3) เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

- 6.4) ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
 6.5) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของ

สถานศึกษา

- 6.6) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

7) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 กำหนดให้มี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของ สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและ เลขาธิการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 7.1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 7.2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 7.3) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะทำงาน อนุกรรมการต่าง ๆ ที่

สถานศึกษาแต่งตั้ง

- 7.4) สนับสนุน ส่งเสริมให้การบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษา
 7.5) ส่งเสริมให้มีภาระตมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นและของชาติ

7.6) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจน ประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

8) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ สถานศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา แต่งตั้งโดย ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับ คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้าหมวด วิชาหรือกลุ่มวิชาเป็นกรรมการ หัวหน้างานแนะแนวเป็นกรรมการ หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล เป็นกรรมการ และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการมี บทบาทหน้าที่ ดังนี้

8.1) บทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

8.1.1) วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของ หลักสูตรระดับสถานศึกษาและแนวการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

8.1.2) จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลและการแนะแนวให้สอดคล้องกันและเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8.1.3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การแนะแนวให้เป็นไปตามจุดหมายและ แนวทางการดำเนินการของหลักสูตร

8.1.4) ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชน เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

8.1.5) ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องและนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา

8.1.6) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้

8.1.7) ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชาในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของ สถานศึกษา

8.1.8) ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และ การบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการ ปฏิบัติงานของครูและการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

คณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ภายใต้คณะกรรมการการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่งตั้งโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะอนุกรรมการ แต่ละคณะประกอบด้วย หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นประธานอนุกรรมการ ครู อาจารย์ทุกคน ในหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นอนุกรรมการ และรองหัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่มีรองหัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชาให้ผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมแทน และในกรณีที่สถานศึกษาไม่ได้จัดกลุ่มวิชาตามชื่อกลุ่มวิชาของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้พิจารณากำหนดจำนวนคณะอนุกรรมการตามกลุ่มวิชาของ สถานศึกษา

8.2) บทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

8.2.1) กำหนดสัดส่วนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา และพัฒนาหลักสูตรรายวิชา ของกลุ่มวิชาในสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน

8.2.2) ดำเนินการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริง ของนักเรียน

8.2.3) พัฒนาแผนการสอนรายวิชาที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้ผู้สอน สามารถปรับใช้ตามความเหมาะสมและให้การสอนนำไปสู่การเรียนรู้มากที่สุด

8.2.4) พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

8.2.5) กำหนดแนวทางพัฒนาเครื่องมือและกำกับติดตามการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่กำหนด

8.2.6) วิเคราะห์พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

8.2.7) ดำเนินการวิจัยการศึกษาในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

8.2.8) นิเทศภายใน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

8.2.9) รวบรวมข้อมูลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบและประเมินการบริหารหลักสูตรรายวิชาและกลุ่มวิชาในภาคเรียนที่ผ่านมา และวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป

8.2.10) รายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ และผลการบริหารหลักสูตรของกลุ่มวิชา โดยเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่า บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษาในการบริหารจัดการ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา ซึ่งทุกคนล้วนแต่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อขับเคลื่อนให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

2.4.1 ความหมายของแนวทาง

สิริอร วิชชาวุธ (2549) แนวทาง คือ สิ่งที่มีลักษณะที่ทุกคนต้องเข้าใจตรงกันและยอมรับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์ เป้าหมายในการทำงานแต่ละขั้น และยุทธวิธีของกลุ่ม รวมถึงลำดับเป้าหมายที่จะทำก่อนหลัง เพื่อทำให้เกิดความผูกพันและ มุ่งมั่นที่จะกระทำสู่ความสำเร็จของทีม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

Stoner and Wankel (1986) ได้ให้ความหมายว่า แนวทาง หมายถึง การจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์และมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวทาง หมายถึง วิธีปฏิบัติที่ใช้ในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างมีแบบแผน โดยสมาชิกทุกคนในองค์กรต้องมีความเข้าใจตรงกันในกระบวนการดำเนินงาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าหมาย เพื่อจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.4.2 คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้อธิบายว่า คุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางไว้ดังนี้

- 1) การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนที่มีความหมายเพื่อแก้ปัญหาโดยมีความเกี่ยวข้องกับวางแผนใช้กลยุทธ์ เพื่อการพัฒนาและการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อใช้ในการเปลี่ยนแปลง
- 2) การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่มองการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในลักษณะที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องร่วมกันถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในลักษณะเกื้อกูลกัน
- 3) การพัฒนาองค์กร เป็นระบบกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและใช้เวลานาน โดยนับกระบวนการพัฒนาองค์กรจึงเป็นกระบวนการแก้ปัญหาขององค์กรที่ดำเนินงานต่อเนื่องกัน ไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาเพียงครั้งเดียวแล้วเลิกไป หากต้องดำเนินการปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ
- 4) การพัฒนาองค์กรต้องการให้ผู้มีการเปลี่ยนแปลงได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง นักปฏิบัติการส่วนใหญ่เน้นความต้องการบุคคลที่สามซึ่งเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง
- 5) การพัฒนาองค์กร การมุ่งเน้นเพิ่มสมรรถนะและสุขภาพที่สมบูรณ์โดยทั่วไปจะต้องมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ประสิทธิ์ ตงยงศิริ (2544) ได้อธิบายว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง การศึกษา และการจัดทำเอกสารที่ประกอบไปด้วยข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นที่แสดงถึงเหตุผลสนับสนุน ความถูกต้อง สมบูรณ์ของโครงการ เพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการที่ดี โดยโครงการที่ดี ได้แก่ โครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเมื่อปฏิบัติแล้วจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน

สุบิน อ้อสุวรรณ (2544) ได้อธิบายว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง ข้อกำหนดหรือสิ่งที่ระบุไว้นั้นสามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้อธิบายว่า คุณลักษณะของแนวทางที่ดี ประกอบด้วย คุณลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นไปตามความตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชาในเรื่องแนวปฏิบัติในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนองค์กรพฤติกรรมของคนในองค์กรในด้านการเป็นบุคคลรอบรู้การมีแบบแผนของความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเรียนรู้เป็นทีมและการคิดเชิงระบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้
- 2) มีความเหมาะสมในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

3) มีความเป็นไปได้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทางต้องสามารถปฏิบัติได้จริง มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง สมบูรณ์ มีเหตุผลสนับสนุน และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผน พัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ภายใต้บริบทขององค์กร และต้องดำเนินงานต่อเนื่องกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและบรรลุผลตามที่ต้องการตั้งไว้

2.4.3 ความหมายของประสิทธิผล

ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (สันติ บุญภิรมย์, 2552 อ้างอิงมาจาก ถวิล เกื้อกุลวงศ์, 2530) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผล หมายถึง เป้าหมายขององค์การได้บรรลุผลสำเร็จ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานให้บังเกิดผลงานตามที่ได้กำหนดไว้

รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553 อ้างอิงมาจาก รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร, 2536) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผล หมายถึง เป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นประสิทธิผลของโรงเรียนคือความสำเร็จของโรงเรียนที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงานเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553 อ้างอิงมาจาก ธงชัย สันติวงษ์, 2537) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผล เป็นการทำงานที่ได้ผลโดยสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การวัดผลงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมาย หากสามารถทำได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็แสดงว่าการทำงานมีประสิทธิผลสูง

วิทยา ด้านธำรงกุล (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553 อ้างอิงมาจาก วิทยา ด้านธำรงกุล, 2546) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการเลือกเป้าหมายที่เหมาะสมและบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ประสิทธิผลจึงวัดกันที่ว่าองค์การสามารถสนองผู้บริโภคสินค้าหรือบริการที่เป็นที่ต้องการหรือไม่ และสามารถบรรลุในสิ่งที่พยายามจะทำมากน้อยเพียงใด

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้ให้ความหมายของการทำงานที่มีประสิทธิผล คือ เมื่อการทำงานเสร็จแล้วผลงานปรากฏออกมาตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จ, ผลที่เกิดขึ้น

พิทยา บวรวัฒนา (2555) กล่าวว่า ประสิทธิผล เป็นเรื่องของความสำเร็จใน การกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

สัมมา ธรณีย์ (2560) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผล คือ การเปรียบเทียบระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ของโครงการซึ่งหมายถึงระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ล่วงหน้าของโครงการนั้น ๆ ว่าได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องไว้เพียงไร

Gibson and others (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553 อ้างอิงมาจาก Gibson and others, 1982) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลเป็นเรื่องของการกระทำใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผล

อะไรสักอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใด ขึ้นกับว่าผลที่ได้รับตรงนั้น ตรง ครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อยเพียงใด

Seashore and Yuchtman quoting Hall (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553 อ้างอิงมาจาก Seashore and Yuchtman quoting Hal, 1991) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพขององค์การ คือ ความสามารถขององค์การในการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีคุณค่าจากสภาพแวดล้อมมาใช้ ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการขององค์กรที่นำทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัดและมีคุณค่าจากสภาพแวดล้อมมาใช้ ซึ่งเกิดจากที่ผู้บริหารสามารถใช้ความรู้ และมวล ประสพการณ์ในการบริหารงานเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการวัดผลจากงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมาย หาก สามารถทำได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็แสดงว่าการทำงานนั้นมีประสิทธิผลสูง

2.4.4 ความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2550) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง สามารถพัฒนา นักเรียนให้มีเจตคติทางบวก สามารถกำหนดหน้าที่ รับผิดชอบและเป้าหมายของสถานศึกษา กำหนด ความคาดหวังของสถานศึกษาที่มีต่อนักเรียน ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอก

มัลลิกา ตันสอน (2550) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จในการทำงานของสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การดำเนินงาน หลักสูตร ด้านการตัดสินใจ ด้านทรัพยากร ด้านภาวะผู้นำ ด้านบรรยากาศ และด้านผลลัพธ์

จันทร์านิ สงวนนาม (2552) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง การที่องค์กรหรือสถานศึกษาสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ดำเนินงานขององค์กรหรือ สถานศึกษาได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่จะต้องคำนึง ในด้าน ผลผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีเจตคติที่ดี มีความสามารถในการปรับตัวเข้า สิ่งแวดล้อมภายใต้ความสามารถของสถานศึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนทำให้เกิดความพึงพอใจ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2552) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการ อ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความพึงพอใจในการทำงานของครู ความสามารถในการใช้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบภายในและภายนอก

ปัญญา แก้วกียูร (2552) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เกิดจาก ประสิทธิภาพของผู้บริหารครูที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถและประสพการณ์ในการบริหาร จัดการ เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ

ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถพัฒนานักเรียน ให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และความสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาสามารถทำหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหาร คณะครูในการบริหารจัดการสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านผู้เรียนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติที่ดี ใฝ่เรียนรู้ สามารถปรับตัวเข้าสู่สิ่งแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอกได้

2.4.5 ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา

ภิญโญ สาร (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาว่า นักวิชาการในสาขาต่าง ๆ มีมุมมองที่แตกต่างกันโดยในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ มองว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นเรื่องของผลกำไรหรือผลประโยชน์จากการลงทุน นักวิทยาศาสตร์มอง ประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในรูปของผลผลิตใหม่ ๆ ซึ่งอยู่ในรูปของประสิทธิภาพ หรือปริมาณผลผลิตหรือตัวบุคคลากรไม่ได้

วินิจ เกตุขำ (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาว่า เป็นความสามารถในการผลิตที่จะทำให้เกิดผลตามที่ปรารถนา อีกประการ คือ วัฏจักรของการบริหาร การศึกษาโดยประสิทธิผลจะนำมาซึ่งความหมายเฉพาะหรือพิเศษ ในส่วนนี้จะเน้นไปที่ความมีสัมฤทธิ์ผลที่ดีในทักษะพื้นฐานของนักเรียนที่สามารถวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บรรยงค์ โตจินดา (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาว่า เป็นผลที่เกิดจากการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติของสถานศึกษาที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพุทธรศึกษา จริยศึกษา และการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนา ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย มีทักษะ มีบุคลิกภาพและมีเจตคติที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นผลของการกำหนดแนวปฏิบัติของสถานศึกษาที่เป็นแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการสถานศึกษา โดยพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีทักษะ ประสิทธิภาพ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.4.6 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

สุธาสนี โพธิจันทร์ (2558) กล่าวว่า PDCA เป็นแนวคิดหนึ่งที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงแต่การวางแผน แต่แนวคิดนี้เน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวคิด PDCA ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Walter Shewhart ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม และต่อมาวงจร PDCA ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น เมื่อปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ อย่าง W.Edwards Deming ได้นำมา

เผยแพร่ ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ วงจรนี้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า “Deming Cycle”

ความหมายของการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

วรภัทร ภูเจริญ (2541) ได้ให้ความหมายของวงจรเดมมิ่งไว้ว่า วงจรเดมมิ่ง หมายถึง ระบบการบริหารที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) การปฏิบัติตามแผน (Do: D) การตรวจสอบหรือประเมินผล (Check: C) การนำผลการประเมินย้อนหลังกลับไปปรับปรุงแก้ไขการทำงาน และ (Action: A) การใช้วงจรคุณภาพต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียน

สุนน อมรวิวัฒน์ (2544) ได้ให้ความหมายของวงจรเดมมิ่งไว้ว่า วงจรเดมมิ่ง หมายถึง วงจรซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพ ที่ต้องการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีระบบและมีการวางแผนพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ

กรมวิชาการ (2545) ได้ให้ความหมายของวงจรเดมมิ่งไว้ว่า วงจรเดมมิ่ง หมายถึง การดำเนินการโดยใช้วงจรเดมมิ่ง เริ่มจากกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานของสถานศึกษา แล้ววางแผน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน ในขณะที่ดำเนินการก็ทำการตรวจสอบว่าดำเนินการไปแล้วนำไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด แล้วนำผลการตรวจสอบมาใช้แก้ไขปรับปรุงแล้ววางแผนให้การทำงานในข้อต่อไปดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องทำให้เป็นวงจรตลอดเวลา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) หมายถึง กระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่อง มีระบบและมีการวางแผนพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การวางแผน (Plan: P) การปฏิบัติตามแผน (Do: D) การตรวจสอบ (Check: C) และการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน และ (Action: A) มีระบบและมีการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญของการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความสำคัญของกระบวนการบริหารตามวงจรเดมมิ่งมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ว่า

- 1) นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน
- 2) โรงเรียนมีทิศทางในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามมาตรฐานกลางที่กำหนด โดยมีระบบบริหารคุณภาพ มีการทำงานที่เป็นมาตรฐานจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย มีการแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 3) ชุมชนมีความมั่นใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เข้าร่วมจัดการศึกษา และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษา

4) สถานศึกษาและหน่วยงานที่รับผู้จัดการศึกษามีความมั่นใจและพึงพอใจในคุณภาพของผู้จบการศึกษา รับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนบริหารคุณภาพ มีการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถ

ตรวจสอบได้ โดยได้รับความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย จึงส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในงาน
ดำเนินงาน พร้อมทั้งทำให้สถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

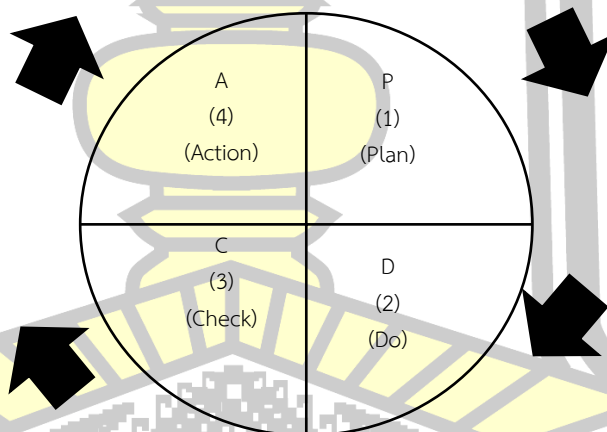
ขั้นตอนในการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

สันติ บุญภิรมย์ (2552) กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ Edward Deming
มีแนวคิดที่มุ่งเน้นคุณภาพ โดยประเทศญี่ปุ่นได้นำแนวคิดของเดมिंगไปใช้ในงานอุตสาหกรรมและ
การบริการ ทำให้กิจการในด้านอุตสาหกรรมและการบริการเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยมี
กระบวนการบริหาร กำหนดเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1) การวางแผนแก้ปัญหา (Planning)
- 2) การลงมือแก้ปัญหา (Do)
- 3) การตรวจสอบดูว่าภายหลังจากการแก้ปัญหาแล้ว สภาพของปัญหานั้นได้
ลดลงจนถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ (Check)

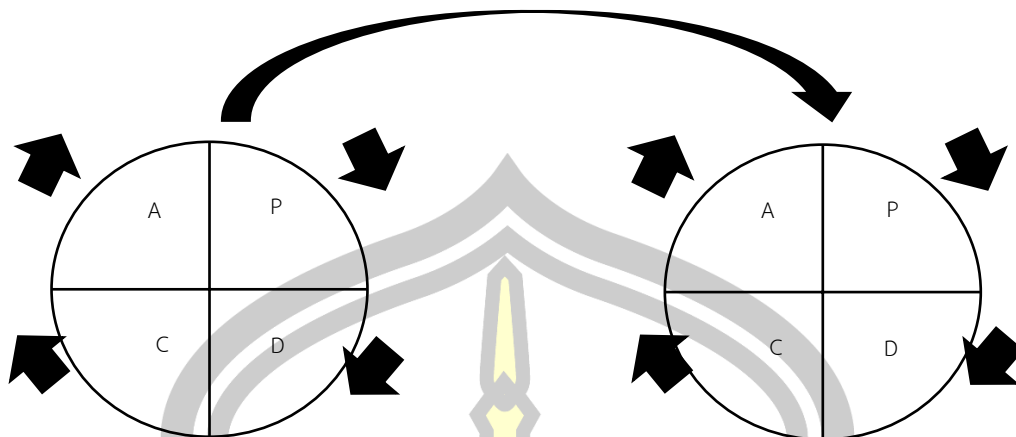
4) การแก้ไขแผนใหม่ แล้วลงมือแก้ไขปัญหตามแผนใหม่เสร็จแล้ว ตรวจสอบผล
ใหม่

ดังนั้น กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเดมिंगดำเนินการเป็นวงจร เรียกว่า วงจร
เดมिंग ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงกระบวนการบริหารตามวงจรเดมिंग

พูน ปณ จิต ชีเว

ภาพประกอบ 6 การแสดงกระบวนการบริหารตามวงจรเดมมิง ในกรณีที่ปัญหาเกิดขึ้นในหน่วยงาน แต่ไม่ได้รับการแก้ไขตามเป้าหมาย

จากภาพประกอบที่ 6 และ ตัวอักษรภาษาอังกฤษ PDCA เขียนอธิบายได้ดังนี้

- 1) Plan (P) หมายถึง การวางแผน
- 2) Do (D) หมายถึง การนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติ
- 3) Check (C) หมายถึง การตรวจสอบเมื่อปฏิบัติไประยะหนึ่ง หากพบว่า

มีปัญหาหรืออุปสรรคก็ทำการแก้ไข

- 4) Act (A) หมายถึง การนำแผนซึ่งแก้ไขแล้วไปปฏิบัติใหม่

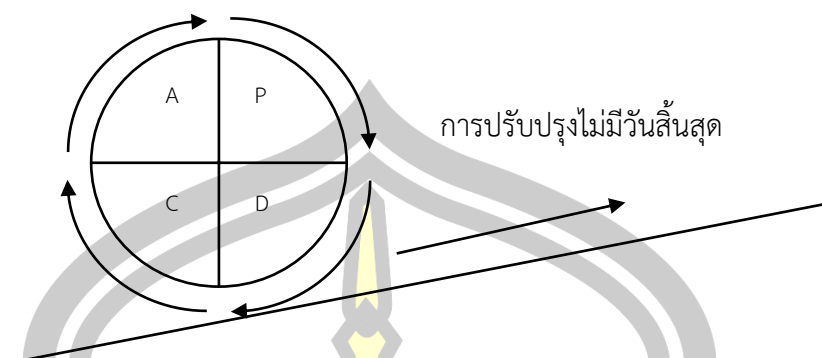
เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2554) กล่าวว่า ผู้บริหารในระดับสูงต้องมีบทบาทในการ บริหารงานหลายด้าน และต้องมีการจัดการคุณภาพขององค์กร การบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) หมายถึง วางแผนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นมาใหม่ นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทำ (Do) หมายถึง การลงมือทำ ลงมือเอาแผนไปทำ ซึ่งอาจทำในขอบข่ายเล็ก ๆ ดูก่อน เพื่อทดสอบดูก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบ หรือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (Corrective Action) หมายถึง หลังจากที่ได้ศึกษาผลลัพธ์แล้ว อาจจะไม่เป็นไปตามที่ต้องการหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ดำเนินการแก้ไขตามที่จำเป็น หลังจากนั้นสรุปเป็นบทเรียนและพยากรณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ต่อไป ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวสามารถแสดงได้ตามภาพประกอบ 7 ดังนี้

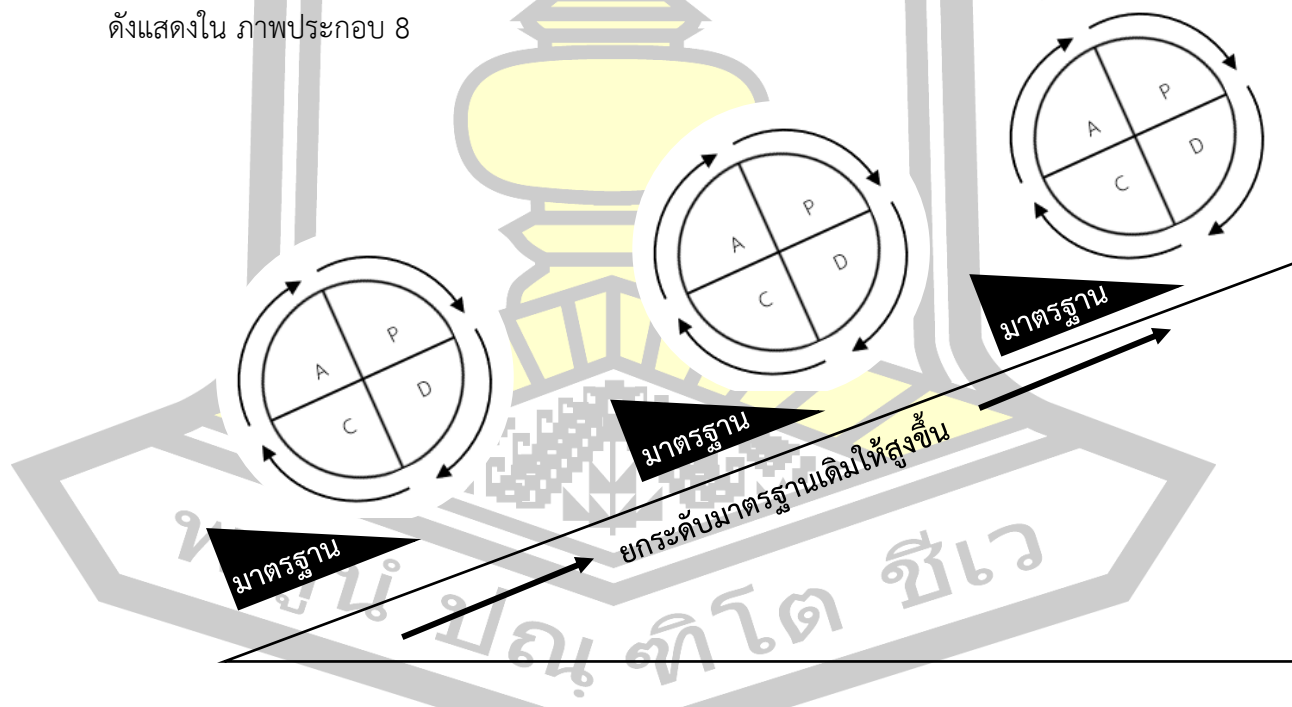

ภาพประกอบ 7 วงล้อเดมมิง

สุธาสิณี โพธิจันทร์ (2558) กล่าวว่า โครงสร้างของ PDCA ประกอบด้วย

- 1) Plan คือ การวางแผน
- 2) DO คือ การปฏิบัติตามแผน
- 3) Check คือ การตรวจสอบ
- 4) Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐาน

ใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงใน ภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 แสดง วงจร PDCA กับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สัμμα รณิธย์ (2560) กล่าวว่า วัฏจักรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวางแผน (Plan: P)
- 2) การปฏิบัติงาน (Do: D)
- 3) การตรวจสอบ (Check: C)
- 4) การแก้ไขปรับปรุง (Action: A)

Deming (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2561 อ้างอิงมาจาก Demin, 1986) กล่าวว่า การจัดการอย่าง มีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีกระบวนการผลิต และมีการบริการที่ มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 Plan คือ การกำหนดสาเหตุของปัญหา แล้วจากนั้นทำการวางแผนเพื่อ การเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

ขั้นที่ 3 Check คือ การตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใด ที่ทำ ผิดพลาด หรือได้เรียนรู้อะไรมาบ้าง

ขั้นที่ 4 Act คือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือ หากผล การปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ ปฏิบัติไปแล้ว

ซึ่งวงจรคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง สามารถเริ่มต้นจาก ขั้นตอนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนในการทำงาน อาจเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความ ต้องการ เปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อสรุปว่าต้องดำเนินการอย่างไร แก้ไขปัญหา อย่างไร เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้

จากการศึกษาการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) พบว่า วงจรคุณภาพมีขั้นตอนการ ดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Plan: P คือ การวางแผน ขั้นที่ 2 Do: D คือ การปฏิบัติงาน ขั้น ที่ 3 Check: C คือ การตรวจสอบ และขั้นที่ 4 Act: A คือ การปรับปรุง แก้ไข โดยเป็นกระบวนการที่ ดำเนินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้การเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน

2.5 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.5.1 ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตั้งอยู่ที่เลขที่ 85 ถนน ศรีสวัสดิ์ดำเนิน ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 มีพื้นที่รับผิดชอบ ให้บริการ ครอบคลุม 3 อำเภอ ดังนี้ เมืองมหาสารคาม อำเภอบรบือ อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอแกลงมี โรงเรียนในสังกัดจำนวน 196 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1, 2565) ซึ่งแบ่งขนาดโรงเรียนเป็น 4 ขนาด คือ

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 142 โรงเรียน
 - 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 49 โรงเรียน
 - 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน
 - 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 โรงเรียน
- จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนมีดังนี้
- 1) ผู้บริหาร จำนวน 159 คน
 - 2) ครูผู้สอน จำนวน 1,146 คน
 - 3) พนักงานและลูกจ้างประจำ จำนวน 67 คน
 - 4) นักเรียนจำนวน 22,371 คน (ข้อมูลเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2565)

2.5.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

1) วิสัยทัศน์ (Vision) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 บริหารจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย

2) พันธกิจ

2.1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2.2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

2.3) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม การบูรณาการ การจัดการศึกษาและเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา

3) เป้าประสงค์ เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย จึงกำหนดเป้าหมาย ดังนี้

3.1) นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย มีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.2) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค

3.3) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

3.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

3.5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เน้นการทำงานแบบบูรณาการมีเครือข่ายการบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา กระจายอำนาจ และความรับผิดชอบต่อ สู่ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษา

3.6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และสถานศึกษา พัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และสถานศึกษา มีงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดำเนินการตามนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ด้าน ดังนี้

นโยบายที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

(1) เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(1.1) น้อมนำแนวพระราชดำริสืบสานพระราชปณิธานและพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา หรือ “ศาสตร์พระราชา” มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

(1.2) ปลุกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สามานฉันท์ สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(1.3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความเป็นพลเมือง

(2) ปลุกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

(2.1) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

(2.2) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม และความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติภัยจาก โรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์

นโยบายที่ 2 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขัน

(1) เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพด้วยการปรับหลักสูตร การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

(1.1) ปรับปรุงหลักสูตรในระดับปฐมวัยและหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

(1.2) ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศคู่ค้า และภาษาอาเซียนอย่างน้อย 1 ภาษา

(1.3) พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับ ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

(2) พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้

(2.1) พัฒนาผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้มีความพร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

(2.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ตามช่วงวัย

(2.3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

(2.4) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรม การปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นทักษะกระบวนการ ให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

(2.5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

(2.6) ปลุกฝังทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

(2.7) สนับสนุนการผลิต จัดหาและใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายรวมทั้งการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

(2.8) ส่งเสริมการจัดหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่ไปกับวิชาสามัญ เช่น ทวิศึกษา (Dual Education) หลักสูตรระยะสั้น

(2.9) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ) ให้เต็มตามศักยภาพด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

(2.10) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ อย่างเข้มแข็งต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

(3) สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

(3.1) ยกระดับผลการประเมินระดับนานาชาติตามโครงการ PISA (Programme for International Student Assessment)

(3.2) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ

(3.3) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบสหวิทยาการ เช่น สะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education: STEM Education) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0

(4) ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

(4.1) ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา

(4.2) ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยเน้นให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

นโยบายที่ 3 ด้านการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

(1) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น

(1.1) TEPE Online (Teachers and Educational Personals Enhancement Based On Mission and Functional Areas as Majors)

(1.2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

(1.3) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning)

(1.4) การพัฒนาครูทั้งระบบที่เชื่อมโยงกับการเลื่อนวิทยฐานะ

(2) พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(2.1) การกำหนดแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินและการพัฒนา

(2.2) การสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

นโยบายที่ 4 ด้านโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม การเข้าถึงบริการทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ

(1) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

(1.1) ส่งเสริมประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค

(1.2) สร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ระบบคุ้มครองนักเรียน และการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

(2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

(2.1) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎร เช่น เด็กไร้สัญชาติเด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น

(2.2) ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง เช่น การพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance learning information technology : DLIT) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV) ฯลฯ นโยบายที่ 5 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม

(1) จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

(1.1) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

(1.2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(1.3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 6 ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

(1) พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

(1.1) พัฒนาระบบการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

(1.2) พัฒนาระบบงบประมาณและการสนับสนุนค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1.3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้

(1.4) สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ เช่น โรงเรียนที่ประสบปัญหาวิกฤตทางการศึกษา (ICU) โรงเรียนประชารัฐ (ดีใกล้บ้าน) โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนห้องเรียนกีฬา โรงเรียนมาตรฐานสากล

(1.5) ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ เข้มแข็ง

(1.6) ยกย่องเชิดชูเกียรติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคลที่มีผลงานเชิงประจักษ์

(2) สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

(2.1) ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area-base Management), รูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ “CLUSTERS” เป็นต้น

(2.2) เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการภาค

(2.3) สร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษารูปแบบเครือข่าย เช่น เครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ สหวิทยาเขต กลุ่มโรงเรียน ฯลฯ

(2.4) ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนด้วยพลังประชารัฐอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

(3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(3.1) ส่งเสริม สนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสาธารณชน ให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำกับดูแล ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(3.2) ประสานสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาให้คัดเลือกผู้เรียน เข้าศึกษาต่อด้วย วิธีการที่หลากหลาย จากการศึกษาบริบทดังกล่าวข้างต้น

สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา โดยสถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษา ทั้งด้านโอกาสทางการศึกษา ด้านคุณภาพ การศึกษา ด้านประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพทั้ง ด้านความรู้ ความสามารถ มีความเสมอภาคในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน มีความเป็นสากล และคุณธรรม จริยธรรม สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

รัฐศาสตร์ พานิชย์พงศ์ศักดิ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน 2. เพื่อศึกษาสภาพที่ปรากฏ สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน 3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน 4. เพื่อศึกษาผลการนำไปใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 35 ตัวชี้วัด คือ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร มี 8 ตัวชี้วัด 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ มี 7 ตัวชี้วัด 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 7 ตัวชี้วัด 4) การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด และ 5) การวัดและประเมินผล มี 7 ตัวชี้วัด 2. สภาพที่ปรากฏสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีสมรรถนะระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด และวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ 5 ลำดับแรก ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) การสอนงาน (Coaching) กระบวนการพี่เลี้ยง (Mentoring) และการนิเทศ (Supervision) 3. โปรแกรมเสริมสร้าง

สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบการและวิธีการพัฒนา 4) เนื้อหาและสาระสำคัญประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ส่วนวิธีการพัฒนาประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนงาน กระบวนการพี่เลี้ยง การนิเทศ และ 5) การประเมินผล 4. ผลการนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ไปใช้ พบว่า 4.1 ผลการทดสอบความรู้ก่อนและหลังพัฒนา พบว่า ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4.2 ผลการประเมินสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนอยู่ในระดับมากที่สุด

รัตนา คำเพชรดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล กระบวนการบริหารหลักสูตร และประสิทธิผลการบริหารหลักสูตร 1.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และนโยบายของหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู 4) การนิเทศภายใน 5) การบริหารจัดการหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และ 7) การพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาตนเอง 1.2 กระบวนการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำองค์การ (Leading) และ 4) การควบคุม (Controlling) 1.3 ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 1) สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 2) สมรรถนะการสอน และการเป็นที่ยอมรับของครู และ 3) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า 2.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และนโยบายของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.51$) การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง ($\bar{x} = 4.34$) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู ($\bar{x} = 4.33$) ตามลำดับ 2.2 กระบวนการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยรวมอยู่ในระดับ

มาก ($\bar{x} = 4.48$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การควบคุม ($\bar{x} = 4.68$) การวางแผน ($\bar{x} = 4.54$) การนำองค์การ ($\bar{x} = 4.49$) และการจัดองค์การ ($\bar{x} = 4.20$) ตามลำดับ 2.3 ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ($\bar{x} = 4.63$) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{x} = 4.46$) และสมรรถนะการสอนและการเป็นที่ยอมรับของครู ($\bar{x} = 3.92$) ตามลำดับ

เรณู บุญเสริม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก และวัตถุประสงค์เฉพาะ 1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระบวนการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ปัจจัยการบริหารหลักสูตร และแนวทางการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย ปัจจัยการบริหารหลักสูตร กระบวนการบริหารหลักสูตร และประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ 2. รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 1) บริบท ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน 2) ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู หลักสูตร สื่อ แหล่งเรียนรู้ บรรยากาศ 3) กระบวนการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดจุดหมาย การจัดทำหลักสูตรด้วยเครือข่ายสถานศึกษา การใช้หลักสูตรโดยใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การนิเทศหลักสูตร การประเมินหลักสูตร และ 4) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

รุ่งทวี พรธรา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3. เพื่อประเมินและนำเสนอรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในตัวแปร 5 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมสนับสนุน 2) การวางแผน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) การ

ประเมินผลการใช้หลักสูตร และ5) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และด้านการส่งเสริมสนับสนุน

2. รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3 ด้าน 2) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้วยหลักไตรสิกขา 3 ด้าน 3) ผู้มีหน้าที่หลักในกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3 ฝ่าย และ 4) ผลลัพธ์จากการใช้รูปแบบ 7 ประเด็น 3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม พบว่า ผลการประเมิน 4 ด้าน ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้

กษมา ชนวงษ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ผู้บริหารและครูผู้สอน 3) ขอบข่ายงานบริหารจัดการหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทของสถานศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 4 การนิเทศการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการใช้หลักสูตร และองค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ โดยนักเรียนมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) คิดเป็น 2) ทำเป็น 3) อยู่เป็น ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) คิดเป็น 2) ทำเป็น 3) อยู่เป็น ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนโดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

2.6.2 วิจัยต่างประเทศ

Yunhuo Cui and others (2018) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในประเทศจีน การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาการจัดตั้งและการปฏิรูประบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา การบริหารด้านหลักสูตรการศึกษาได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนจากการบริหารด้านหลักสูตรแบบรวมอำนาจกลายเป็นการบริหารด้านหลักสูตรแบบกระจายอำนาจ โดยระบบการบริหารด้านหลักสูตร

การศึกษาในประเทศจีนมีทั้งหมด 3 ระดับ ได้แก่ ระบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับชาติ การบริหารหลักสูตรระดับท้องถิ่น และการบริหาร หลักสูตรแบบโรงเรียน ทั้งนี้ในงานวิจัยยังได้นำระบบการบริหารด้านหลักสูตรการศึกษาทั้งสามมาอธิบายและวิเคราะห์เพิ่มเติม

Glucin Karakus (2021) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการแก้ไขอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า เพื่อที่จะบรรลุระดับการศึกษาที่สังคมยอมรับ การอบรมหรือทำตามนโยบายของสถานศึกษานั้นจึงขึ้นอยู่กับ การจัดปัญหา ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อการศึกษานั้นเอง การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อแก้ไข ปัญหาทางการศึกษา ข้อบกพร่อง และความรับผิดชอบของสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา แม้ว่าสถานศึกษาหลายแห่งจะมีการปรับเปลี่ยนและแก้ไขหลักสูตรมาโดยตลอด แต่บุคลากรทางการศึกษายังไม่เข้าใจ หรือไม่แม้แต่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปการศึกษานั้นเลย ด้วยเหตุนี้จึงเกิดการหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาและการยกระดับคุณภาพของการศึกษาอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยได้กล่าวถึงบทบาทของครูในกระบวนการการนำหลักสูตรไปใช้ ในชั้นเรียน และยังเน้นย้ำเรื่องผลลัพธ์อันเกิดจากความแตกต่าง แนวคิด และความเชื่ออีกด้วย มากไปกว่านั้น ยังมีการกล่าวถึงตัวอย่างของปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูเองต้องมีแรงขับเคลื่อน ความมั่นใจในตัวเอง การพัฒนาตนเองโดยการเข้าร่วมอบรมต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ผู้จัดทำได้กล่าวถึงกลยุทธ์จำนวนหนึ่งในงานวิจัยครั้งนี้สำหรับการนำหลักสูตรไปปรับใช้ในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

Hendro Prasetyono and other (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะสู่ความเป็นครูมืออาชีพในการยกระดับวิธีการการเรียนรู้เพื่อนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักสูตรการศึกษาปี พ.ศ.2556 เป็นหลักสูตรที่ประเทศอินโดนีเซียได้ใช้มาเป็นระยะเวลากว่า 6 ปี และทราบถึงปัญหาในการนำมาใช้งานในสถานศึกษาจริง ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเชิงประจักษ์ขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อระบุสาเหตุของปัญหา ด้านการนำหลักสูตรการศึกษาปี พ.ศ.2556 มาใช้ในสถานศึกษาจริง โดยกลุ่มประชากรประกอบด้วย นักเรียนจำนวน 420 คน คณะครูจำนวน 26 คน และคณะผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จากโรงเรียนอาชีวศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 13 แห่งในเมืองจาการ์ตาและเวสจาวา โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสานวิธีและมีการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการวิเคราะห์วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัย พบว่ายังมีสถานศึกษาบางแห่งที่ใช้หลักสูตรทั้งสองหลักสูตรได้แก่ หลักสูตรการศึกษาปี พ.ศ.2556 และหลักสูตรสถานศึกษา หากกล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาปี พ.ศ.2556 ของอินโดนีเซียแล้ว ครูจะต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่อ้างอิงถึงแนวคิดที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าครูจำเป็นต้องเข้าอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะสู่ความเป็นครูมืออาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ของกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลาย

Agus Zaenul Fitri (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการหลักสูตรการศึกษาแบบเรียนร่วม โดยใช้การออกแบบด้านการเปลี่ยนแปลงเชิงมานุษยวิทยา การศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ นั้นถือเป็นรากฐานสำคัญเพื่อง่ายต่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมของพวกเขา ดังนั้น หลักสูตรการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมจึงได้รับการพัฒนาโดยดัดแปลง ปรับเปลี่ยน และผสมผสานจากปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาระดับชาติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และลักษณะเฉพาะของเด็กพิเศษ ซึ่งโรงเรียนประถมอิสลามอัลลอฮ์ซาร์เป็นอีกหนึ่งสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

เนื่องจากมีหลักสูตรการศึกษาแบบเรียนร่วม โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนทั้งด้านวิชาการและด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยอ้างอิงข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตกลุ่มตัวอย่าง และการทบทวนวรรณกรรม จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาครั้งนี้เป็นการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมโดยใช้เด็กปกติเรียนร่วมกับเด็กพิเศษ ซึ่งทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนสื่อการสอนของครู วิธีการสอนของครู งบประมาณ การจัดการชั้นเรียน และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยพบว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้น หากไม่มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรก็ยากที่จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากผู้เรียนจะต้องปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียนรู้แล้ว หลักสูตรสำหรับการศึกษาแบบเรียนร่วมก็ควรปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความสามารถของผู้เรียน ความรวดเร็วในการทำความเข้าใจของผู้เรียน อุปสรรคในการเรียนของผู้เรียน และความสนใจของผู้เรียนอีกด้วย เนื่องจากเด็กพิเศษไม่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องถูกบังคับเพื่อให้เก่งและมีความสามารถที่สูงเกินกว่าความสามารถที่พวกเขาจะทำได้ อีกทั้งเด็กพิเศษนั้นไม่จำเป็นต้องเรียนให้ทันพร้อมกับเด็กปกติเสมอไป แต่ครูต้องไม่ปล่อยให้เขาเรียนช้ากว่าคนอื่น ๆ หากครูใช้เทคนิคการสอนหรือสื่อการสอนร่วมด้วยอาจทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่รวดเร็วเพิ่มขึ้นได้

Jana Kratochvilova and other (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ความแตกต่างของนักเรียนในหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอน งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดด้านความแตกต่างของนักเรียนในหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอน โดยการอบรมดังกล่าวจะทำให้ครูได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่แตกต่างกันของนักเรียน อย่างไรก็ตามหลังจากการทบทวนวรรณกรรมแล้ว พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและสนใจเพียงผลลัพธ์ของกระบวนการการเรียนรู้และหลักสูตรการอบรมเท่านั้น คณะผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อที่จะค้นคว้าและทราบวิธีการนำความหลากหลายของนักเรียนไปใช้ภายในหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอน หากอ้างอิงจากการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรและเอกสารจากหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอนที่คณะศึกษาศาสตร์แล้ว พบว่ามี 2 แนวคิดซึ่งนำไปสู่ความแตกต่างของนักเรียนและอยู่ภายในหลักสูตร นั่นคือแบบชัดเจนและแบบโดยนัยซึ่งถูกอธิบายไว้แล้ว นอกจากนี้ ทั้ง 2 แนวคิดยังสามารถตีความและใช้ประโยชน์กับเนื้อหาเชิงปรัชญาและอีกหลายแง่มุมในเรื่องของวิธีการจัดทำหลักสูตรอื่น ๆ ต่อไปด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การที่จะบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา

บทที่ 3

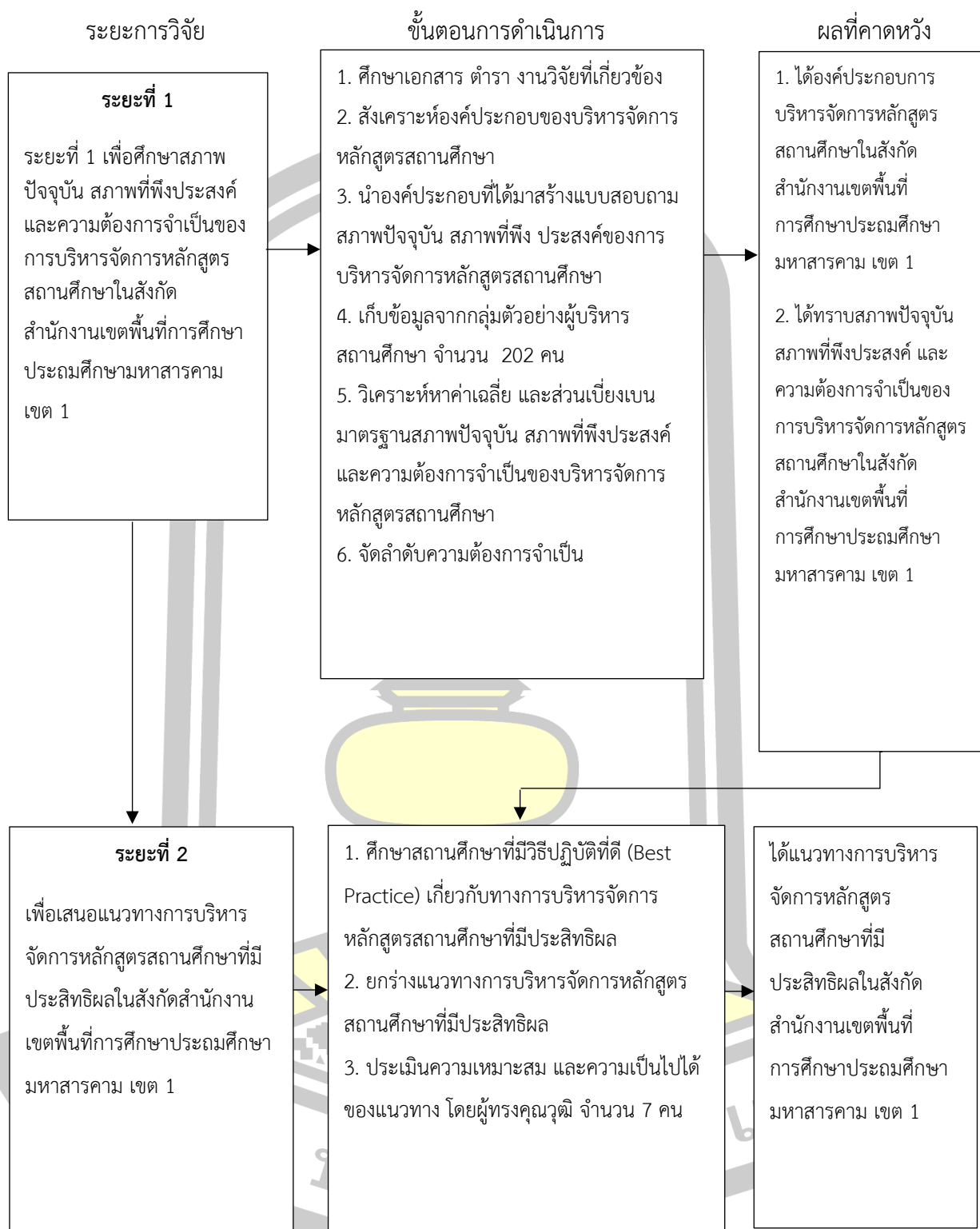
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ระยะที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ภาพประกอบ 9 ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
- 1.2 สังเคราะห์องค์ประกอบของบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 นำองค์ประกอบที่ได้มาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.4 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คน
- 1.5 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.6 จัดลำดับความต้องการจำเป็น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 195 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 195 คน รวมทั้งหมด 390 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 101 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 101 คน รวมทั้งหมด 202 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.2.1 กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 5% (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2.2.2 ใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เป็น 3 ขนาด ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ โดยการเทียบเกณฑ์ร้อยละกับขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan

2.2.3 คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ ดังรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 จำแนกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	จำนวน สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	หัวหน้า วิชาการ	รวม	ผู้บริหาร	หัวหน้า วิชาการ	รวม
เล็ก	142	142	142	284	72	72	144
กลาง	49	49	49	98	25	25	50
ใหญ่/ใหญ่ พิเศษ	4	4	4	8	4	4	8
รวม	195	195	195	390	101	101	202

จากตาราง 8 พบว่า สรุปได้ว่า จำแนกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็น 3 ขนาด มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

สถานศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 72 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 72 คน รวม 144 คน

สถานศึกษาขนาดกลาง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 25 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 25 คน รวม 50 คน

สถานศึกษาขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 4 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 4 คน รวม 8 คน

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 101 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 101 คน รวมทั้งหมด 202 คน

2.2.4 สุ่มรายชื่อสถานศึกษาโดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากตามจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้จำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแต่ละระดับมีค่าคะแนนและความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

โดยมีคำถามครอบคลุมองค์ประกอบในการทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 คือ การเตรียมความพร้อม

ด้านที่ 2 คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 3 คือ การดำเนินการใช้หลักสูตร

ด้านที่ 4 คือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีวิธีสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4.2 สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4.3 กำหนดรูปแบบข้อคำถาม โดยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้จำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4.4 สร้างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของข้อคำถาม และข้อเสนอแนะในส่วนต่าง ๆ

4.5 นำแบบสอบถามมาทบทวน ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง

0 หมายถึง ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง

-1 หมายถึง ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง

พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า (Index of item objective congruence: IOC)

จากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ในการตรวจสอบความถูกต้องครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาจากการวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

4.5.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา

1) อาจารย์ระดับอุดมศึกษา วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน

4.5.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนหรือศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน

4.5.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา

1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนหรือศึกษานิเทศก์ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 คน

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 คน ได้แก่

1) ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ วุฒิการศึกษ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา

2) ดร.เมธา สีหามาต วุฒิการศึกษ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองกุงเต่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา

3) นายภูมินทร์ บุญหล้า วุฒิการศึกษ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา

4) ดร.หอมสิน อุปแสน ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) หลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

5) นางกรรณิรินทร์ เสนาเลี้ยง วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าสองคอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ จำนวน 32 ข้อ

4.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4.7 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามที่ทดลองใช้ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 0.471 - 0.921 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.250 - 0.966 ซึ่งผ่านเกณฑ์ จำนวน 32 ข้อ

4.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ทดลองใช้ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.975 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.983

4.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 บันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5.2 นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5.3 นำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (Google form) ส่งให้กลุ่มตัวอย่างผ่านระบบรับส่งหนังสือราชการอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และนัดหมายส่งคืนภายใน 2 สัปดาห์

6. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การจัดทำข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทุกฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6.1.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มาวิเคราะห์ โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

6.1.3 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้จำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแต่ละระดับมีค่าคะแนนและความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ระดับ 5 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

6.2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.51 - 5.00 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.2.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

PNI_{modified} แทน

วิธีเรียงลำดับความสำคัญ

ของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

I แทน

ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

หรือความคาดหวัง (Importance)

D แทน

ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (Degree of Success)

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

7.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

7.1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC)

7.1.2 ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตาม

วิธี Item Total Correlation

7.1.3 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

ของครอนบาค (Cronbach)

7.2 สถิติพื้นฐาน

7.2.1 ร้อยละ (Percentage)

7.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

7.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7.3 สถิติการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified)

ระยะที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ตอนที่ 1 การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และหลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในการศึกษา

1.2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของข้อคำถาม และข้อเสนอแนะในส่วนต่าง ๆ

1.3 นำแบบสัมภาษณ์มาทบทวน ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

1.4 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

1.5 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3 แห่ง

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลจากการบันทึกมาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปใจความสำคัญ และแก้ไข ปรับปรุงเป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน หัวหน้าวิชาการ จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 6 คน

จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3 แห่ง ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

2.1.1 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครู ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC

AWARDS

2.1.2 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือนักเรียนมีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ หรือเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

2.1.3 โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยในแต่ละรายวิชาหรือคะแนนเฉลี่ยรวมของผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างปีการศึกษา 2563-2565 (3 ปีย้อนหลัง) สูงกว่าระดับประเทศ

สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้แก่

- 1) โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
- 2) โรงเรียนบ้านดอนหว้านหัวหนอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
- 3) โรงเรียนบ้านหนองแวง-หนองตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุคลากรศึกษา ตำแหน่งงาน วันที่ให้สัมภาษณ์ และเวลาในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 แบบสัมภาษณ์

4.1.1 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยใช้นาผลการศึกษาในระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และหลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

4.1.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของข้อคำถาม และข้อเสนอแนะในส่วนต่าง ๆ

4.1.3 นำแบบสัมภาษณ์มาทบทวน ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

4.1.4 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

5.1.1 บันทึกเสนอคณะกรรมการ มหวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.2 ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดวันและเวลาในการสัมภาษณ์ และดำเนินการส่งแบบสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้เตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจจุดประสงค์ของการวิจัยล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน

5.1.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชุดเดียวกันกับที่ได้ส่งไปล่วงหน้า บันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและใช้เครื่องบันทึกเสียง

6. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

6.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการนำข้อมูลจากการบันทึกมาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปใจความสำคัญ และแก้ไข ปรับปรุง เป็นแนวการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 ร้อยละ (Percentage)

7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

7.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ยกร่างแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปปรับปรุง แก้ไข

1.3 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ จำนวน 7 คน ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป

2.2.2 ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป และได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน

2.2.3 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาหรือสาขาหลักสูตรและการสอน

2.2.4 มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาหรือด้านการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่ประเมินแนวการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้แก่

1) ดร.นิตยประภา จันทะปัสสา วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2) ดร.ชำนาญ พุ่มพума วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหาร และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าตูมดอนเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

3) ดร.สันติ หัตถิ วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหารและ พัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

4) นายสุทัศน์ พิณรัตน์ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวันครู 2502 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

5) นายศราวุธ กางสำโรง ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกลั่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

6) นางณัฐยา ศรีวงศ์ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหลัก เมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

7) นางสาวเย็นฤดี ธรรมศรี วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ผู้วิจัยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อหาคุณภาพของแนวทาง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้กำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4.1.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมินของแนวทาง

4.1.2 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นแบบมาตรา

ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.1.3 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมข้อคำถาม แล้วนำมาแก้ไข ปรับปรุง

4.1.4 จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ฉบับจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

5.1.1 บันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้ทรงคุณวุฒิ บันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมด้วยเอกสารแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ด้วยตนเอง

5.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ

6. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

6.1.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางวิเคราะห์ผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของคะแนน หากระดับคะแนนเฉลี่ยมีค่า ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นชอบและยอมรับว่าเป็นแบบประเมินที่นำมาใช้ได้ โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยมีเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.51 - 5.00 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 ร้อยละ (Percentage)

7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

7.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
PNI ^{Modified}	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปและได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ระยะที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และร้อยละ (Percentages) ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	101	50.00
1.2 ครูหัวหน้าวิชาการ	101	50.00
รวม	202	100.00
2. ขนาดของสถานศึกษา		
2.1 ขนาดเล็ก	144	71.29
2.2 ขนาดกลาง	50	24.75
2.3 ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	8	3.96
รวม	202	100.00

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และที่เป็นครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 71.29 รองลงมาเป็นสถานศึกษาขนาดกลางมีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 และสถานศึกษาขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.96

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการ
หลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบของการ บริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ ความ ต้อง การ จำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการเตรียม ความพร้อม	4.10	0.70	มาก	4.76	0.46	มากที่สุด	0.161	2
2. ด้านการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	4.12	0.71	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด	0.165	1
3. ด้านการดำเนินการ ใช้หลักสูตร	4.07	0.70	มาก	4.72	0.50	มากที่สุด	0.160	3
4. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล	4.06	0.65	มาก	4.70	0.51	มากที่สุด	0.158	4
รวม	4.09	0.69	มาก	4.75	0.47	มากที่สุด	0.161	

จากตาราง 10 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.12$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 4.06$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.80$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 4.70$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.165) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม (PNI_{modified} = 0.161) และด้านการดำเนินการใช้

หลักสูตร ($PNI_{\text{modified}} = 0.160$) ตามลำดับ และด้านมีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการ
นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.158$)

ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการ
หลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
ด้านการเตรียมความพร้อม

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified}	ลำดับ ความต้องการ การจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. มีข้อมูลที่แสดง ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำ หลักสูตรการศึกษา ของบุคลากรที่ เกี่ยวข้อง	3.97	0.69	มาก	4.72	0.52	มากที่สุด	0.189	3
2. มีเอกสารและ หลักฐานเผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรการศึกษา	4.03	0.69	มาก	4.69	0.55	มากที่สุด	0.078	11
3. มีการพัฒนา บุคลากรของ สถานศึกษาให้มี ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำ ความรู้ไปใช้ในการ จัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	4.01	0.68	มาก	4.72	0.52	มากที่สุด	0.177	6
4. แต่งตั้ง คณะกรรมการและ คณะอนุกรรมการฯ ตามระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการ	4.42	0.62	มาก	4.84	0.41	มากที่สุด	0.095	10

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้อง การจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
5. จัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	4.33	0.66	มาก	4.84	0.38	มากที่สุด	0.118	8
6. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.44	0.65	มาก	4.88	0.32	มากที่สุด	0.099	9
7. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบและขอความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	3.89	0.78	มาก	4.70	0.55	มากที่สุด	0.208	2
8. สำรวจจำนวนครูผู้สอน ความพร้อมในการสอน โดยเฉพาะความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา	4.00	0.79	มาก	4.74	0.45	มากที่สุด	0.185	5
9. สำรวจสภาพและปัญหาของสถานศึกษา	4.21	0.72	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด	0.145	7

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้อง การ จำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
10. เตรียมผู้นิเทศการสอน เพื่อช่วยครูในการพัฒนาคุณภาพการสอน	3.96	0.69	มาก	4.70	0.48	มากที่สุด	0.187	4
11. เตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุฝึก สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นต้น	3.85	0.77	มาก	4.71	0.48	มากที่สุด	0.223	1
รวม	4.10	0.70	มาก	4.76	0.46	มากที่สุด	1.555	

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 6 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.44$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ข้อ 11 เตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุฝึก สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นต้น ($\bar{x} = 3.85$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ข้อ 6 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.88$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 2 มีเอกสารและหลักฐานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา ($\bar{x} = 4.69$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม พบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ข้อ 11 เตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุฝึก สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นต้น ($PNI_{modified} = 0.223$) และข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 มีเอกสารและหลักฐานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.078$)

ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้อง การ จำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. แต่งตั้ง คณะกรรมการ คณะทำงาน คณะกรรมการการ บริหารหลักสูตรและ งานวิชาการของ สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน	4.42	0.67	มาก	4.89	0.32	มากที่สุด	0.106	7

พหุบัน ปณ จิต ชีเว

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้อง การจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.14	0.64	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด	0.167	4
3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา	4.32	0.68	มาก	4.85	0.37	มากที่สุด	0.123	6

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้อง การจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
4. มีการตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา	4.07	0.72	มาก	4.79	0.46	มากที่สุด	0.177	3
5. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบนำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาและระเบียบการวัดและประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา	4.27	0.75	มาก	4.87	0.36	มากที่สุด	0.141	5
6. ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และเกณฑ์การจบการศึกษา	4.05	0.73	มาก	4.77	0.45	มากที่สุด	0.178	2
7. วิจัย และติดตามผลหลักสูตรดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.57	0.79	มาก	4.61	0.56	มากที่สุด	0.291	1
รวม	4.12	0.71	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด	0.169	

จากตาราง 12 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงาน คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ($\bar{x} = 4.42$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 7 วิจัย และติดตามผลหลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.57$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ข้อ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงาน คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ($\bar{x} = 4.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 7 วิจัย และติดตามผลหลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.61$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ข้อ 7 วิจัย และติดตามผลหลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{\text{modified}} = 0.291$) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงาน คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.106$)

ตาราง 13 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified}	ลำดับความต้อง การจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.24	0.64	มาก	4.78	0.49	มากที่สุด	0.127	4
2. ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง	3.90	0.72	มาก	4.64	0.56	มากที่สุด	0.190	1

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้อง การ จำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
3. เตรียมบุคลากร เป็นการให้ความรู้และ ทักษะที่จำเป็นต่อการ ดำเนินงานตาม แนวคิดของหลักสูตร สถานศึกษา	4.05	0.74	มาก	4.70	0.51	มากที่สุด	0.160	3
4. จัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อกับการ ดำเนินงานตาม แนวคิดของหลักสูตร ทั้งในระดับ สถานศึกษาและ ชุมชน	4.10	0.69	มาก	4.76	0.43	มากที่สุด	0.161	2
รวม	4.07	0.70	มาก	4.72	0.50	มากที่สุด	0.160	

จากตาราง 13 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.24$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ข้อ 2 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 3.90$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.78$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 2 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.64$)

ความต้องการจำเป็นความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

พบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ข้อ 2 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง ($PNI_{\text{modified}} = 0.190$) และข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.127$)

ตาราง 14 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการ

หลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. ศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.04	0.75	มาก	4.69	0.49	มากที่สุด	0.161	4
2. สรุปรวข้อมูลพื้นฐาน/สภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา	4.09	0.66	มาก	4.72	0.48	มากที่สุด	0.154	7
3. สร้างเครื่องมือสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	3.94	0.73	มาก	4.63	0.54	มากที่สุด	0.175	1
4. บันทึกผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.06	0.64	มาก	4.69	0.53	มากที่สุด	0.150	9

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ การ จำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
5. คณะผู้นิเทศและบุคลากรหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษา ร่วมกันสรุปสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.04	0.65	มาก	4.70	0.52	มากที่สุด	0.163	3
6. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้	3.97	0.66	มาก	4.65	0.53	มากที่สุด	0.171	2
7. ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.14	0.61	มาก	4.77	0.48	มากที่สุด	0.152	8
8. สรุปผลการประเมิน หลังจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.14	0.61	มาก	4.79	0.43	มากที่สุด	0.157	5
9. กำหนดความต้องการในการรับนิเทศ หรือกำกับติดตาม	4.12	0.58	มาก	4.76	0.53	มากที่สุด	0.155	6

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการเตรียมความพร้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
10. ศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.03	0.64	มาก	4.62	0.55	มากที่สุด	0.146	10
รวม	4.06	0.65	มาก	4.70	0.51	มากที่สุด	0.159	

จากตาราง 14 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันสองข้อ คือ ข้อ 7 ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.14$) และข้อ 8 สรุปผลการประเมิน หลังจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ($\bar{x} = 4.14$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 3 สร้างเครื่องมือสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.94$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 8 สรุปผลการประเมิน หลังจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ($\bar{x} = 4.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 10 ศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.62$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล พบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ข้อ 3 สร้างเครื่องมือสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.175) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ข้อ 10 กำหนดความต้องการในการรับนิเทศ หรือกำกับ ติดตาม (PNI_{modified} = 0.146)

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ตอนที่ 1 การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด
6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2
2. โรงเรียนบ้านดอนหว้านหัวหนอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1
3. โรงเรียนบ้านหนองแวง-หนองตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ และแนวทางการบริหารจัดการ
หลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนหลักสูตร

“...สถานศึกษาต้องมีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง มีการศึกษา
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการจัดประชุมผู้ปกครอง ครู เพื่อให้
ทราบถึงความต้องการของผู้ปกครองและครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรให้
เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ
ศึกษาบริบทสภาพภายในโรงเรียน ท้องถิ่น และความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...มีการประชุมคณะครู เพื่อวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
โดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน และตามบริบทของโรงเรียน มีการกำหนดปฏิทิน ติดตามการดำเนินงาน
วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และมีการประชุมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามความเหมาะสม มีการจัดประชุมคณะครู
และมอบหมายงาน กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน และศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มอบหมายภาระงานให้ครูรับผิดชอบ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

“...จัดหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

ตาราง 15 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเตรียมความพร้อม

ผู้ให้ข้อมูล ด้านการเตรียมความพร้อม	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3	ความถี่
1. มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทของชุมชน และท้องถิ่น	✓	✓		✓		✓	4
2. ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น	✓	✓		✓		✓	4
3. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	✓	✓					2
4. ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	✓		✓	✓			3
5. พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	✓						1
6. ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง	✓	✓					2

ตาราง 15 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล ด้านการเตรียมความพร้อม	โรงเรียนที่ 1						ความถี่
	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าวิชาการ	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าวิชาการ	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าวิชาการ	
7. กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน			✓	✓			2
8. ติดตามการดำเนินงาน			✓				1
9. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้			✓				1
10. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ	✓	✓		✓	✓		4

จากตาราง 15 พบว่า มีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพด้านการเตรียมความพร้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้

1.1) ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2) กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน

1.3) มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทของชุมชน และท้องถิ่น

2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้

2.1) ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น

2.2) ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง

2.3) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.4) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

2.5) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้

3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้

3.1) ติดตามการดำเนินงาน

4) ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้

4.1) พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

1.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

“...นำข้อมูล และความต้องการของผู้ปกครอง และครูที่ได้จากการจัดประชุม นำมาให้คณะครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ศึกษาสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง จากนั้นจึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการประเมินผล...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับบริบทของโรงเรียน ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้ โดยศึกษาตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากนั้นขออนุมัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...ศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 บริบทของชุมชน และนโยบายเร่งและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยนำจุดเด่นในชุมชนและท้องถิ่น นำองค์ความรู้ต่าง ๆ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น คณะทำงานดำเนินการจัดทำหลักสูตร และมีการดำเนินการผ่านขั้นตอนการทดลอง และกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษามีความพร้อม ดำเนินการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อได้รับความเห็นชอบ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

“...เชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ท่านผู้บริหาร คณะครู เข้าร่วมประชุม ในด้านหลักสูตรสถานศึกษา ในการปรับปรุง แก้ไข ให้หลักสูตรสถานศึกษา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน หลังจากที่ได้รับอนุมัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการลงนาม จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

ตาราง 16 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล ด้านจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3	ความถี่
1. ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	✓					✓	2
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา		✓	✓				2
3. กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล		✓					1
4. ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้			✓				1
5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓		5
6. ทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา					✓		1
7. ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					✓	✓	2
8. ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน			✓		✓		2

จากตาราง 16 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้

1.1) ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้

2.1) ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้

2.2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของ

สถานศึกษา

2.3) กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล

2.4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น

3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้

3.1) ทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา

3.2) ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้

4.1) ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

“...มีการประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการ ตรวจสอบ และมีการปรับปรุง แก้ไข...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...มีการประชุมคุณครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยร่วมกันจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning) ในการจัดการเรียนการสอน...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดประชุมคณะครู เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการใช้หลักสูตรตามปฏิทินที่กำหนดไว้...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...จัดทำเป็นรายวิชาในการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา พื้นฐานรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับตารางเรียน...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการปรับปรุง แก้ไข ในทุกปีการศึกษา และเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปแบบเชิงรุก (Active Learning) และให้สอดคล้องกับการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

“...เตรียมคณะครู มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร และคณะครู เพื่อชี้แจงแนวทางหลังจากที่ได้รับอนุมัติการใช้หลักสูตรไปแล้ว จากนั้นชี้แจงรายละเอียดกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐาน ตัวชี้วัด แต่ละกลุ่มสาระ เพื่อให้เข้าใจในจุดประสงค์ปลายทาง...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

ตาราง 17 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

ผู้ให้ข้อมูล ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3	ความถี่
1. ประชุมชี้แจงคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓			✓	4
2. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)		✓			✓		2
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา	✓		✓				2
4. ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนดไว้			✓		✓		2
5. จัดทำเป็นรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับตารางเรียน				✓			1
6. ปรับปรุง แก้ไข ในทุกปีการศึกษา	✓				✓		2

จากตาราง 17 พบว่า มีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้

1.1) ประชุมชี้แจงคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้

2.1) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.2) ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนดไว้

2.3) จัดทำเป็นรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับตารางเรียน

3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้

3.1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา

4) ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้

4.1) ปรับปรุง แก้ไข ในทุกปีการศึกษา

1.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

“...มอบหมายรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูหัวหน้าวิชาการในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแบบกัลยาณมิตร...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน โดยการนิเทศ กำกับ ติดตามแบบ กัลยาณมิตร มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1, วันที่ 19 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...มีการกำหนดปฏิทินการตรวจเยี่ยมที่ชัดเจน โดยตรวจเยี่ยมแบบกัลยาณมิตร และ คณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างชัดเจน โดยผู้บริหารสถานศึกษามี การนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ มีการสะท้อนผล โดยให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะแก่ครู ผู้รับการนิเทศ...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2, วันที่ 20 ธันวาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการการนิเทศภายในสถานศึกษา ในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข นอกจากนี้

ยังมีการประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

“... มีการติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ โดยผู้อำนวยการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งหัวหน้างานวิชาการ และเชิญชวนศึกษานิเทศก์ ประสานศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษามาร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง...”

(หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3, วันที่ 3 มกราคม 2567: การสัมภาษณ์)

ตาราง 18 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการนิเทศ
กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ผู้ให้ข้อมูล ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3	ความถี่
1. แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	✓			✓	✓	✓	4
2. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแบบ กัลยาณมิตร		✓					1
3. วางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรม การจัดการเรียนรู้		✓					1
4. กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล			✓	✓			2
5. ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น เพื่อ หาแนวทางปรับปรุง แก้ไข			✓	✓			2

ตาราง 18 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	ผู้ให้ข้อมูล						ความถี่
	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 1	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 1	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 2	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 2	ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่ 3	หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนที่ 3	
6 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอน และการใช้หลักสูตร สถานศึกษา					✓		1
7. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ					✓	✓	2
8. ประชุมคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล						✓	
9. ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลอยู่เสมอ					✓		1

จากตาราง 18 พบว่า มีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิภาพ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารงาน
ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้

- 1.1) ประชุมคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 1.2) แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 1.3) กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 1.4) วางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม และ
วิเคราะห์พฤติกรรมจัดการเรียนรู้

2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้

- 2.1) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอน และ
การใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.2) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแบบกัลยาณมิตร

2.3) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้

- 3.1) ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ

4) ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้

4.1) ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุง แก้ไข

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

จากข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติดี (Best Practice) ผู้วิจัยนำมา
สังเคราะห์เพื่อใช้ในการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังนี้

ตาราง 19 สังเคราะห์องค์ประกอบของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

การบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาที่มีประสิทธิผล	แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	1.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) 1) ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวางแผนจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา 2) กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน 3) มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทของ ชุมชน และท้องถิ่น 1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) 1) ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น 2) ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง 3) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 4) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงาน วิชาการ 5) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ 1.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Check: C) 1) ติดตามการดำเนินงาน 1.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A)

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
	1) พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน
2. ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	2.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้ 1) ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการ สถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้ 1) ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้
	2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา 3) กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา พื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผล และประเมินผล 4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ สภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น
	2.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้ 1) ทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน
	2.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้ 1) ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. ด้านการดำเนินการใช้ หลักสูตร	3.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้ 1) ประชุมชี้แจงคณะครู และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินการใช้หลักสูตร สถานศึกษา 3.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้ 1) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะ เต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิง รุก (Active Learning)

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
	2) ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนดไว้ 3) จัดทำเป็นรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับตารางเรียน 3.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้ 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา 3.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้ 1) ปรับปรุง แก้ไข ในทุกปีการศึกษา
4. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้ 1) ประชุมคณะครูในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 2) แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 3) กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 4) วางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ 4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้ 1) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอน และใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแบบกัลยาณมิตร 3) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ 4.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้ 1) ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาที่มีประสิทธิผล	แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
	4.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้ 1) ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อ ปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุง แก้ไข

จากตาราง 19 พบว่า สรุปแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย

1. ด้านการเตรียมความพร้อม

1.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P)

1) ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการ
วางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2) กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน

3) มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทของชุมชน และท้องถิ่น

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D)

1) ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น

2) ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง

3) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

5) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้

1.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Check: C)

1) ติดตามการดำเนินงาน

1.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A)

1) พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึง
ความแตกต่างของผู้เรียน

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้

1) ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษา

2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้

1) ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้

2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของ
สถานศึกษา

3) กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์
โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา
เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล

4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น

2.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้

- 1) ทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้

- 1) ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

3.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้

1) ประชุมชี้แจงคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

3.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้

- 1) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- 2) ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนดไว้
- 3) จัดทำเป็นรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับตาราง

เรียน

3.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้

- 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา

3.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้

- 1) ปรับปรุง แก้ไข ในทุกปีการศึกษา

4. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P) ดังนี้

- 1) ประชุมคณะครูในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 3) กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 4) วางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม

และวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do: D) ดังนี้

1) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอน
และการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแบบกัลยาณมิตร

3) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

4.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C) ดังนี้

1) ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ

4.4 ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข (Act: A) ดังนี้

1) ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุง แก้ไข

ตาราง 20 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	4.90	0.21	มากที่สุด	4.76	0.40	มากที่สุด
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.93	0.16	มากที่สุด	4.71	0.38	มากที่สุด
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	4.69	0.45	มากที่สุด	4.50	0.47	มาก
4. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.90	0.25	มากที่สุด	4.76	0.35	มากที่สุด
รวม	4.86	0.27	มากที่สุด	4.68	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 20 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.93$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 4.69$)

ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันสองด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{x} = 4.76$) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 4.76$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 4.50$)

ตาราง 21 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้าน
การเตรียมความพร้อม

ด้านการเตรียมความพร้อม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน การวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
2. กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3. มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทของชุมชนและท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
4. ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5. ศึกษาความต้องการของนักเรียนและ ผู้ปกครอง	4.71	0.76	มากที่สุด	4.57	0.79	มากที่สุด
6. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
7. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
9. ติดตามการดำเนินงาน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
10. พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบท ของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความ แตกต่างของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
รวม	4.90	0.21	มากที่สุด	4.76	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า ความเหมาะสมของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการเตรียม
ความพร้อม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
มากที่สุดเท่ากัน 6 ข้อ คือ ข้อ 1 ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน
การวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 3 มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง
บริบทของชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 4 ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 6
ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 7 แต่งตั้ง
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ($\bar{x} = 5.00$) และข้อ 10 พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม
ตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน ($\bar{x} = 5.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุดเท่ากัน 3 ข้อ คือ ข้อ 5 ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.71$) ข้อ 8 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.71$) และข้อ 9 ติดตามการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.71$)

ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 2 ข้อ คือ ข้อ 6 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ($\bar{x} = 5.00$) และข้อ 7 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ($\bar{x} = 5.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 9 ติดตามการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.43$)

ตาราง 22 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.14	0.38	มาก
3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
4. กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล	4.71	0.49	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. ทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
7. ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
8. ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
รวม	4.93	0.16	มากที่สุด	4.71	0.38	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า ความเหมาะสมของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 2 ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 5 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{x} = 5.00$) และข้อ 8 ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 4 กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล ($\bar{x} = 4.71$)

ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 4.14$)

ตาราง 23 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

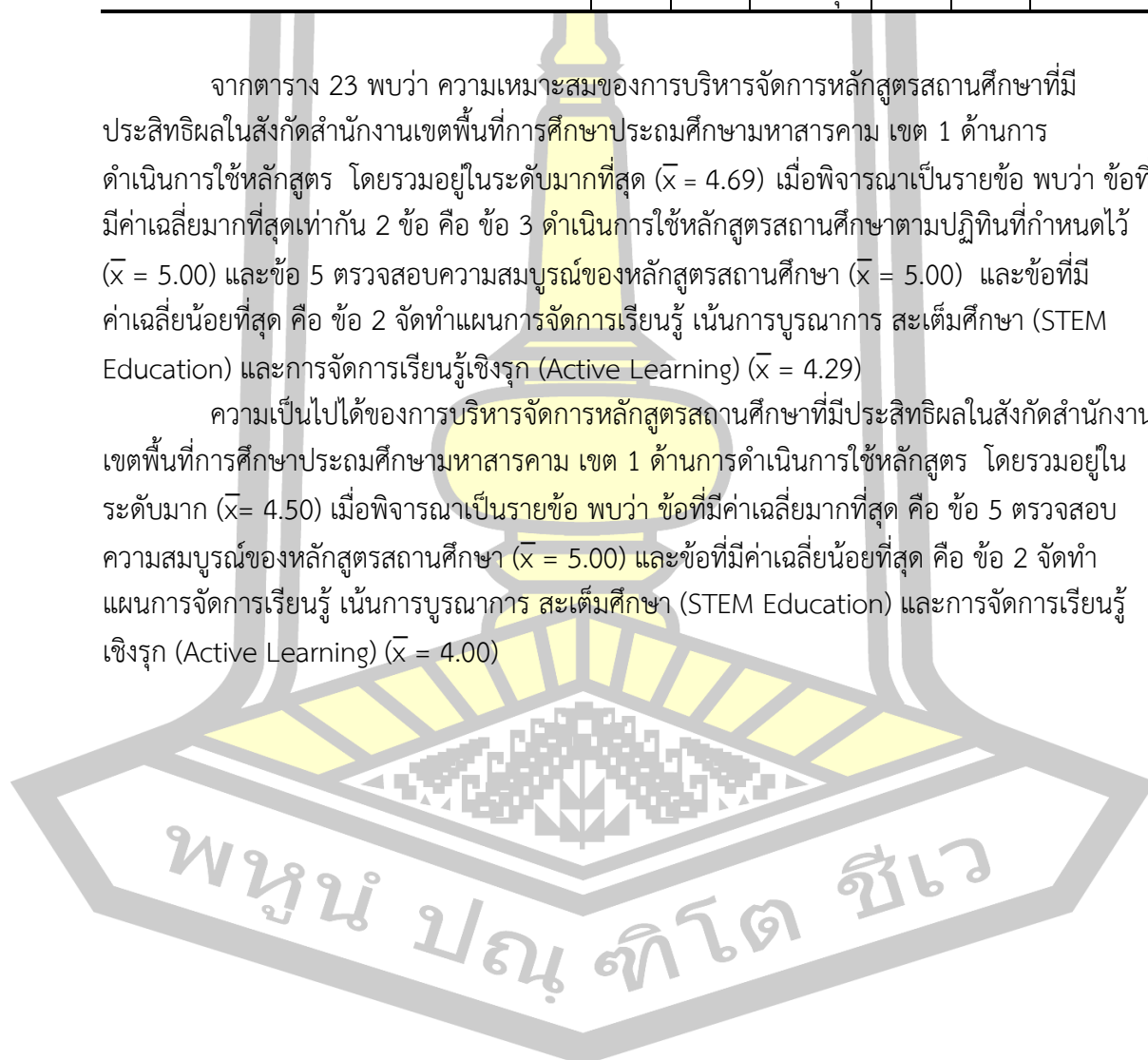
ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ประชุมชี้แจงคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	4.29	0.76	มาก	4.00	0.58	มาก
3. ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนดไว้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.29	0.49	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
4. จัดทำเป็นรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับตารางเรียน	4.43	0.79	มาก	4.29	0.76	มาก
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ปรับปรุง แก้ไข ในทุกปีการศึกษา	4.57	0.79	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด
รวม	4.69	0.45	มากที่สุด	4.50	0.47	มาก

จากตาราง 23 พบว่า ความเหมาะสมของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 2 ข้อ คือ ข้อ 3 ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 5.00$) และข้อ 5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ($\bar{x} = 4.29$)

ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ($\bar{x} = 4.00$)

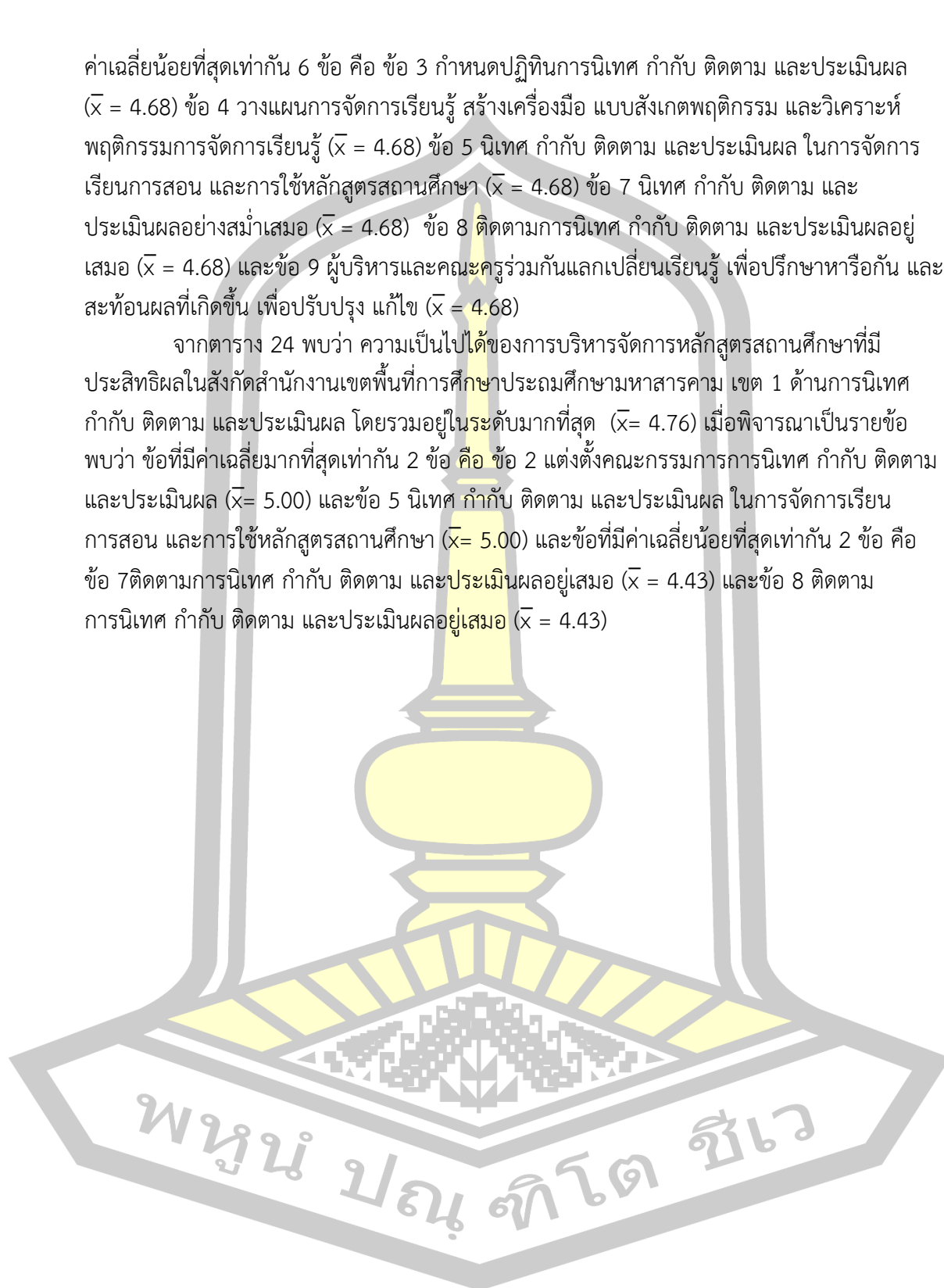
ตาราง 24 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ กำกับ
ติดตาม และประเมินผล

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ประชุมคณะกรรมการในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
2. แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
4. วางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ใน การจัดการเรียนการสอน และการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล แบบกัลยาณมิตร	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
7. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ	4.86	0.38	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
8. ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลอยู่เสมอ	4.86	0.38	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
9. ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพื่อปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผล ที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุง แก้ไข	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	4.90	0.25	มากที่สุด	4.76	0.35	มากที่สุด

จากตาราง 24 พบว่า ความเหมาะสมของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ
กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 ประชุมคณะกรรมการในการนิเทศ กำกับ ติดตาม
และประเมินผล ($\bar{x} = 5.00$) ข้อ 2 แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
($\bar{x} = 5.00$) และข้อ 6 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแบบกัลยาณมิตร ($\bar{x} = 5.00$) และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน 6 ข้อ คือ ข้อ 3 กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 4.68$) ข้อ 4 วางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.68$) ข้อ 5 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอน และการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.68$) ข้อ 7 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.68$) ข้อ 8 ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.68$) และข้อ 9 ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุง แก้ไข ($\bar{x} = 4.68$)

จากตาราง 24 พบว่า ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 5.00$) และข้อ 5 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดการเรียน การสอน และการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 5.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน 2 ข้อ คือ ข้อ 7 ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.43$) และข้อ 8 ติดตาม การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.43$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.2 สรุปผล

5.3 อภิปรายผล

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5.1.2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5.2 สรุปผล

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.12$) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{x} = 4.10$) และด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 4.07$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 4.06$)

2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.80$) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{x} = 4.76$) และด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 4.72$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 4.70$)

3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.165$) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ($PNI_{\text{modified}} = 0.161$) และข้อ 3 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($PNI_{\text{modified}} = 0.160$) ตามลำดับ และด้านมีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ข้อ 4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.158$)

5.2.1 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีองค์ประกอบ 4 ด้าน 33 แนวทาง ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อม จำนวน 10 แนวทาง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 8 แนวทาง ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร จำนวน 6 แนวทาง และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล จำนวน 9 แนวทาง ใช้แนวคิดที่การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และหลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล

1) ด้านการเตรียมความพร้อม จำนวน 10 แนวทาง ประกอบด้วย 1.1) ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 1.2) กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน 1.3) มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทของชุมชน และท้องถิ่น 1.4) ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น 1.5) ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง 1.6) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 1.7) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 1.8) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ 1.9) ติดตามการดำเนินงาน และ 1.10) พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 8 แนวทาง ประกอบด้วย 2.1) ประชุม คณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2.2) ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้ 2.3) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา และ 2.4) กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล 2.5) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น 2.6) ทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2.7) ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2.8) ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร จำนวน 6 แนวทาง ประกอบด้วย 3.1) ประชุมชี้แจงคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3.2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ สะเต็มศึกษา (STEM Education) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 3.3) ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนดไว้ 3.4) จัดทำเป็นรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับตารางเรียน 3.5) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา และ 3.6) ปรับปรุง แก้ไข ในทุกปีการศึกษา

4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล จำนวน 9 แนวทาง ประกอบด้วย 4.1) ประชุมคณะครูในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 4.2) แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 4.3) กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 4.4) วางแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ 4.5) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอน และการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4.6) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแบบกัลยาณมิตร 4.7) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ 4.8) ติดตามการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่ เสมอ และ 4.9) ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรึกษาหารือกัน และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุง แก้ไข

5.3 อภิปรายผล

5.3.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการดำเนินการใช้ และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหัวใจหลักสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดว่าสถานศึกษาต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถไปให้ทิศทางใด โดยต้องสอดคล้องกับความถนัด ความต้องการของนักเรียน และผู้ปกครอง รวมทั้งบริบทของชุมชนและท้องถิ่น จึงทำให้ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวดี พวงจันทร์ (2554) ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 งานวิจัยของ อาภาภรณ์ ชื่นมณี (2556) ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 และงานวิจัยของดวงใจ ไชยลังการ (2558) ศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักสูตรไปสู่การนำไปใช้จริงในสถานศึกษา ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง จึงทำให้ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิสรา ชุมวงศ์ (2563) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 งานวิจัยของ อภิขญา สังกะคำ (2564) ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์เขต 1 และงานวิจัยของ พิไลวรรณ มาตเลิง (2565) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และได้รับการกระจายอำนาจให้การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะใช้หลักสูตรสถานศึกษาในทุกด้าน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน มีการดำเนินการใช้หลักสูตรตามที่กำหนด และต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลเพื่อในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาว่าการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ และเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลจิรา คำมูล (2559) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ และด้านการส่งเสริม สนับสนุน และเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา งานวิจัยของนัยนา บุญหล้า (2560) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความ

พร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ และงานวิจัยของวชิรัตน์ คตสังหาร (2560) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ดังนี้ ด้านการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา และด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

5.3.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

พบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ทั้งหมด 33 แนวทาง ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ตามลำดับ ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านพบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาสถานศึกษาที่แนวปฏิบัติที่ดีสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล สร้างเป็นแนวทางซึ่งเป็นไปตามกระบวนการวิจัย และได้มีการตรวจสอบ โดยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้ซึ่งมีความรู้ และความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล สอดคล้องกับการวิจัยของ นัยนา บุญหล้า (2560) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางพัฒนาทั้งหมด 54 แนวทาง ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 14 แนวทาง ด้านการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 6 แนวทาง ด้านกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา 16 แนวทาง และด้านการส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา 18 แนวทาง และงานวิจัยของวชิรัตน์ คตสังหาร (2560) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา มีแนวทางพัฒนาทั้งหมด 62 แนวทาง ได้แก่ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 15 แนวทาง ด้านการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา 27 แนวทาง และด้านการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา 20 แนวทาง

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรนำแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาของตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างของสถานศึกษา เช่น ความแตกต่างของขนาดสถานศึกษา ความแตกต่างของชุมชนและท้องถิ่น

2) ควรนำแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการหลักสูตรอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่นที่มีประสิทธิผล

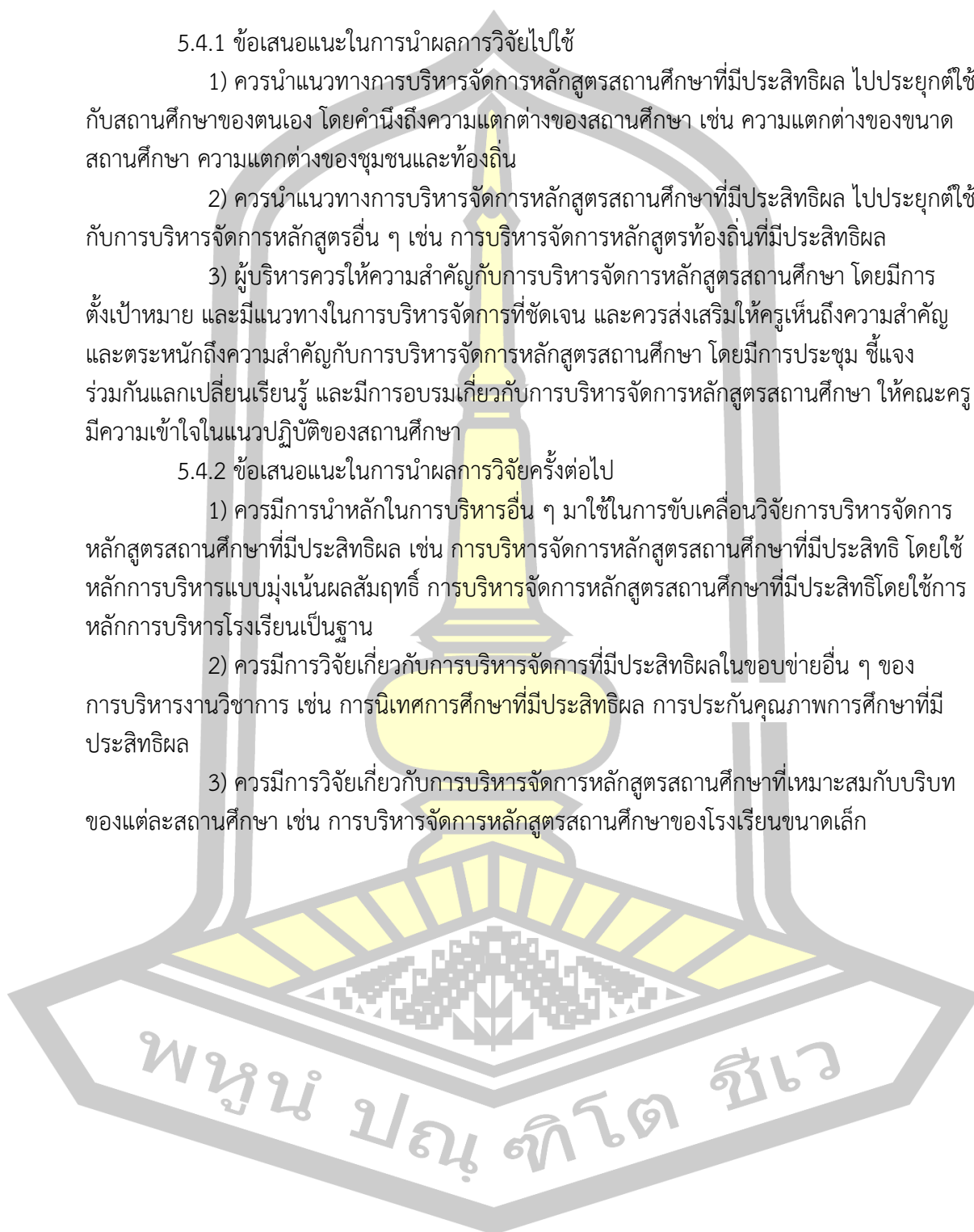
3) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการตั้งเป้าหมาย และมีแนวทางในการบริหารจัดการที่ชัดเจน และควรส่งเสริมให้ครูเห็นถึงความสำคัญ และตระหนักถึงความสำคัญกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการประชุม ชี้แจง ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ให้คณะครูมีความเข้าใจในแนวปฏิบัติของสถานศึกษา

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการนำหลักในการบริหารอื่น ๆ มาใช้ในการขับเคลื่อนวิจัยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล เช่น การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิ โดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิโดยใช้หลักการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน

2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลในขอบข่ายอื่น ๆ ของการบริหารงานวิชาการ เช่น การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิผล

3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เช่น การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ทิพย์ พับลิเคชั่น.
- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ
_____. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์
- เกษมา ชนะวงศ์. (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะใน
ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). *การบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมการจัดการ
เรียนรู้*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์
- กุลจิรา คำมูล. (2559). *การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). *เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา*. [ออนไลน์]. ได้จาก:
http://www.drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html
[สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 พฤษภาคม 2566].
- จตุรงค์ ณะสีลังกูร. (2563). *ผู้นำทางวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร*. เอกสารประกอบการเรียน
รายวิชา ผู้นำทางวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร รหัสวิชา 106613. นครราชสีมา:
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.
- จำเนียร พลหาญ. (2553). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรัส มุ่งเผือกกลาง. (2566). *ทฤษฎีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management)
กับการบริหารงานที่มีประสิทธิผล*. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<https://www.gotoknow.org/posts/628661> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2567].
- จิราวดี พวงจันทร์. (2554). *การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

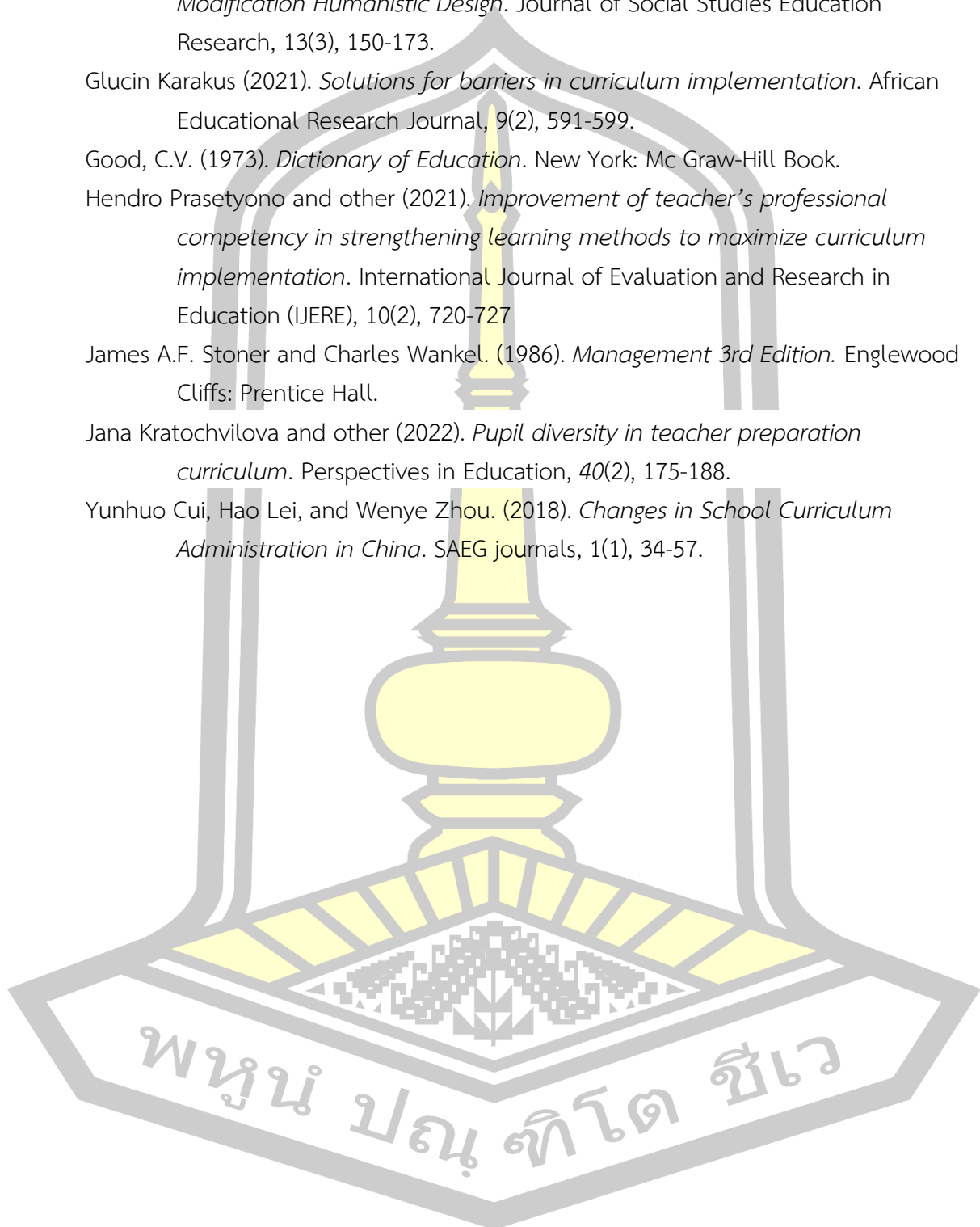
- ชนิสรา ชุมวงศ์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- _____. (2559). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและกระบวนการ Curriculum Research and Development Concept and Process*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาตรี มณีโกศล. (2560). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร Foundation of Curriculum Development*. เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา CI 2201. เชียงใหม่: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พนัท ธาตุทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ดวงใจ ไชยลังการ. (2558). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษา ในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ : ศักยภาพเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- _____. (2545). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- _____. (2545). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- _____. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: นวสานการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. ปรัชญา กล้าผจญ และสมมนา ธนินธ์. (2545). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการ เรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2552). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาการเรียน*. กรุงเทพฯ: วี. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2550). *ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อนาคตศิลป์
- นัยนา บุญกล้า. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- นิพนธ์ กิनावงศ์. (2547). *หลักการบริหาร*. พิษณุโลก: โรงเรียนตระกุลไทย.

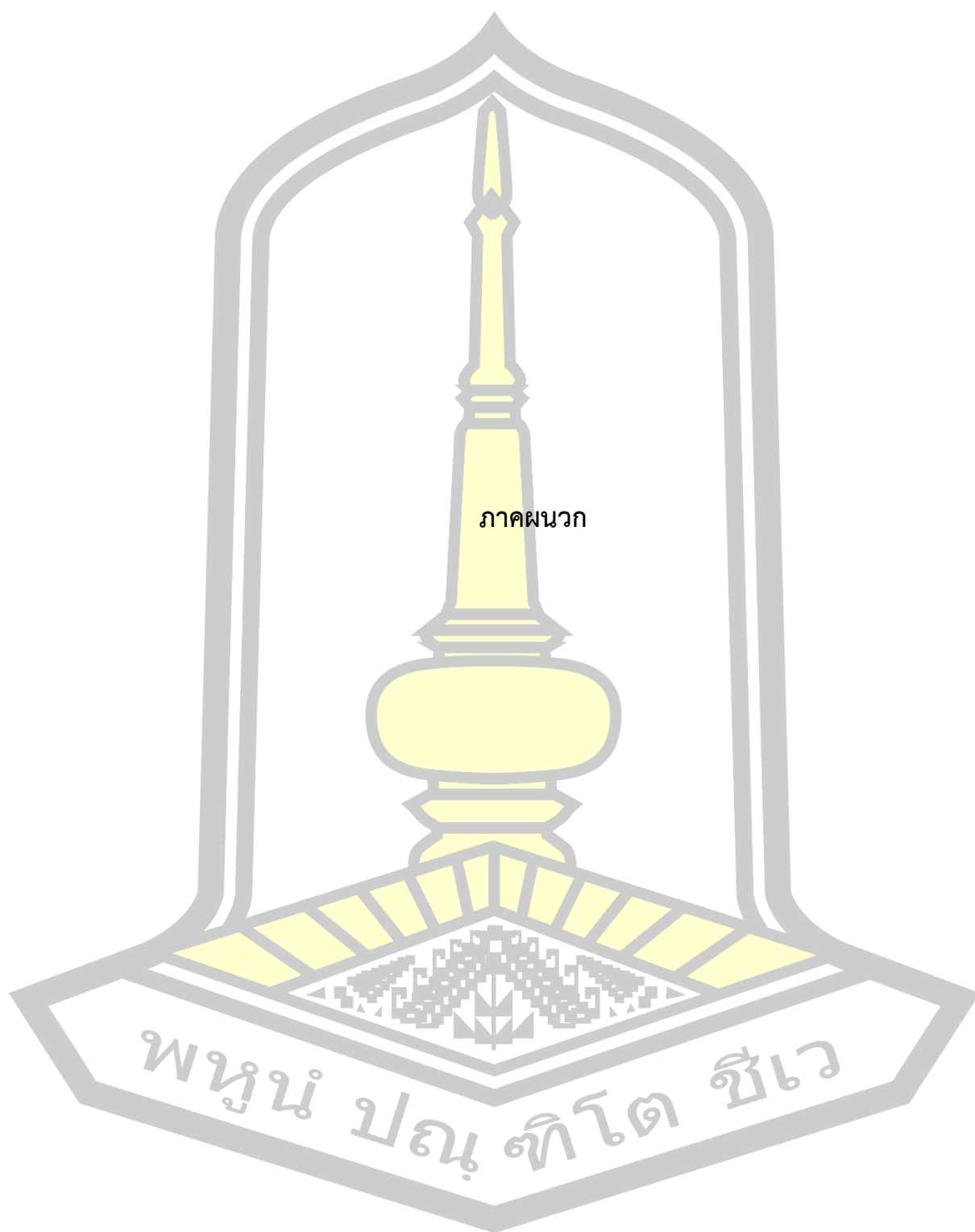
- บรรยงค์ โตจินดา. (2550). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2554). *หลักสูตรสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ. (2544). *การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปัญญา แก้วกียู. (2552). *การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://dictionary.orst.go.th/> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 พฤษภาคม พุทธศักราช 2555].
- พิทยา บวรวัฒนา. (2555). *ทฤษฎีองค์การสาธารณะ*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- พิไลวรรณ มาตเลิง. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี: สำนักพิมพ์ มนตรี.
- ภิญโญ สาร. (2550). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช
- มัลลิกา ต้นสอน. (2550). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช
- ยงยุทธ สิมสีพิมพ์ (2555). *การบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.kroobannok.com/49230> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 9 สิงหาคม 2566].
- รัฐศาสตร์ พาณิษย์พงศ์ภาค. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

- รัตน์ คำเพ็ชร์ดี. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและพัฒนการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่งทวี พรรษา. (2563). รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ.
- เรณู บุญเสริม. (2561). รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2554). การจัดการคุณภาพ : จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการพัฒนาคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- วินิจ เกตุขำ. (2550). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วชิรัตน์ คตสังหาร. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรภัทร ภูเจริญ. (2541). แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีด จำกัด.
- สมทรง สิทธิ. (2561). การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development). มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์
- สมาน อัครภูมิ. (2555). การบริหารการศึกษสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเวทการพิมพ์
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- สัมมา รณิธย์. (2560). หลักและทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง
- สายหยุด ภูบุญ. (2556). ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 - 2565 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2565). [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://mkarea1.go.th/plan/strategicplan-2565/> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 29 เมษายน 2566].
- _____. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://mkarea1.go.th/report/reportoperate-65/> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 29 เมษายน 2566].
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.moe.go.th/> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 29 เมษายน 2566].

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริอร วิชชาธ. (2549). *จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธรรม ธรรมทัศน์. (2554). *หลักการ ทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม : โรงพิมพ์สารคามการพิมพ์.
- _____. (2561). *เอกสารประกอบคำสอน รายวิชา 0501 502 หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติทางการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธาสนี โพธิจันทร์. (2558). *PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.ftpi.or.th/2015/2125> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 29 เมษายน 2566].
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- สุบิน อ้อสุวรรณ. (2544). *คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง*. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนลาดชะโดสามัคคี.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). *หลักบูรณาการทางการศึกษาตามนัยแห่งพุทธธรรม*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
- สุวรรณ ยะหระ และคณะ. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน Curriculum Development and Instructional media*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิขญา สังกะคำ. (2564). *แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดินเขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริตติ้งเฮาส์.
- อาภากรณ ชื่นมณี. (2556). *การบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

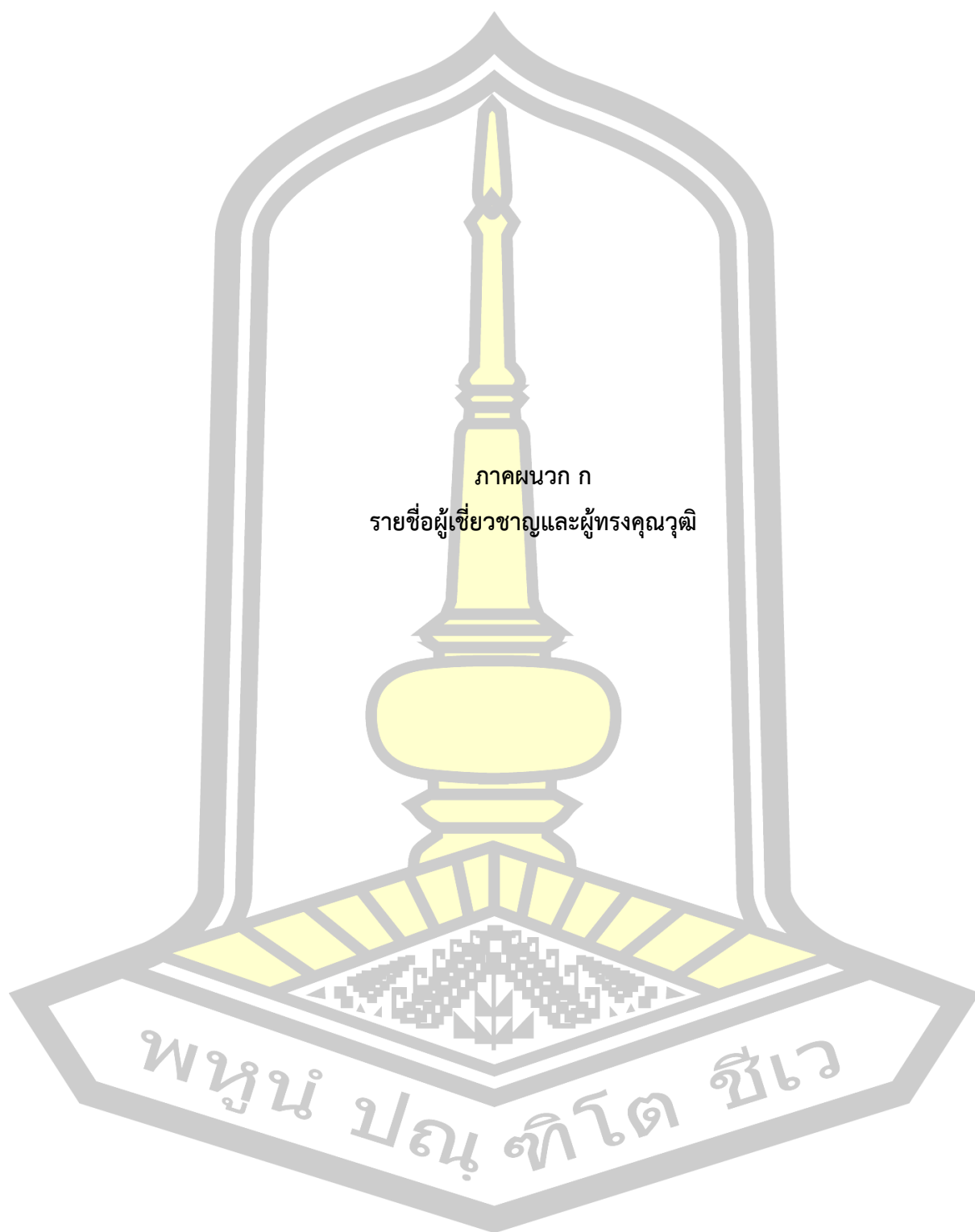
- Agus Zaenul Fitri (2022). *Inclusive Education Curriculum Management with Modification Humanistic Design*. Journal of Social Studies Education Research, 13(3), 150-173.
- Glucin Karakus (2021). *Solutions for barriers in curriculum implementation*. African Educational Research Journal, 9(2), 591-599.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw-Hill Book.
- Hendro Prasetyono and other (2021). *Improvement of teacher's professional competency in strengthening learning methods to maximize curriculum implementation*. International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE), 10(2), 720-727
- James A.F. Stoner and Charles Wankel. (1986). *Management 3rd Edition*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Jana Kratochvilova and other (2022). *Pupil diversity in teacher preparation curriculum*. Perspectives in Education, 40(2), 175-188.
- Yunhuo Cui, Hao Lei, and Wenye Zhou. (2018). *Changes in School Curriculum Administration in China*. SAEG journals, 1(1), 34-57.

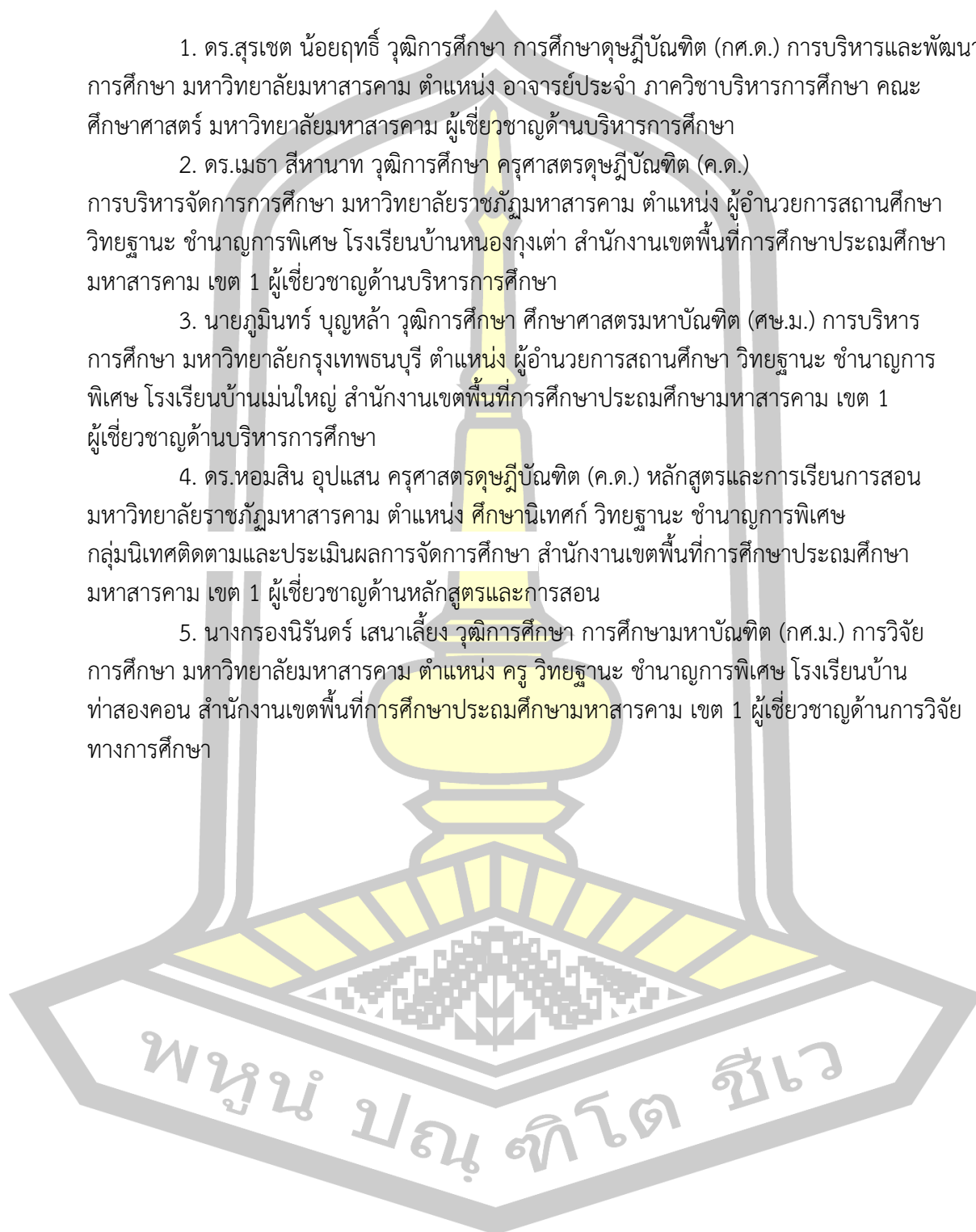
ภาคผนวก

พูน ปณ จิต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

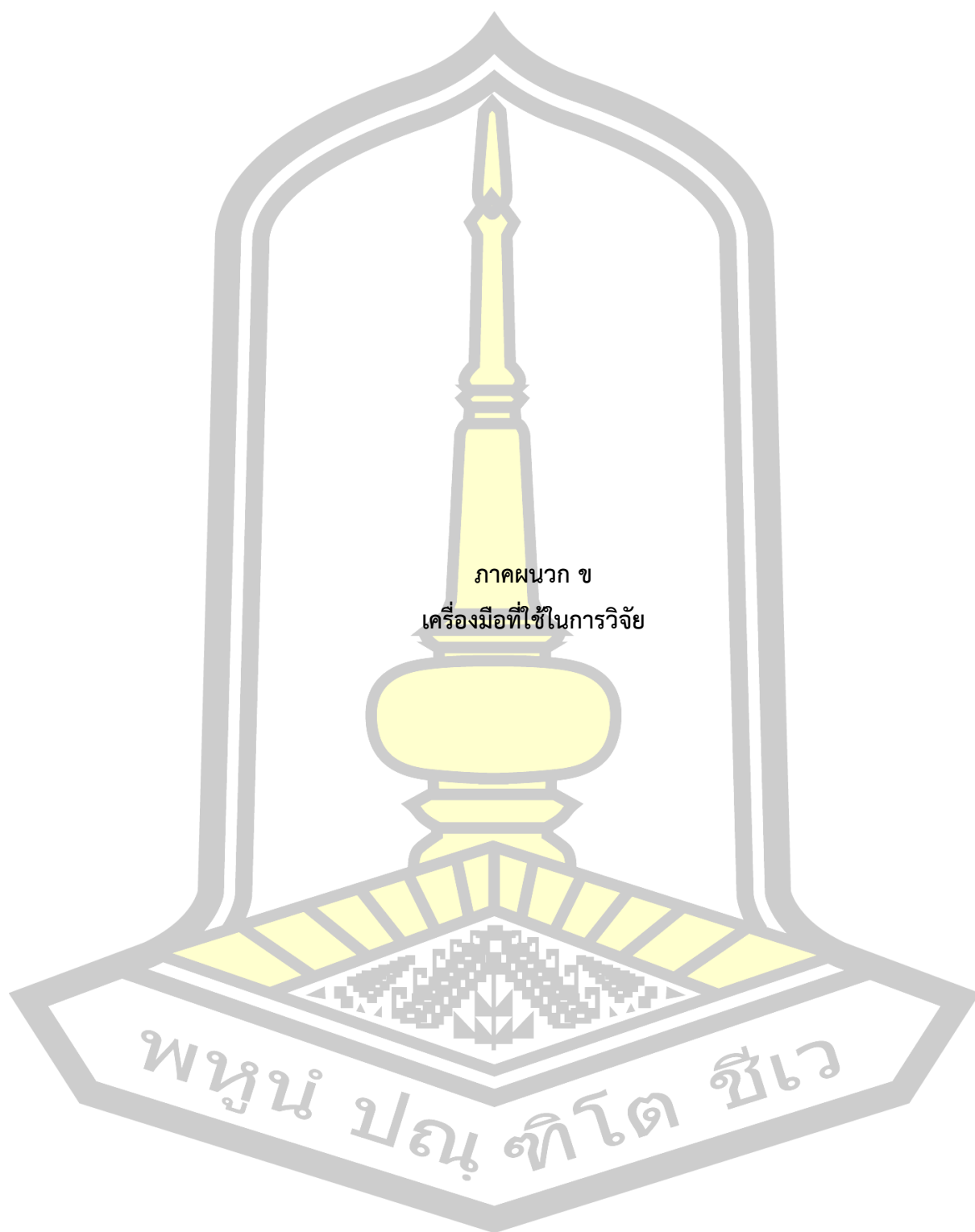
1. ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา
2. ดร.เมธา สีหานาท วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองกุงเต่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา
3. นายภูมินทร์ บุญหล้า วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา
4. ดร.หอมสิน อุปแสน ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) หลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
5. นางกรองนิรันดร์ เสนาเลี้ยง วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าสองคอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.นิตยประภา จันทะปัสสา วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.)
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. ดร.ชำนาญ ทุมทุมมา วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าตูมดอนเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
3. ดร.สันติ หัตถิ วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
4. นายสุทัศน์ พิณรัตน์ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวันครู 2502 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1
5. นายศราวุธ กางสำโรง ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกลิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1
6. นางณัฐยา ศรีวงศ์ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
7. นางสาวเย็นฤดี ธรรมศรี วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (Index of Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง
- 0 หมายถึง ถ้าไม่แน่ใจว่าถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง
- 1 หมายถึง ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่วัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
	1. ด้านการเตรียมความพร้อม หมายถึง การดำเนินงานก่อนที่จะใช้หลักสูตรในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร โดยการเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครูผู้สอน ความพร้อมในการสอน ด้านอาคารสถานที่ โดยมีตรวจสอบ ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมใช้งาน ด้านงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานหลักสูตร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการสอนด้านทักษะปฏิบัติ เพื่อช่วยให้สถานศึกษามีความพร้อม และลดอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตร				
1.	มีข้อมูลที่แสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง				
2.	มีเอกสารและหลักฐานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา				
3.	พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา				
4.	แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ				
5.	การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ				
6.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา				
7.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและขอความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา				

ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
8.	สำรวจจำนวนครูผู้สอน ความพร้อมในการสอน โดยเฉพาะความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา				
9.	มีการสำรวจสภาพและปัญหาของสถานศึกษา				
10.	เตรียมผู้นิเทศการสอนและนักแนะแนวการศึกษา เพื่อช่วยครูในการพัฒนาคุณภาพการสอน				
11.	เตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุ สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นต้น				
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ในการวิเคราะห์ ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และตรงกับความต้องการของผู้เรียน					
12.	แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงาน คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน				
13.	วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา				
14.	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา				
15.	มีการตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา				
16.	คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดและประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา				
17.	ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย				

ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
18.	วิจัย และติดตามผลหลักสูตร ดำเนินการติดตามผล การใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง				
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง การวางแผนและจัดการนำเอาหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องรู้และเข้าใจ ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรอย่างละเอียด รวมทั้งจัดทำวัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และการกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดผลการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และหลังการสอนควรมีการประเมินผล ในการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำข้อบกพร่อง และปัญหาที่พบมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรต่อไป					
19.	วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา				
20.	ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง				
21.	เตรียมบุคลากร เป็นการให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักสูตรสถานศึกษา				
22.	จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อกับการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักสูตร ทั้งในระดับสถานศึกษาและชุมชน				
4. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล หมายถึง กระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อจะพิจารณาว่าการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของหรือไม่ และนำผลที่ได้ไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป					
23.	ศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา				
24.	สำรวจข้อมูลพื้นฐาน/สภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา				
25.	สร้างเครื่องมือสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา				
26.	ดำเนินการสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา				

ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
27.	บันทึกผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา				
28.	คณะผู้นิเทศและบุคลากรหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษาร่วมกันสรุปสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา				
29.	ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้				
30.	ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา				
31.	สรุปผลการประเมิน หลังจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ				
32.	กำหนดความต้องการในการรับนิเทศ หรือกำกับติดตาม				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

พูน ปณ จิต ชิว

ผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงขอความกรุณาให้ท่านให้ข้อมูลที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวชนิกานต์ ทุ่มพุม

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พณ ปรณ จิต ชีวะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่งหน้าที่

() ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารวิชาการ/
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

() ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

2. ขนาดของสถานศึกษา

() ขนาดเล็ก

() ขนาดกลาง

() ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ

ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
10.	เตรียมผู้นิเทศการสอน เพื่อช่วยครูในการพัฒนาคุณภาพการสอน										
11.	เตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุฝึก สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นต้น										
ด้านที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา											
12.	แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงาน คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน										
13.	วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา										
14.	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา										
15.	มีการตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา										
16.	คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดและประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา										
17.	ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย										
18.	วิจัย และติดตามผลหลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง										

ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 3 การดำเนินการใช้หลักสูตร											
19.	วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา										
20.	ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง										
21.	เตรียมบุคลากร เป็นการให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักสูตรสถานศึกษา										
22.	จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อกับการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักสูตร ทั้งในระดับสถานศึกษาและชุมชน										
ด้านที่ 4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล											
23.	ศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา										
24.	สำรวจข้อมูลพื้นฐาน/สภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา										
25.	สร้างเครื่องมือสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา										
26.	ดำเนินการสำรวจสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา										
27.	บันทึกผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา										
28.	คณะผู้นิเทศและบุคลากรหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษาร่วมกันสรุปสภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา										
29.	ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้										
30.	ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา										
31.	สรุปผลการประเมิน หลังจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ										
32.	กำหนดความต้องการในการรับนิเทศ หรือกำกับติดตาม										

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาเสียสละเวลาให้ความอนุเคราะห์

ผู้วิจัย

คำชี้แจง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๒. สกส.

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์..... เวลาสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

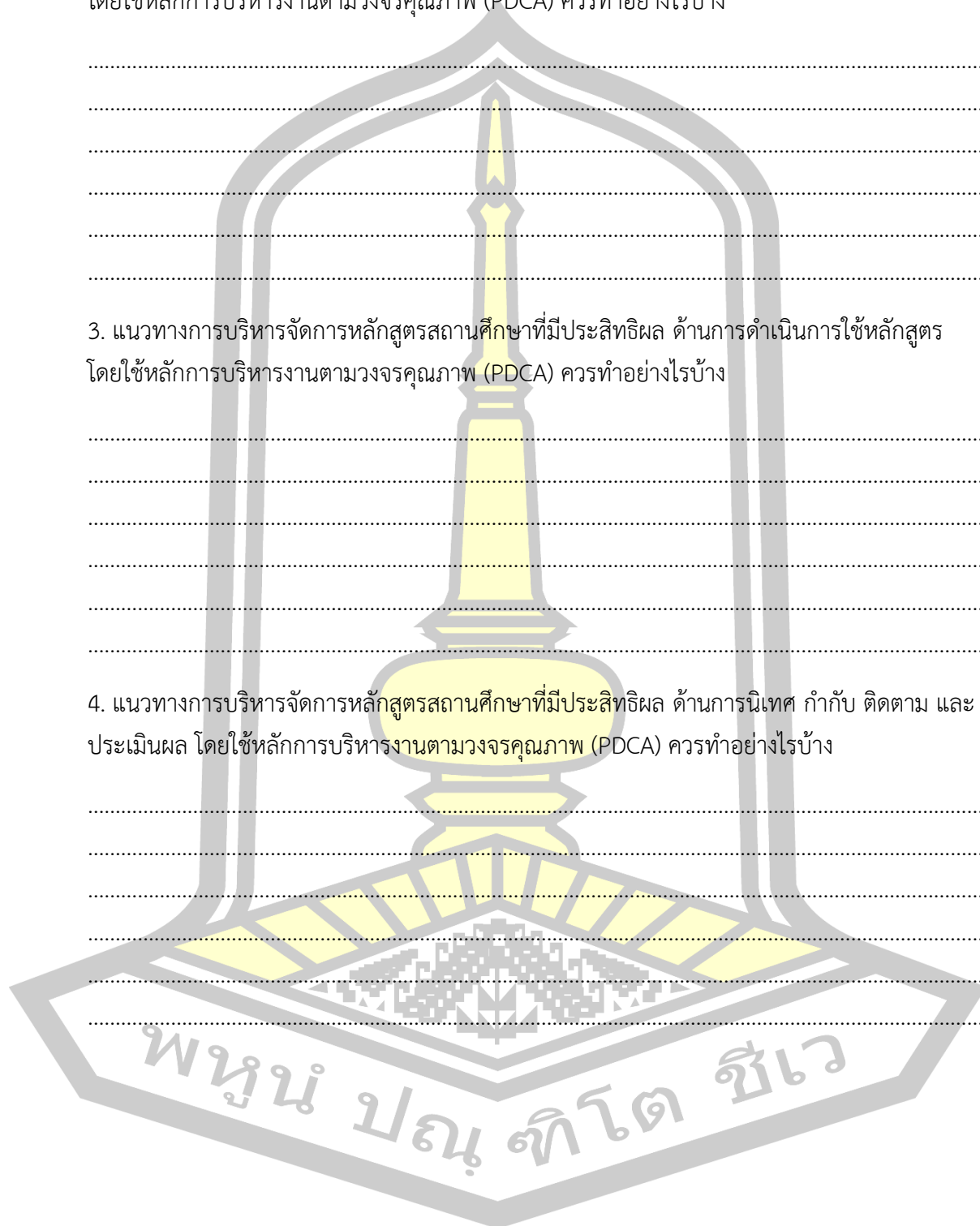
1. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเตรียมความพร้อม โดยใช้หลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ควรทำอย่างไรบ้าง

2. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ควรทำอย่างไรบ้าง

3. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยใช้หลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ควรทำอย่างไรบ้าง

4. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล โดยใช้หลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ควรทำอย่างไรบ้าง

5. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลในครั้งนี้

นางสาวชนิกานต์ ทุ่มทума
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
 สาขาวิชา การบริหารและพัฒนการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็น โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. หากท่านเห็นว่าควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมประการใดกรุณาเขียนข้อมูลลงในข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาของท่านในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มา ณ โอกาสนี้

นางสาวชนิกานต์ ทุ่มทุมมา

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

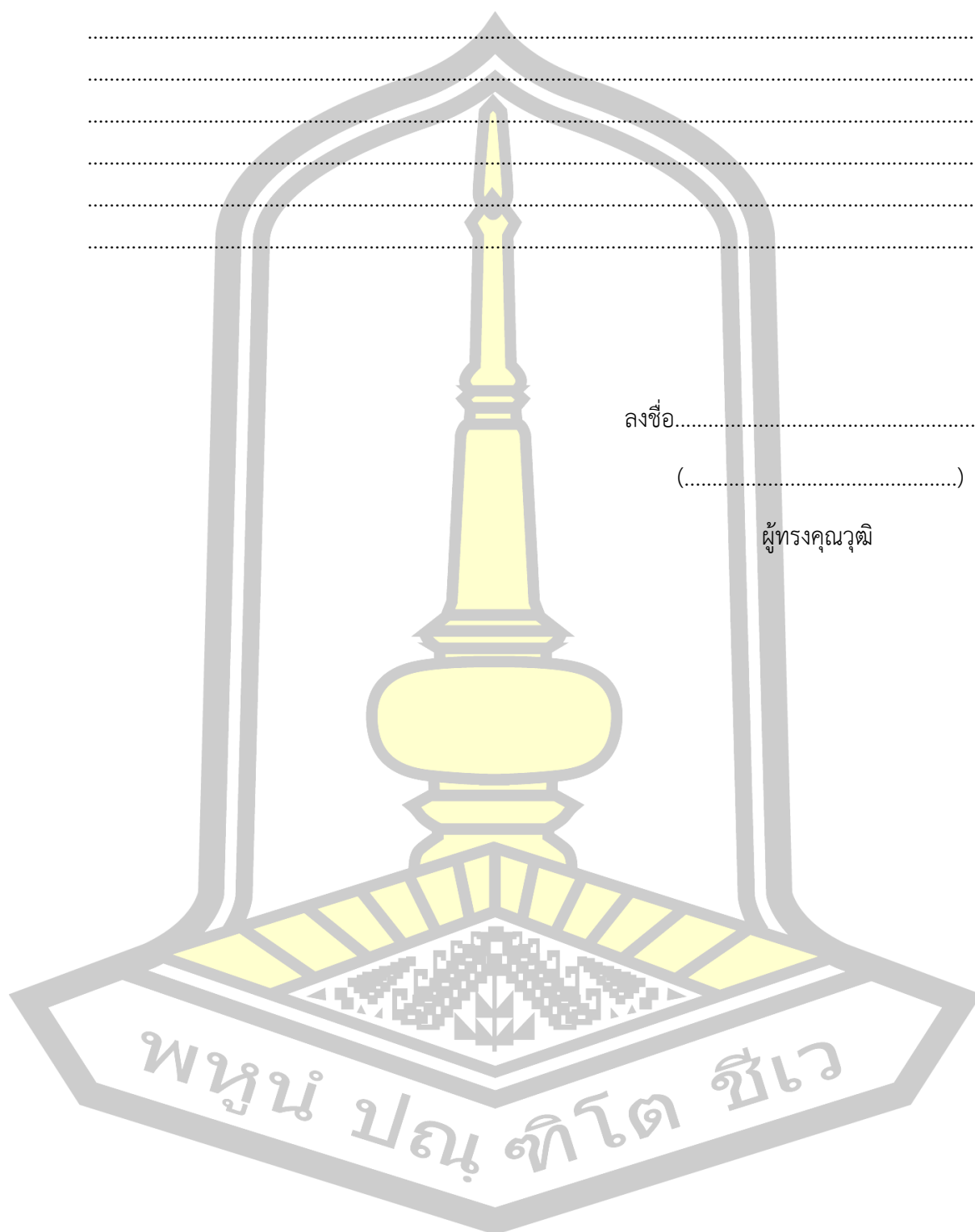
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

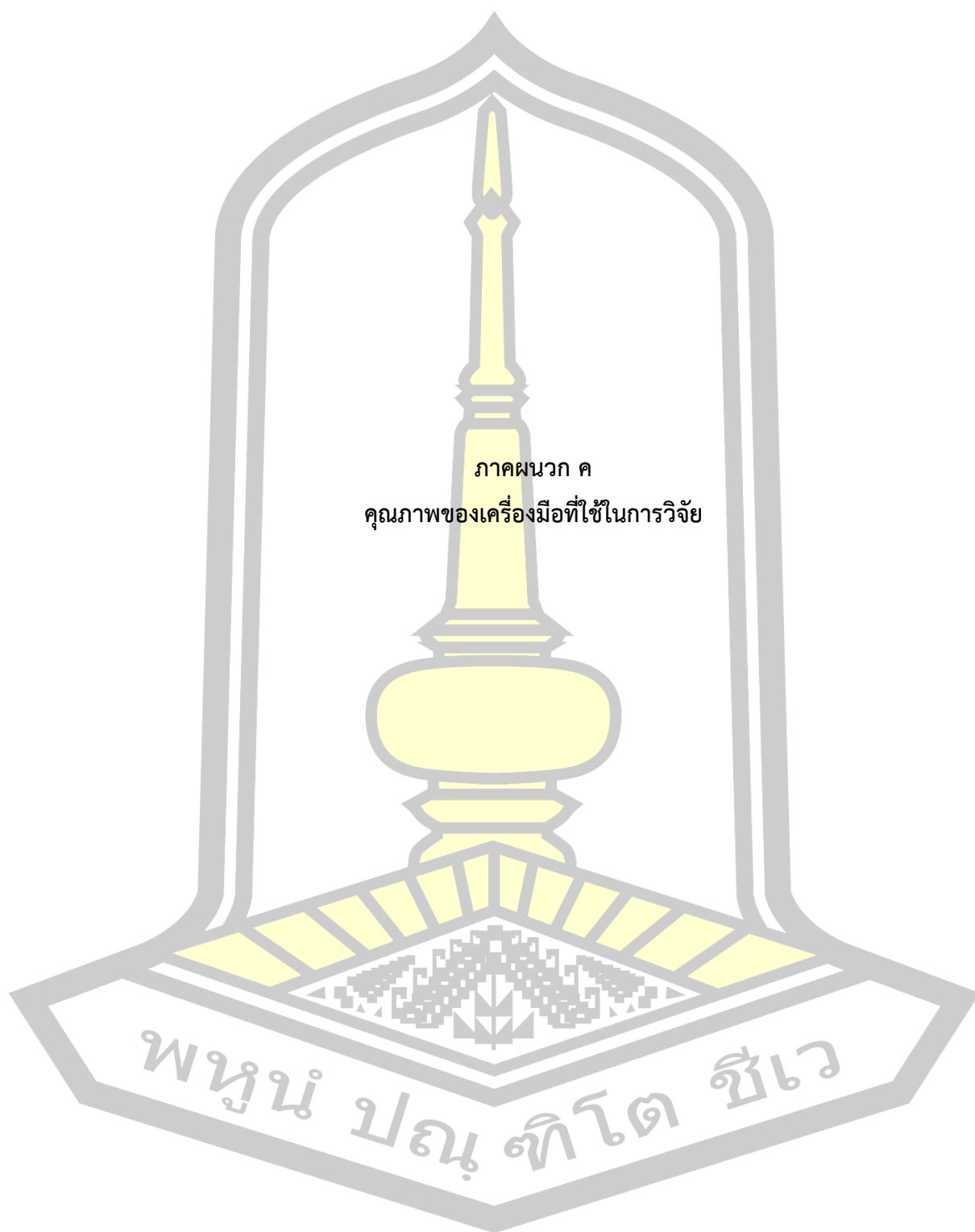
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 การเตรียมความพร้อม											
1	ประชุมผู้ปกครอง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา										
2	กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน										
3	มีข้อมูลโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทของชุมชน และท้องถิ่น										
4	ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่น										
5	ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง										
6	ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551										
7	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ										
8	วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้										
9	ติดตามการดำเนินงาน										
10	พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน										
ด้านที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา											
11	ประชุมคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา										
12	ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้										
13	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา										
14	กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน คำอธิบาย รายวิชา เกณฑ์การจบการศึกษา และการวัดผลและ ประเมินผล										
15	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ สภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น										

[illegible]

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

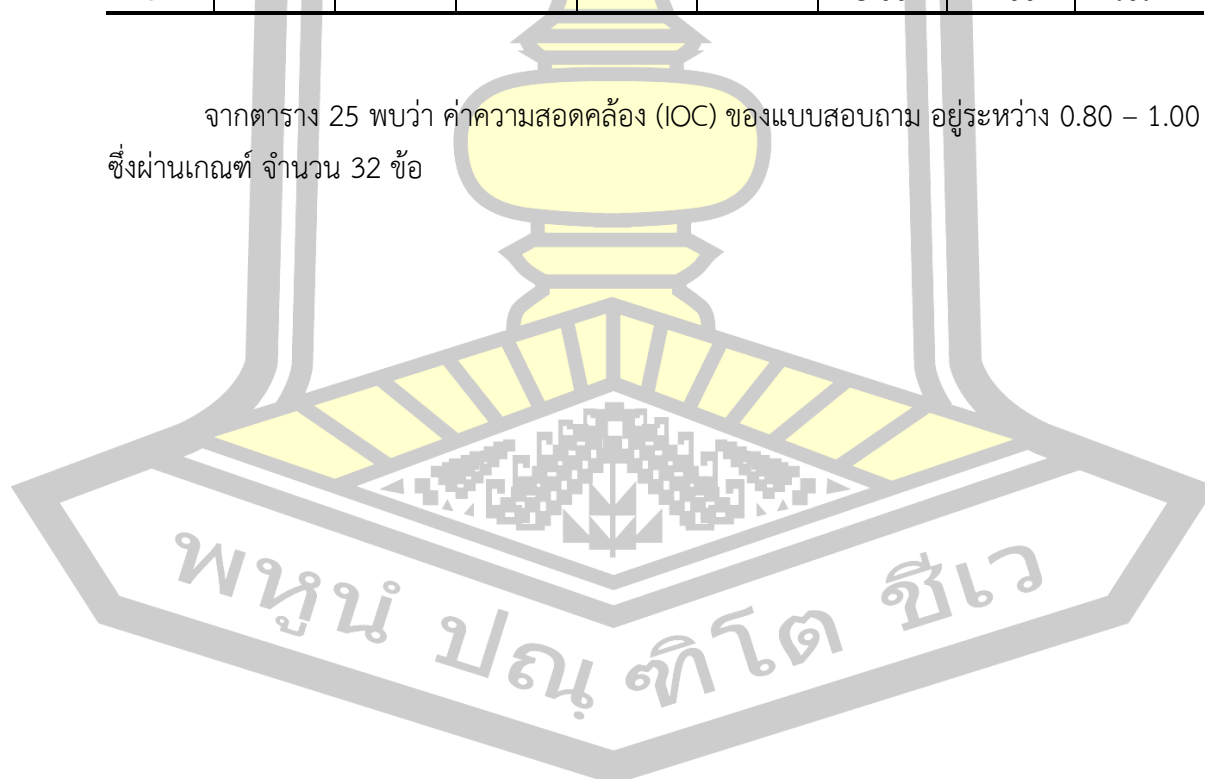
ตาราง 25 ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการ
หลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1.ด้านการเตรียมความพร้อม								
1	+1	0	+1	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
10	+1	0	+1	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา								
12	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร								
19	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
21	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา								
23	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

จากตาราง 25 พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00
ซึ่งผ่านเกณฑ์ จำนวน 32 ข้อ

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่
พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	0.733	0.775	17	0.783	0.748
2	0.764	0.702	18	0.794	0.873
3	0.744	0.715	19	0.471	0.838
4	0.708	0.842	20	0.882	0.746
5	0.616	0.759	21	0.808	0.879
6	0.611	0.846	22	0.521	0.289
7	0.781	0.250	23	0.637	0.857
8	0.810	0.265	24	0.54	0.951
9	0.716	0.852	25	0.79	0.951
10	0.788	0.756	26	0.851	0.950
11	0.655	0.752	27	0.868	0.906
12	0.589	0.841	28	0.768	0.885
13	0.798	0.914	29	0.607	0.946
14	0.847	0.873	30	0.902	0.946
15	0.787	0.903	31	0.921	0.938
16	0.625	0.849	32	0.892	0.966

จากตาราง 26 พบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 0.471 - 0.921
ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.250 - 0.966 ซึ่งผ่านเกณฑ์ จำนวน 32
ข้อ

พูน ปณ ทิโต ชเว

ตาราง 27 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหารจัดการ
หลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต
1

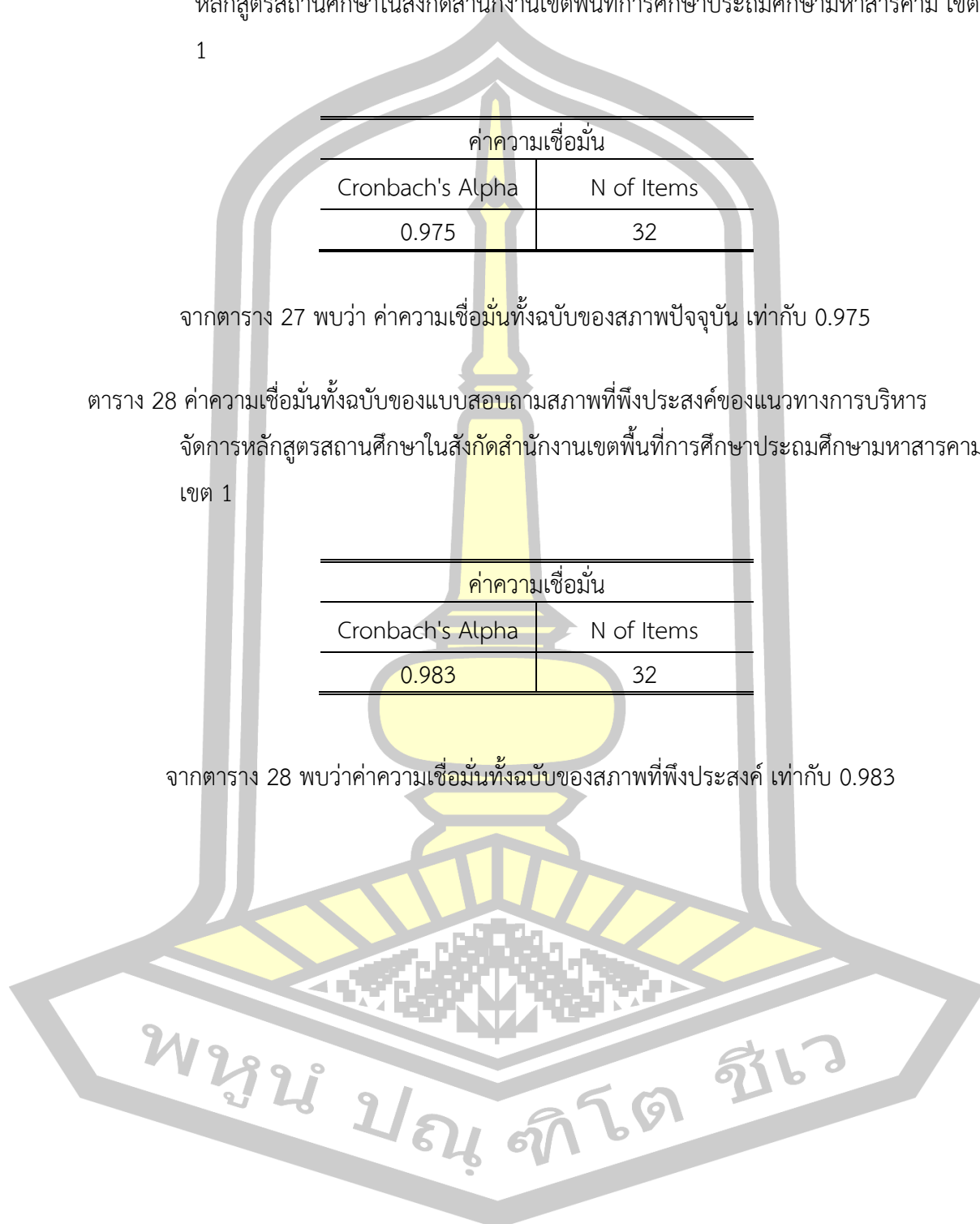
ค่าความเชื่อมั่น	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.975	32

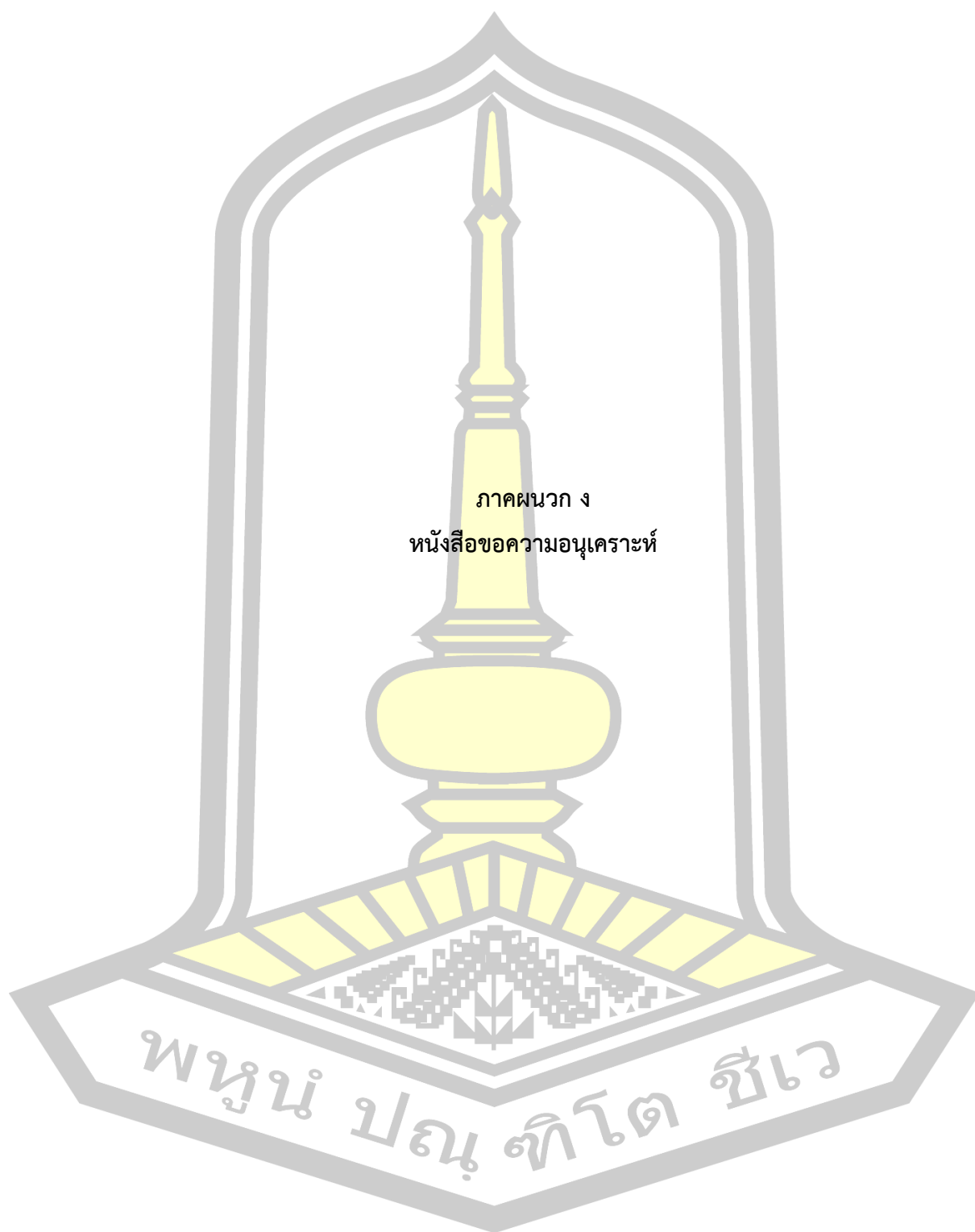
จากตาราง 27 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.975

ตาราง 28 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหาร
จัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
เขต 1

ค่าความเชื่อมั่น	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.983	32

จากตาราง 28 พบว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.983

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ อว 0605.5(2)/ว5315

วันที่ 22 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม่า นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและ พัฒนาการศึกษ โดย มี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว5315

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.เมธา สีหานาท

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพума นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว5315

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายภูมินทร์ บุญหล้า

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพума นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว5315

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.หอมสิน อุปแสน

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพума นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว5315

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางกรรณิณันต์ เสนาเลี้ยง

ด้วย นางสาวชนิกันต์ ทุมพума นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว5394

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

29 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม่า นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม่า ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/5471

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

8 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม่า นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม่า เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว5548

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม่า นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหาร
จัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่มีวิธี
ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอน
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว5549

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนหวานหัวหนอง

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม่า นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหาร
จัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่มีวิธี
ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอน
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว5549

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแวงหนองตุ

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหาร
จัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่มีวิธี
ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอน
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว26

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มกราคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเป็นวิทยาทาน

เรียน ดร.นิตยประภา จันทะปัสสา

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทะศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเป็นวิทยาทาน เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว26

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มกราคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเป็นวิทยาทาน

เรียน ดร.ชำนาญ ทุมพุม

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเป็นวิทยาทาน เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุสืออ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว26

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มกราคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตเป็นวิทยากร

เรียน ดร.สันติ หัตถ์

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเป็นวิทยากร เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0934678193

ที่ อว 0605.5(2)/ว26

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มกราคม 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายสุทัศน์ พิณรัตน์

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว26

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มกราคม 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายศราวุธ กางสำโรง

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว26

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มกราคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางณัฐยา ศรีวงศ์

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว26

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มกราคม 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวเย็นฤดี ธรรมศรี

ด้วย นางสาวชนิกานต์ ทุมพุมมา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0934678193

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวชนิกานต์ ทมพума
วันเกิด	วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2541
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 49 ซอยริมคลองสมถวิล 3 ถนนริมคลองสมถวิล ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2553 ประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2559 มัธยมศึกษา โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2564 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2567 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภัโต ชีเว